

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การปรับบทแปลระดับคำจากการแปลเรื่อง
รอยพระยุคลบาท จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง

In His Majesty's Footsteps

วัชรพงษ์ แจ้งประจักษ์

- 8 ซี.ศ. 2556

316578
155134

AG 0094692

ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้

ปีงบประมาณ 2553

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

เก็บรักษา

14 มี.ย. 2556

คำนำ

การแปลมีความสำคัญในการสื่อสารเนื่องจากการแปลช่วยให้ผู้รับสารที่อยู่ต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมกับผู้ส่งสารสามารถเข้าใจกันได้ การแปลที่ประสบความสำเร็จคือการแปลที่สามารถสื่อความได้อย่างถูกต้องและตรงตามต้นฉบับ ดังนั้นการเลือกสรรคำที่ใช้ในการแปลจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก การปรับบทแปลระดับคำคือกลวิธีการหนึ่งในการเลือกและปรับแต่งคำเพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแปลหนังสือเรื่อง "รอยพระยุคลบาท" จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมไทย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการนำเสนอกลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำที่กล่าวถึงการปรับแต่งคำและการปรับแต่งสำนวนที่พบในการแปลหนังสือเรื่องนี้

วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์

ผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๘
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๙
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	4
1.3 ประโยชน์ในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
2. ทบทวนวรรณกรรม.....	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการแปล.....	5
2.2 แนวคิดและทฤษฎีการปรับบทแปล.....	11
2.3 สารคดีและการแปลสารคดี.....	16
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
3. วิธีการดำเนินวิจัย.....	26
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	26
3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	26
4. การปรับบทแปลระดับคำ.....	28
4.1 การใช้คำยืม.....	29
4.1.1 การใช้คำยืมและเพิ่มวลีเพื่ออธิบายความ.....	30
4.1.2 การใช้คำยืมและวงเล็บเพื่อเพิ่มความ.....	45
4.1.3 การใช้คำยืมโดยตรง.....	52

สารบัญ (ต่อ)

4.2	การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ.....	60
4.2.1	การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆและคำขยายบอกลักษณะ.....	61
4.2.2	การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆและคำขยายบอกหน้าที่.....	63
4.3	การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล.....	67
5.	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	72
5.1	สรุปผลการศึกษา.....	72
5.2	อภิปรายผล.....	74
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	75
	บรรณานุกรม.....	77

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้สั่งสอนอบรม และขอขอบคุณเจ้าของแนวคิดและทฤษฎีการแปลทุกท่าน ที่ช่วยชี้แนะแนวทางในการเรียน การสอน และการแปล ผู้แปลขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บันลือ ถิ่นพังกา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พิศภูมิวิดี ที่ช่วยกรุณาตรวจแก้และชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่กรุณามอบทุนในการทำวิจัยครั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนวิชาการแปลแก่นิสิต นักศึกษาต่อไป

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพ่อผู้ปลูกฝังความรู้ทางภาษาไทย แม่และครอบครัวผู้ที่เป็นกำลังใจให้เสมอมา

วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

ชื่อ กลวิธีการปรับบทแปลระดับคำและสำนวนจากการแปลเรื่อง "รอยพระยุคลบาท" จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง "In His Majesty's Footsteps"

คำสำคัญ กลวิธี ปรับบทแปล ระดับคำ ระดับสำนวน

การศึกษากลวิธีการปรับบทแปลของบุษกร สุริยสารในการแปลหนังสือสารคดีเรื่อง "รอยพระยุคลบาท" บันทึกความทรงจำของ พล.ต.อ. วชิรรัฐ เดชกุญชร จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง "In His Majesty's Footsteps" A Personal Memoir: Vasit Dejkunjorn มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแปลระดับคำและระดับสำนวนในการแปลสารคดีจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมากจึงต้องอาศัยกลวิธีการปรับบทแปลเพื่อช่วยให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้อย่างครบถ้วน โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าบุษกร สุริยสารใช้กลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำโดยการใช้ 1) การใช้คำยืมเป็นการใช้ร่วมกับคำขยายความซึ่งได้แก่การใช้คำยืมร่วมกับการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆและคำขยายความบอกลักษณะ การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ การใช้คำยืมและเพิ่มวงเล็บเพื่อให้คำจำกัดความ และการใช้คำยืมโดยตรง 2) การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เป็นการแปลที่ผู้แปลใช้การเทียบเคียงคำศัพท์ที่ให้ความหมายอย่างกว้างๆ โดยมีการเพิ่มส่วนขยายลงไปเพื่อช่วยสร้างความหมายให้ผู้รับสาร จากการศึกษาพบวิธีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆดังนี้ การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอกลักษณะสัณฐาน การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายด้วยการบอกหน้าที่ 3) การใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการอ้างอิงถึงสิ่งของหรือแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในต้นฉบับ โดยผู้แปลแทนที่คำนั้นๆด้วยสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปลซึ่งเป็นคำที่สามารถอ้างอิงถึงวัตถุประสงค์หรือลักษณะบางประการได้ตรงตามต้นฉบับ ซึ่งเป็นกลวิธีที่ทำให้บทแปลสามารถสื่อสารถึงผู้รับสารได้อย่างตรงตามต้นฉบับเพราะการใช้การแทนที่ เป็นการเลือกใช้คำที่อ้างอิงถึงลักษณะ หรือหน้าที่เดียวกันมาแทนที่

Abstract

Title: the Techniques of Adjustment at Lexical Level from Thai Translation of "รอยพระยุคลบาท" from Thai into English as "In His Majesty's Footsteps"

Keywords: Technique/ Adjustment/ Lexical Level

The study of the techniques of adjustment in the translation of the book รอยพระยุคลบาท from Thai into English by Busakorn Suriyasarn aimed to study the techniques of adjustment at lexical level. Accordingly, the use of techniques of adjustment was frequently applied throughout the book in order to aid its readers to understand the whole translated text. This study was documentary and analytical research.

It was found that Busakorn Suriyasarn utilized three different techniques of adjustment. The first technique was the use of loanwords consisting of the use of loanwords modified by generic words, the use of loanwords modified by generic words and characteristic demoting modifiers, the use of loanwords modified by generic words and purpose-denoting modifiers, the use of loanwords with the addition of parentheses to give definitions, and the use of direct loanwords. Second, the use of generic words was utilized to translate by broadly rendered equivalents. The use of generic words was accompanied by modifiers to form meaning for the message receiver. From the study, it was found that the generic words were used as follows: the use of generic words modified by shape description and the use of generic words modified by function. Third, the use of cultural substitute was utilized when the translator aimed to transfer the meanings of the ideas or concepts existing in the source language culture and never existing in the target language culture. The translator chose the words referring to the same purposes and characteristics in substitute cultural-bond terms to convey the same message as did the source text.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มา

การแปลเกิดขึ้นมาเพราะความจำเป็นในการสื่อสารระหว่างมนุษย์ที่อยู่ต่างสังคม ต่างวัฒนธรรม และต่างภาษากัน โดยมักเกิดขึ้นในบริบทของการสื่อสารเพื่อการพาณิชย์ การศาสนา หรือด้านการทูต ต่อมาเมื่อประชากรของโลกมีมากขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าทางการคมนาคมขนส่ง การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและข้ามภาษาของมนุษย์จึงมีมากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้การแปลเข้ามามีบทบาทในฐานะเครื่องมือหลักในการสื่อสาร และการสื่อสารดังกล่าวนั้นมีใช่เป็นการถ่ายทอดตัวอักษรเท่านั้น หากแต่เป็นการถ่ายทอดแนวคิด ทัศนคติ แม้กระทั่งความเชื่อต่างๆ ไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งด้วย ดังนั้นในการสร้างสรรค์งานแปลผู้แปลจึงต้องทำให้บทแปลสามารถสื่อสารได้อย่างครบถ้วนโดยต้องพยายามใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล ดังที่ปัญญา บริสุทธิ (2540:33) ได้กล่าวว่าภาษาแต่ละภาษาเป็นเสมือนภาพจำลองทางวัฒนธรรมของสังคมหนึ่งที่ใช้ภาษานั้นๆ ดังนั้นจึงทำให้วิธีการถ่ายทอดความคิดในแต่ละภาษา มีความแตกต่างกัน ผู้แปลจึงต้องใช้ภาษาให้สอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติของภาษานั้นซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงคำศัพท์หรือโครงสร้างทางไวยากรณ์เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงเรื่องราวของการใช้สำนวนต่างๆ

การแปลเป็นการสื่อสารเพื่อนำเสนอเรื่องราวหรือส่งผ่านข้อมูลข่าวสารตลอดจนความบันเทิงต่างๆ เพื่อให้มนุษย์ที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทั่วทุกมุมโลกสามารถรู้เท่าทันเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้แปลควรอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องที่จะแปลให้ได้โดยละเอียดเพื่อให้สามารถสื่อสารที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลเชิงวิชาการ หรือความบันเทิงต่างๆ ไปยังผู้รับสารได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นธรรมชาติซึ่งจะทำให้ผลงานแปลนั้นน่าอ่าน และทำให้ผู้อ่านได้รับอารมณ์ และผลเทียบเท่ากับผู้อ่านต้นฉบับไป ดังนั้นผู้แปลยังต้องรู้จักการเลือกสรรคำเพื่อสร้างภาพและอารมณ์ให้เท่าเทียมกับภาษาต้นฉบับ

สารประเภทหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการบอกเล่าเรื่องราวข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดในสังคมได้เป็นอย่างดีคืองานเขียนประเภทสารคดีที่ ดังที่รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2543:7) ได้กล่าวไว้ว่าสารคดีเป็นหนังสือที่เรียบเรียงจากข้อเท็จจริง และต้องการสื่อสารข้อมูลความรู้เพื่อก่อให้เกิดสาระประโยชน์แก่ผู้รับสาร และในขณะเดียวกันต้องเรียบเรียงให้ผู้รับสารได้รับความเพลิดเพลินในการอ่าน ดังนั้นสารคดีจึงเป็นงานเขียนที่มีความสละสลวยในรูปภาษาและให้สาระความรู้แก่ผู้อ่าน

จึงกล่าวได้ว่าสารคดีเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ต้องใช้ความสามารถในการแปลไม่น้อยกว่าการแปลสารประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลสารคดีนั้นผู้แปลจำเป็นต้องเน้นเรื่องความถูกต้องของเนื้อหา และในขณะเดียวกันผู้แปลต้องพยายามรักษารูปแบบการเขียนของต้นฉบับเนื่องจากต้องแปลให้สารคดีมีความน่าอ่าน และน่าติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรรณาด วิมลเฉลา (2535:13) ที่กล่าวไว้ว่าการแปลก็เปรียบเสมือนหญิงสาวที่ถ้าสวยก็มักจะไม่ใช่ชื้อ และถ้าชื้อก็มักจะไม่ใช่สวย กล่าวคือถ้าบทแปลมีความเที่ยงตรงตามต้นฉบับก็มักจะขาดความสละสลวย และในเวลาเดียวกันถ้าบทแปลมีความสละสลวยก็มักจะไม่ได้ตรงตามต้นฉบับ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นหากผู้แปลมีความตั้งใจจริงก็สามารถสร้างสรรค์งานแปลที่มีความสละสลวยและความเที่ยงตรงตามฉบับได้

หนังสือสารคดีเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร" เป็นเรื่องเล่าซึ่ง พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร บันทึกความทรงจำในพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระราชินี ในช่วงปี พ.ศ. 2513 ถึง พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งนายตำรวจราชสำนักประจำ ทำหน้าที่ถวายความปลอดภัยแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา และพระบรมวงศานุวงศ์ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสังคมไทยอย่างเด่นชัด ซึ่งทำให้ผู้แปลสารคดีเรื่องนี้ต้องใช้ความสามารถในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและสังคมไทยผ่านตัวอักษรออกไปเพื่อให้ผู้อ่านที่อาจเป็นคนที่อยู่ต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mona Baker (1992: 21) ที่ว่าในการแปลนั้นภาษาในต้นฉบับอาจมีการบรรยายหรือกล่าวถึงสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล ซึ่งคำหรือข้อความดังกล่าวเหล่านั้นอาจเป็นคำที่เป็นรูปธรรม หรือนามธรรมก็ได้ อาจเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา สังคม ประเพณี หรือเรื่องราวเกี่ยวกับอาหารต่างๆที่มีเฉพาะวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง การแปลคำเหล่านี้เป็นเรื่องที่ยากมากสำหรับนักแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับคำที่มีคำหลากหลายมากซึ่งแม้แต่คนไทยเองก็อาจไม่เข้าใจ หรือไม่เคยได้ยิน ได้เห็นมาก่อนอาทิ

"ขณะที่ข้างกำลังเข้าไปยืนบนแท่น เจ้าพนักงานอภิรุณ (คืออภิรุณอันเป็นฉัตรเครื่องสูงใช้ในกระบวนแห่ของหลวงหรือปักเครื่องประดับเกียรติยศ) เชิญพระภรรณีภิรมย์ไปผูกกับเสวประธานโรงช้างด้านทิศเหนือ" (น. 341)

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าคำว่า "อภิรุณ" เป็นคำที่มีความเฉพาะเจาะจงมากเนื่องจากเป็นตำแหน่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมไทย และเป็นตำแหน่งที่พบในพระราชพิธีเท่านั้น ผู้แปล

หนังสือสารคดีเล่มนี้ต้องใช้กลวิธีต่างๆในการแปลเพื่อให้สามารถสื่อสารเนื้อหา หรือสารของเรื่อง ไปสู่ผู้อ่านได้อย่างครบถ้วน และในเวลาเดียวกันต้องรักษาอรรถรสของความเป็นสารประเภทสารคดีให้ได้อย่างครบถ้วน โดยผู้แปลจำเป็นต้องใช้วิธีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ หรือการใช้คำยืม ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นกระบวนการแปลที่เรียกว่าปรับบทแปล

การปรับบทแปลเป็นลักษณะการแปลที่มีการปรับการใช้คำเพื่อช่วยให้บทแปลชิ้นนั้นสามารถสื่อสารได้อย่างตรงเป้าประสงค์ของผู้เขียน การปรับบทแปลจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญของการแปลเพราะเป็นการขัดเกลาบทแปลให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น และเป็นความพยายามในการทำให้บทแปลมีความเป็นธรรมชาติทางการใช้ภาษาและถูกต้องตรงตามต้นฉบับ ตามที่ เสรี สมชอบ (2542: 172) ได้กล่าวไว้ว่า การปรับบทแปลถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่ง เพราะเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะส่งผลงานเข้าโรงพิมพ์ ผลงานจะดีหรือไม่ น่าอ่านหรือไม่ขึ้นอยู่กับขั้นตอนนี้ เพราะเป็นขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และที่สำคัญเป็นการขัดเกลาภาษา หรือสำนวนให้สละสลวยยิ่งขึ้นซึ่งเปรียบเสมือนการขัดงานไม้ ด้วยกระดาษทราย ซึ่งปกติจะขัดด้วยกระดาษทรายหยาบก่อนแล้วจึงขัดด้วยกระดาษทรายละเอียด งานแปลก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีการตรวจสอบและขัดเกลาภาษาแล้ว ก็ควรมีการอ่านทบทวนเพื่อปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

การปรับบทแปลเป็นกลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลข้อความที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ภาษาทั้งสองมีความแตกต่างกันมาก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลให้ได้มากที่สุด สำหรับการแปลเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร" จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษชื่อ *In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjorn* โดยบุษกร สุริยสาร นั้นมีการใช้กลวิธีการปรับบทแปลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับบทแปลในระดับคำด้วยการใช้คำยืมและการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง และการใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล เพราะเนื้อหาของเรื่องเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยโดยตรง การศึกษาวิธีการปรับบทแปลระดับคำในการแปลเรื่อง "ตามรอยพระยุคลบาท: บันทึกความทรงจำของ พล. ต.อ. วชิษฐ เดชกุญชร" จึงเป็นการเสนอแนวทางในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษที่เหมาะสมได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปรับบทแปลในระดับคำที่ใช้ถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยในหนังสือเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร" จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjorn โดยบุษกร สุริยสาร

1.3 ประโยชน์ในการวิจัย

1.3.1 ทราบถึงกลวิธีในการปรับบทแปลระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยของ บุษกร สุริยสาร ในการแปลเรื่อง In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjorn จากต้นฉบับเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร"

1.3.2 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการในกลวิธีการปรับบทแปลระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยไปใช้ในการแปลประเภทสารคดี และใช้ในการสอนการแปลต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการปรับบทแปลระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยจากเรื่อง In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjorn ฉบับแปลของ บุษกร สุริยสาร โดยศึกษาจากต้นฉบับเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร"

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีการแปล การปรับบทแปลการแปลสารคดี และการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการวิจัยดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการแปล

แนวคิดและทฤษฎีการแปลหมายถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแปลทั้งด้านของศาสตร์และศิลป์ แห่งการแปล ด้วยเหตุนี้ การศึกษาการแปลจึงต้องศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลาย ประกอบไปด้วยคำจำกัดความ ข้อเสนอแนะ หรือคำวิจารณ์ที่นักวิชาการไทยและนักวิชาการต่างประเทศได้เสนอแนะไว้ โดยมีแนวคิดต่างๆดังนี้

2.1.1 ความหมายของการแปล

การแปลนับเป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นมานานหลายพันปีนับตั้งแต่มนุษย์มีการติดต่อสื่อสารข้ามกลุ่ม ข้ามวัฒนธรรมกัน ซึ่งนักภาษาศาสตร์และนักแปลได้พยายามให้คำจำกัดความของการแปลไว้ต่างๆดังนี้

แคทฟอร์ด (Catford, อ้างถึงใน สัจญวี สายบัว, 2540: 3) กล่าวว่า การแปลคือการใช้ภาษาอีกภาษาหนึ่ง เพื่อสื่อความหมายที่แสดงโดยภาษาเดิม ภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่นักแปลนำมาใช้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นตัวกำหนดอีกข้อหนึ่งที่จะผลิดงานแปลให้ดีคือ ความสามารถของผู้แปลในการใช้ภาษา

ไนดา (Nida, อ้างถึงใน สัจญวี สายบัว, 2540: 1-2) กล่าวว่า การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมาย และการถ่ายทอดรูปแบบของการเสนอความหมายของข้อความในภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ไนดา มีความคิดว่าการแปลนั้นไม่ใช่เรื่องของการเสนอความหมายเท่านั้น แต่รวมไปถึงรูปแบบของการเสนอความหมาย ซึ่งหมายถึงการใช้เสียง คำ วลี หรือประโยค และข้อความที่ประกอบด้วยประโยคหลายๆประโยค ดังนั้นการเลือกคำ การเรียงให้เป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้นในระดับวลี และแม้แต่การจัดวลีใดก่อนหลังก็มีส่วนสำคัญที่ผู้แปลต้องพิจารณาและถ่ายทอดจากต้นฉบับมาเป็นฉบับแปลด้วย

ลาร์สัน (Larson, อ้างถึงใน ปรียา อุรัตน, 2540: 1) กล่าวว่า การแปลประกอบด้วยการถ่ายทอดความหมายในภาษาที่หนึ่งให้ไปอยู่ในอีกภาษาหนึ่ง ภาษาที่หนึ่ง หรือภาษาต้นฉบับนั้น เรียกว่า Source Language ส่วนอีกภาษาหนึ่งนั้นเรียกว่าภาษาที่สอง หรือ Target Language หรือ Receptor Language การถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งนั้น จะต้องเริ่มจากการเปลี่ยนรูป (Form) ของภาษาหนึ่งให้เป็นอีกรูป (Form) ของภาษาที่สองโดยคำนึงถึงความหมายเป็นสำคัญ ขั้นตอนต่างๆของการแปลนั้นจะเพียงรูป (Form) ซึ่งเปลี่ยนไปแต่ความหมายนั้นจะต้องคงอยู่เหมือนในต้นฉบับ รูป (Form) ที่เรากล่าวถึงนี้หมายถึง คำ (Words) วลี (Phrases) อนุประโยค (Clauses) ประโยค (Sentences) และย่อหน้าต่างๆ (Paragraphs) ที่ใช้ในภาษาพูดและภาษาเขียน

2.1.2 ประเภทของการแปล

นิวมาร์ค (Newmark, 1981: 7) ได้เสนอว่าการแปลสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท

1) การแปลเพื่อการสื่อสาร เป็นการแปลที่เน้นเนื้อหาของการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นเรื่องของ ปฏิกริยาตอบสนองของผู้รับสารที่มีต่อสารฉบับแปล ดังนั้นสารในฉบับแปลจึงมีความสะดวก และ สามารถอ่านได้เข้าใจง่าย จึงอาจกล่าวได้ว่าการปรับเรียบเรียงประโยคใหม่เพื่อให้เป็นไปตามลักษณะ ภาษาของฉบับแปล

2) การแปลเพื่อรักษาความหมาย เป็นการแปลที่ยังรักษารูปคำ และประโยคไว้เช่นเดียวกับ ต้นฉบับ

เซวง จันทรเขตต์ (2528, หน้า 139) ได้เสนอว่าการแปลอาจแบ่งได้ตามลักษณะหรือแบบของการแปลได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1

a. Semantic translation เป็นวิธีการแปลที่เน้นเรื่องสำนวน วิธีการเขียน ความหมาย รูปแบบ และความมุ่งหมายของตัวผู้เขียนต้นฉบับเป็นหลัก การแปลแบบนี้ใช้ในการแปลงานวรรณกรรมเป็นส่วนมาก

b. Communicative Translation เป็นวิธีการแปลที่เน้นเรื่องความเข้าใจและปฏิกริยาตอบสนองของผู้อ่านเป็นหลัก มักใช้กับงานแปลที่เป็นงานทั่วไปเช่น การแปลข่าว ประกาศ โฆษณา และ ข้อเขียนที่ใช้ภาษาธรรมดาไม่เป็นทางการ

กลุ่มที่ 2

a. Word-for-word การแปลคำต่อคำ เป็นการแปลโดยผู้แปลรักษารูปแบบของต้นฉบับไว้แบบ ตรงตัวที่สุดโดยไม่มีการปรับโครงสร้างทั้งในระดับคำและในระดับประโยค

- b. Literal translation การแปลตามรูปคำ หมายถึงการแปลตามตัวอักษร การแปลเช่นนี้มีการปรับโครงสร้างในระดับคำและในระดับประโยคบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับหลักภาษาของฉบับแปล
- c. Free translation คือการแปลแบบเสรี หรือการแปลแบบเอาความ ผู้แปลใช้วิธีจับความหมายจากต้นฉบับแล้วจึงเรียบเรียงออกมาเป็นภาษาฉบับแปล

การแปลแต่ละประเภทย่อมมีวิธีการแปลที่แตกต่างกันในการแปลงานประเภทวรรณกรรมไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วหรือร้อยกรองมักต้องใช้วิธีการแปลแบบตรงตัวเพื่อรักษารูปและรสของสารให้ได้ตรงตามต้นฉบับที่สุด และการแปลงานเขียนประเภทสารคดี การแปลข่าว หรือบทความต่าง ๆ มักใช้วิธีการแปลแบบเสรี หรือการแปลแบบเอาความเพราะงานเขียนประเภทนี้ต้องการสื่อสารให้ผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน

นอกจากนี้เชวง จันทระเชตต์ (2528: 151) ยังกล่าวว่าการเลือกใช้คำมาแทนที่คำต่างภาษานั้นยังไม่เพียงพอที่จะทำให้งานแปลสามารถสื่อสารได้อย่างสมบูรณ์แบบ ผู้แปลต้องรู้จักและทำความเข้าใจกับระดับของภาษา (Register) และเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามระดับภาษาเช่นการเลือกใช้ภาษาราชการในการแปลงานทางวิชาการเป็นต้น นอกจากนี้แล้วผู้แปลต้องรู้จักพิจารณา น้ำเสียง (Tone) ของเรื่องเพื่อให้ทราบว่าบทแปลต้องการนำเสนองานเขียนที่มีอารมณ์เช่นไร เช่นการแปลงานเขียนประเภทเสียดสีสังคม ผู้แปลต้องแปลให้บทแปลมีลักษณะไปในทิศทางเดียวกับต้นฉบับ

ดวงตา สุพล (2535: 18-23) ยังกล่าวต่อไปอีกว่าถ้ามองในแง่ของงานแปลอาจแบ่งงานแปลออกกว้างๆได้ 2 ประเภทคือ

1. การแปลงานด้านการประพันธ์ (Literary translation) คือ การแปลงานด้านการประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ผู้แปลต้องใช้ความรู้ทางด้านภาษา ประกอบกับจินตนาการ และต้องพยายามสื่อสารอารมณ์ของงานเขียนออกไปสู่ผู้อ่านฉบับแปล
2. การแปลงานด้านวิชาการ (Technical translation) คือการแปลเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ บทความ หรือข่าวสารต่างๆที่ไม่ได้เน้นเรื่องของจินตนาการหรืออารมณ์กวี ดังนั้นผู้แปลต้องแปลด้วยความตรงไปตรงมา และต้องแปลเพื่อให้ผู้รับสารรับสารได้อย่างง่ายดายและชัดเจน

สัญฉวี สายบัว (2540: 43-48) แบ่งลักษณะของการแปลเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การแปลแบบตรงตัว (Literal Translation) คือการแปลที่ผู้แปลพยายามรักษาความให้ตรงตามต้นฉบับ นอกจากนี้ยังหมายรวมไปถึงการรักษารูปแบบของต้นฉบับให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวิธีการเรียงคำให้เป็นประโยค หรือการเรียงประโยคให้เป็นอนุเจต รวมทั้งการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ

2. การแปลแบบเอาความ (Free Translation) เป็นการแปลที่ผู้แปลเน้นเรื่องของการสื่อความหมายให้ผู้รับสารรับสารได้ตรงตามต้นฉบับอย่างง่ายตายที่สุด โดยผู้แปลอาจมีการปรับวิธีการเรียงคำ หรือมีการปรับประโยคเพื่อช่วยให้สามารถสื่อสารได้

นอกจากนี้สัญฉวี ยังได้เสนอประเภทของงานเขียนออกเป็น 3 ประเภทเพื่อเป็นหลักในการเลือกแปลดังนี้

1. วจนาสาร คืองานเขียนที่เขียนเพื่อบรรยายความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน ผู้เขียนจึงมักเป็นศูนย์กลางของเรื่อง คือทำหน้าที่เป็นคนเล่าเรื่อง ผู้รับสารไม่มีความสำคัญ ไม่มีการกำหนดผู้รับสาร ลักษณะภาษา การเลือกใช้คำและรูปแบบการนำเสนอความคิดจะมีรูปแบบเฉพาะตัว มีการใช้สำนวนโวหารมาก มีคำที่มีความหมายแฝงมาก ต้องอาศัยการตีความ

2. อรรถสาร คืองานเขียนเพื่อให้ข้อมูล เล่าประสบการณ์ หรือให้ข้อเท็จจริงต่างๆ โดยมีการกำหนดกลุ่มผู้รับสารอย่างชัดเจน การเลือกใช้ภาษาในงานเขียนประเภทนี้เป็นภาษารวมดา ภาษามาตรฐาน อาจมีคำศัพท์ทางวิชาการมาก ดังนั้นผู้ที่จะแปลงานเขียนประเภทนี้ต้องมีความรู้ในแขนงวิชาที่จะแปลด้วย ตัวอย่างของงานเขียนได้แก่รายงาน บทความวิชาการ ข่าว ตำรา

3. โฆษณาสาร คืองานเขียนที่เขียนเพื่อชักจูงให้เชื่อ ให้มีความเห็นคล้อยตามกัน โดยมีการกำหนดกลุ่มผู้รับสารไว้อย่างแน่นอน งานเขียนประเภทนี้จะมีลักษณะพิเศษและมีการใช้คำแปลกๆใหม่ๆ และคำที่มีความหมายแฝงต่างๆ

2.1.3 ขั้นตอนการแปล

บาร์นเวลล์ (Barnwell, 1980: 13-19) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายในการแปลคือการถ่ายทอดสารจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า การแปลเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ (Form) แต่สารหรือความหมายยังคงอยู่เช่นเดิม

บาร์นเวลล์ ได้เสนอว่าการแปลประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1. วิเคราะห์สารต้นฉบับ
2. ถ่ายทอดความหมายออกมาในรูปแบบที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด ในภาษาของฉบับแปลโดยให้ความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับให้มากที่สุด

ไอนดา (1964: 12) ยังได้เสนอแนวทางการแปลไว้ในหนังสือ Toward A Science of Translation ว่าการแปลมี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ภาษาต้นฉบับและภาษาที่ใช้ในฉบับแปล โดยผู้แปลต้องมีการวิเคราะห์ความหมายของคำ โครงสร้างไวยากรณ์ และต้องวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านสังคม และวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจสารต้นฉบับให้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์ต้นฉบับเพื่อให้ผู้แปลสามารถเลือกคำ และระดับภาษาที่สามารถสื่อความได้ดีที่สุด โดยผู้แปลต้องพิจารณาบริบทของวัฒนธรรม สังคม และบริบททางการสื่อสารของทั้งต้นฉบับและฉบับแปล

ขั้นที่ 3 การเลือกความหมายเทียบเคียงที่มีความหมายตรงกับต้นฉบับ และเหมาะสมกับบทแปล ผู้แปลต้องเลือกใช้ภาษาให้ความสละสลวยและสามารถเข้าใจได้ง่าย

ไอนดา เสนอว่าผู้แปลต้องคำนึงถึงการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับมาสู่ฉบับแปลโดยต้องมีความถูกต้อง และเหมาะสม นอกจากนั้นบทแปลควรมีความเป็นธรรมชาติทางภาษาเพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลได้ผลตอบสนองจากการอ่านเช่นเดียวกับผู้อ่านต้นฉบับ โดยความเป็นธรรมชาติของการแปลในแนวคิดของไอนดา คือความเป็นธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมในบทแปล ความเป็นธรรมชาติทางบริบทของเนื้อเรื่อง และความเป็นธรรมชาติที่เกิดต่อผู้อ่านฉบับแปล

ดวงตา สุพล (2535: 6-10) กล่าวว่า การแปลเป็นการถ่ายทอดภาษา และวัฒนธรรม และเป็น การสื่อความคิดจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง และได้สรุปว่ากระบวนการแปลสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของงานแปลว่าจะแปลให้ใครอ่าน เพื่อที่จะสามารถกำหนดรูปแบบภาษาที่ใช้ในการถ่ายทอดให้เหมาะสมกับประเภทของการแปล
2. อ่านต้นฉบับอย่างถี่ถ้วน ทำความเข้าใจคำศัพท์ ความหมายของคำ โครงสร้างประโยค ความคิดและเจตนารมณ์ของผู้เขียน
3. ลงมือแปล โดยเลือกใช้คำที่มีความหมายเทียบเคียง หรือใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด แปลอย่างถูกต้อง ไม่มีการตัดข้อความ ผู้แปลต้องแปลโดยเลือกพิจารณาการใช้คำ และประโยคให้ถูกต้อง เหมาะสม
4. การตรวจสอบงานแปล ควรกระทำอย่างน้อยที่สุด 24 ชั่วโมงหลังจากเสร็จสิ้นการแปลเพื่อเป็นการขัดเกลาภาษา และตรวจสอบความถูกต้อง และความสละสลวยของบทแปล

ลีธธา พินิจภูวดล (2542: 31-35) ได้เสนอแนวคิดว่าการแปลบทแปลให้มีคุณภาพนั้นผู้แปลสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการแปลได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ภาษาต้นฉบับ (Source Language) การวิเคราะห์ต้นฉบับนับเป็นงานอันดับแรก ผู้แปลจำเป็นต้องทราบถึงลักษณะของต้นฉบับที่แปลว่าคืออะไร เช่น ชั่ว บทความ นิทาน นิยาย สารคดี ฯลฯ ต้นฉบับมีเนื้อหาเน้นหนักในด้านใด เช่น ด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา ฯลฯ ต่อจากนั้นวิเคราะห์ว่าต้นฉบับมีจุดมุ่งหมายอย่างไร เช่น เพื่อสอน เพื่อแนะนำ เพื่อเชิญชวน หรือให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร และสุดท้ายวิเคราะห์ว่า กลุ่มของผู้รับสารคือใคร การศึกษาองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยให้ผู้แปลสามารถเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบทแปล

2. อ่านเพื่อทำความเข้าใจ ผู้แปลต้องอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องที่จะแปลอย่างละเอียด โดยต้องศึกษารายละเอียดของเนื้อหา ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร กับใคร อย่างไร ทำไม และต้องศึกษาความคิดและสิ่งต่างๆที่แฝงอยู่โดยต้องรู้ทั้งคำ สำนวน ประโยค โครงสร้าง ความหมายตรง และความหมายแฝง ตลอดจนวัฒนธรรมการใช้ภาษาของเจ้าของภาษาต้นฉบับ นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้รอบตัวในเรื่องราวของต้นฉบับซึ่งได้แก่ความรู้พื้นฐานอย่างกว้างๆในสาขาวิชาต่างๆ

3. การผละออกจากโครงสร้างของภาษาต้นฉบับ การที่ผู้แปลไม่ผละจากต้นฉบับเพราะกลัวแปลผิดจะทำให้บทแปลมี "กลิ่นนมเนย" เหมือนภาษาต้นฉบับ วิธีผละจากต้นฉบับคือ อ่านข้อความซ้ำๆจนเข้าใจอย่างถ่องแท้ เห็นภาพในความคิดอย่างชัดเจน ไม่ติดอยู่กับคำในภาษาต้นฉบับ ภาพความจริงในความคิดที่กระจ่างจะสามารถผลักดันให้ผู้แปลสามารถใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ

4. การถ่ายทอดความหมาย การถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับมาสู่ภาษาแปล ผู้แปลต้องมีความระมัดระวังเป็นอย่างมากเพื่อให้การถ่ายทอดสารมีความถูกต้อง ไม่คลาดเคลื่อนอันก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ดังนั้นผู้แปลต้องคำนึงถึงบริบทในประโยค และสถานการณ์ นอกจากนี้ผู้แปลต้องคำนึงถึงความหมายของคำที่ไม่เท่าเทียมกัน และวัฒนธรรมภาษาที่แตกต่างกันของภาษาทั้งสอง ดังนั้นผู้แปลควรเลือกใช้ภาษาที่ใช้กันอยู่จริงๆในสังคมของภาษาเป้าหมาย

2.1.4 ลักษณะงานแปลที่ดี

บาร์นเวลล์ (Barnwell, 1980:13-19) ยังได้เสนอว่าลักษณะของการแปลที่ดีควรประกอบไปด้วยลักษณะ 3 ประการดังนี้

1. ความถูกต้อง (Accuracy) มีการถ่ายทอดสารจากต้นฉบับไปสู่ฉบับแปลได้อย่างถูกต้องและใกล้เคียงมากที่สุด

2. ความชัดเจน (Clarity) ด้วยเหตุที่มนุษย์สามารถถ่ายทอดสารได้หลากหลายวิธี บทแปลที่ดี

ควรถ่ายทอดสารด้วยวิธีที่คนทั่วไปเข้าใจได้ง่ายที่สุดและชัดเจนที่สุด

3. ความเป็นธรรมชาติ (Naturalness) บทแปลควรใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติเพื่อป้องกันไม่ให้บทแปลเกิดภาวะแทรกซ้อนทางภาษา

ไนดา (Nida 1964: 164) ยังได้เสนอว่าการแปลต้องมีลักษณะดังนี้

1. สามารถสื่อความหมายได้
2. สามารถถ่ายทอดลักษณะของสารต้นฉบับได้อย่างครบถ้วนทั้งในแง่ของลักษณะภาษา และอารมณ์ที่สารต้นฉบับต้องการสื่อออกมา
3. มีความเป็นธรรมชาติทางภาษา และเข้าใจง่าย
4. สร้างผลตอบสนองได้เช่นเดียวกับสารต้นฉบับ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการปรับบทแปล

นิวมาร์ค (Newmark, 1982: 7) กล่าวว่า การแปลเป็นการนำคำหรือข้อความจากภาษาหนึ่งไปแทนที่คำหรือข้อความของอีกภาษาหนึ่งทำให้ความหมายจากต้นฉบับสูญหายไปบางส่วน และอาจทำให้บทแปลต้องมีการเติมคำหรือข้อความเพิ่มลงไปเพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น เนื่องจากภาษาทั้งสองย่อมมีความแตกต่างกันในแง่ของโครงสร้างคำ โครงสร้างไวยากรณ์ และระบบเสียง รวมทั้งกระบวนการคิดของผู้อ่าน

วรนาถ วิมลเจลา (2535:234) เสนอว่า ในการปรับบทแปลนั้นผู้แปลต้องปรับเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสื่อสาร และต้องปรับโดยคำนึงถึงความถูกต้องตรงตามต้นฉบับเป็นหลัก ผู้แปลไม่ควรปรับบทแปลตามความพึงพอใจของตนเอง และในการปรับบทแปลนั้นผู้แปลต้องมีความรู้ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลเป็นอย่างดี

เชวง จันทรเขตต์ (2528: 167-171) เสนอว่าการปรับบทแปลนั้นควรเป็นการปรับเพื่อให้บทแปลถ่ายทอดความเข้าใจ หรือเป็นการปรับเพื่อช่วยให้เกิดการสัมฤทธิ์ผลในการสื่อสาร โดยผู้รับสารจากฉบับแปลต้องเกิดผลตอบสนองเช่นเดียวกับผู้ที่รับสารต้นฉบับ ทั้งนี้การปรับบทแปลต้องเป็นการปรับอย่างมีขอบเขต โดยเชวง จันทรเขตต์ได้เสนอวิธีการปรับบทแปลไว้ดังนี้

- 1) เติมคำประเภทต่างๆแทรกเข้าไปในคำแปลเพื่อช่วยในการอธิบาย
- 2) เติมคำบอกลักษณะในคำที่ไม่มีในภาษาฉบับแปล
- 3) เติมคำอธิบายโดยใช้วงเล็บ
- 4) เติมคำอธิบายในรูปของเชิงอรรถ

- 5) เติมคำเพื่อให้เหมาะกับสมมติทางภาษา เช่นการเติม "ทรง" เพื่อแสดงว่าเป็นราชาศัพท์
- 6) ปรับแต่งโดยการตัดคำ คือตัดคำที่ไม่เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้รับสาร

สัญญาวิ สายบัว (2540: 63-69) กล่าวว่า การปรับบทแปลไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความหรือสารเพื่อให้สะดวกต่อการแปล หรือปรับเพื่อให้เป็นไปตามความพึงพอใจของผู้แปล แต่การปรับบทแปลควรปรับตามเงื่อนไขต่อไปนี้

- 1) การปรับภาษาควรทำต่อเมื่อมีความจำเป็นที่จะทำให้บทแปลนั้นอ่านได้เข้าใจง่ายขึ้น ตัวอย่างเช่นการปรับภาษาที่มีคำศัพท์เฉพาะสาขา (technical terms) ให้เป็นภาษาที่มีลักษณะธรรมดา ไม่มีการใช้ศัพท์เฉพาะในกรณีที่กลุ่มเป้าหมายในการอ่านบทแปลเป็นบุคคลทั่วไปไม่เฉพาะแต่นักวิชาการเท่านั้น นอกจากนี้ผู้แปลอาจพิจารณาการปรับโครงสร้างประโยคและการเรียงลำดับความในประโยคเพื่อให้สามารถสื่อสารได้ง่ายขึ้น

- 2) ในการปรับบทแปลต้องเป็นการปรับเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสารได้ง่ายขึ้น หรือชัดเจนขึ้น และควรเน้นว่าการปรับบทแปลคือการปรับเพื่อให้ภาษาในฉบับแปลสามารถสื่อสารออกไปได้ตรงตามต้นฉบับโดยสามารถคงความหมายที่เทียบเคียงได้กับต้นฉบับ (Equivalent meaning) ดังนั้นเมื่อผู้แปลประสบปัญหาว่าการรักษารูปแบบอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนการถ่ายทอดความหมาย ผู้แปลสามารถสามารถปรับรูปแบบในการแปลได้เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความหมายได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับที่สุด โดยสัญญาวิได้เสนอว่าการแปลระดับคำสามารถปรับได้โดยวิธีการ 5 วิธีดังนี้ 1) เติมคำอธิบายโดยแทรกลงในเนื้อหา หรือการใส่คำอธิบายลงไปในรูปแบบของเชิงอรรถ หรือหมายเหตุ แต่การเติมคำอธิบายลงไปในเรื่องนี้ต้องไม่ทำให้ขัดจังหวะการดำเนินเรื่อง เพราะจะทำให้กระบวนการความคิดของผู้รับสารสะดุด 2) ใช้วลีหรือประโยคแทนคำศัพท์ที่ไม่อาจหาคำเทียบเคียงในฉบับแปลได้เช่นการแปลคำ *igloo* ว่า "กระท่อมที่สร้างด้วยน้ำแข็ง" 3) ใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำอ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า มักใช้ในกรณีที่คำในต้นฉบับเป็นคำอ้างอิงถึงสิ่งที่ไม่อยู่ในวัฒนธรรมหรือสังคมของภาษาในฉบับแปล เช่นการแปลคำ "แกงเขียวหวาน" ซึ่งเป็นแกงชนิดหนึ่งที่มีในวัฒนธรรมไทยว่า *curry* ซึ่งเป็นการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า *curry* ที่หมายถึงแกง 4) เติมคำเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ เป็นการใช้คำหรือสำนวนที่บอกความสัมพันธ์กันเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายได้ชัดเจนขึ้น เช่น การเติมคำว่า "พอ" ลงในการแปล Participial phrase ต่อไปนี้ Having heard the news, John decided to leave the town. พอได้ข่าว จอห์นก็ตัดสินใจย้ายออกจากเมือง 5) ตัดคำหรือสำนวนที่ไม่มีในวัฒนธรรมของผู้แปลโดยการตัดออกต้องไม่ทำให้รสชาติและสาระสำคัญเสียไป

สุพรรณิ ปิ่นมณี (2552: 283- 297) กล่าวว่า การแปลนับเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมดังนั้นย่อมมีความยากลำบากในการสรรหาคำที่มีความหมายตรงกัน หรือเท่าเทียมกัน (Lexical Equivalents

เพื่อนำมาใช้ในการถ่ายทอดสารไปสู่ผู้รับสารที่อยู่ต่างสังคมและวัฒนธรรมให้ได้ความหมายครบถ้วนตรงตามต้นฉบับ ดังนั้นผู้แปลจึงต้องรู้จักการปรับบทแปลเพื่อช่วยให้บทแปลสามารถสื่อสารได้ตรงตามต้นฉบับ โดยสุพรรณิ ปิ่นมณีได้เสนอว่าในการแปลสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปลสามารถทำได้ 5 วิธีดังนี้คือ

1. การเทียบเคียงความหมายต่อความหมาย (nonliteral lexical equivalents) คำหนึ่งคำในภาษาต้นฉบับและภาษาแปลที่ปรากฏอยู่ในทั้งสองวัฒนธรรมอาจมีวิธีการแสดงความหมายต่างกันออกไปได้ เช่นคำที่มีความหมายแง่บวกในภาษาต้นฉบับอาจสื่อสารออกมาในแง่ลบได้ในวัฒนธรรมของภาษาแปลดังนั้นผู้แปลจึงต้องพิจารณาความหมายให้เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องแปลคำที่มีความหมายรอง และความหมายเชิงเปรียบเทียบ เช่นคำว่า ใจร้าย อาจแปลได้ว่า merciless, pitiless, unpitiful, unsympathetic เป็นต้น

2. การใช้คำอธิบาย (descriptive phrase) ในการแปลคำที่ต่างวัฒนธรรมต่างภาษากันอาจไม่สามารถถ่ายทอดออกมาด้วยคำคำเดียวได้ อาจต้องแปลโดยใช้หลายๆคำ หรือวลีเพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจน ดังนั้นผู้แปลจึงต้องตระหนักว่าในการแปลนั้นอาจต้องมีการใช้คำหลายๆคำเพื่ออธิบายความเช่นการแปลคำ “นาปรัง” an off-season paddy field เป็นต้น

3. การใช้คำที่มีความสัมพันธ์กัน (related words) เป็นกลวิธีการแปลงรูปแบบหนึ่งที่ใช้คำพ้องความหมาย (synonyms) คำตรงกันข้าม (antonym) คำปฏิเสธ (negated antonyms) และการเปลี่ยนโครงสร้างของคำ (reciprocal lexical terms) มาใช้ในการแปล แต่ผู้แปลต้องตระหนักไว้เสมอว่าในบางบริบทคำพ้องอาจไม่สามารถใช้ในการสื่อความหมายได้ ทั้งนี้เพราะคำที่มีความหมายเหมือนกันอาจมีความหมายนัยประหวัดที่แตกต่างกันได้เช่นการแปลวลี “การขาดแคลนน้ำ” ว่า “the shortage of water / the need for water

4. การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำเฉพาะเจาะจง (generic-specific words) ผู้แปลอาจแปลโดยการใช้นัยเทียบเคียงในภาษาแปล คือการใช้คำจำแนกประเภทกว้างๆ และคำที่มีความหมายเฉพาะ เช่น การแปลคำว่า ประเพณีปอยสังลอง อาจแปลได้ว่า The Poy Sang Long (การแปลแบบคำเฉพาะเจาะจง) Festival (แปลโดยจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ) ผู้แปลต้องพิจารณาบริบทแวดล้อมเพื่อให้สามารถเลือกคำแปลที่สมบูรณ์ที่สุด เพราะในบางกรณีภาษาต้นฉบับใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แต่ในภาษาแปลอาจต้องใช้คำเฉพาะเช่นในภาษาอังกฤษมีคำเรียกกล้วยคำเดียว แต่ในภาษาไทยมีคำเรียกกล้วยต่างสายพันธุ์กันมากมาย อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือผู้แปลต้องตระหนักให้ได้ว่าคำหนึ่งคำอาจปรากฏได้หลายระดับ เช่นคำว่า มนุษย์ อาจมีความหมายจำเพาะว่า คน ในขณะที่ความหมายระดับกว้างอาจหมายถึงอะไรก็ได้ที่ไม่ใช่สัตว์

5. การใช้ความหมายรองและความหมายเชิงเปรียบเทียบ (secondary and figurative sense) ความหมายรองและความหมายเชิงเปรียบเทียบมักเป็นปัญหาสำคัญในการแปล เนื่องจากคำในภาษา

หนึ่งมักมีความหมายรองไม่ตรงกัน แม้ว่าอาจมีความหมายหลักตรงกันก็ตาม ดังนั้นผู้แปลต้องมีการปรับเปลี่ยนบทแปลเพื่อช่วยสร้างบริบทให้ผู้รับสารสามารถรับสารที่มีความหมายตรงตามต้นฉบับ ดังนั้นข้อความธรรมดาในภาษาต้นฉบับอาจต้องแปลโดยการให้ข้อความเชิงเปรียบเทียบจึงจะได้ความหมายที่สมบูรณ์ที่สุด ยกตัวอย่างเช่นคำว่า hypocrite หมายถึงคนที่พูดอย่างใจอย่าง อาจต้องแปลว่า หน้าไหว้หลังหลอก หรือ มือถือสาปากถือศีล เป็นต้น ดังนั้นผู้แปลต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและบริบทของเรื่องที่แปล

นอกจากนี้ สุพรรณิ ปิ่นมณี (2552:298) ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่าการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏหรือไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาแปลมักก่อให้เกิดปัญหาในการแปล เพราะเมื่อวัตถุหรือกิจกรรมใดก็ตามที่ไม่เคยมีปรากฏในภาษารับสารย่อมไม่มีคำที่ใช้เรียกหรือคำที่ใช้แสดงความหมายของคำนั้นๆ ซึ่งสาเหตุของการไม่มีคำต่างๆเหล่านี้เพราะความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล โดย Beekman และ Callow (1974: 194-198 อ้างถึงใน สุพรรณิ ปิ่นมณี 2552:298) ได้เสนอว่าการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏหรือไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาแปลสามารถแก้ปัญหาได้ดังนี้

1. การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วตามด้วยคำอธิบายประกอบ (a generic word with descriptive phrase) วิธีการนี้ผู้แปลต้องพิจารณาริบทของเรื่องเพื่อพิจารณาการเลือกใช้ภาษาแปล ผู้แปลอาจใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆเป็นหลัก แล้วจึงใช้คำอื่นๆมาช่วยขยายความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจสารได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจแบ่งเป็นลักษณะต่างๆได้ดังนี้

1.1 คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ขยายความด้วยการบอกลักษณะรูปพรรณสัณฐาน [generic word + descriptive phrase (form)] เช่น มัดหมี่ แปลได้ว่า a kind of silk fabric โดยที่มัดหมี่ นับเป็น fabric และให้คำอธิบายเพิ่มเติมว่า a kind of silk เพื่อขยายความว่าเป็น fabric ชนิดใด

1.2 คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ [generic word + descriptive phrase (function)] เช่น การแปลคำ กราบ ว่า action to show respect คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆคือคำว่า action ส่วนขยายที่ทำหน้าที่บอกวัตถุประสงค์ คือ to show respect

1.3 คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆขยายความด้วยการบอกทั้งรูปร่างลักษณะและหน้าที่ [generic word + descriptive phrase (form+ function)] เช่น การแปลคำ อยู๋ไฟ ว่า action of lying by a fire after giving birth to a child to help one's womb recover quickly. คำว่า อยู๋ไฟ นับเป็น action เป็นการบอกประเภทอย่างกว้างๆ และขยายความต่อด้วยลักษณะคือ lying by a fire after giving birth to a child และ to help one's womb recover quickly เป็นการบอกวัตถุประสงค์

1.4 คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ขยายความโดยการเปรียบเทียบ [generic word + descriptive phrase (comparison)] คือวิธีการใช้สิ่งที่มีในวัฒนธรรมของภาษาแปลที่มีความใกล้เคียงกันมาใช้ เช่น ลำปั้น แปลว่า Thai-style boat similar to a gondola.

2. การใช้คำยืม คำยืมคือคำภาษาอื่นที่นำมาใช้ในภาษาของผู้พูด โดยคำยืมมี 2 ประเภทคือ

1. คำยืม borrowed word คือคำที่เข้ามาในวัฒนธรรมและสังคมของภาษาฉบับแปลมานานจนสังคมของผู้ใช้ภาษาฉบับแปลรับคำคำนั้นมาใช้จนเสมือนว่าเป็นภาษาของตนเอง เช่น คำยืมจากภาษาบาลี สันสกฤตที่มีอยู่มากมายในภาษาไทย คำยืมประเภทนี้สามารถใช้ในการแปลได้เท่ากับคำปกติในภาษานั้นๆ

2. คำยืมหรือคำทับศัพท์ loan word คือคำยืมใหม่ที่เข้ามาในภาษาฉบับแปล คำประเภทนี้ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของภาษาแปล จึงเป็นคำที่ไม่สามารถสื่อถึงสิ่งที่ต้องการนำเสนอได้ในสังคมของผู้ใช้ภาษาฉบับแปล แต่เมื่อมีการใช้คำนั้นๆ ไปนานเข้า ก็สามารถสื่อความหมายและสามารถกลายเป็น borrowed word ได้ในที่สุด คำยืมประเภทนี้ได้แก่ คำว่า โอเค โหวต เบลอ เคลียร์ เป็นต้น

การปรับบทแปลโดยการใช้คำทับศัพท์นั้นผู้แปลสามารถใช้คำทับศัพท์ได้ทั้งสองประเภท โดยคำยืมประเภท borrowed word ผู้แปลสามารถใช้คำยืมได้ทันทีเนื่องจากคำประเภทนี้อยู่ในสังคมของผู้ใช้ภาษาฉบับแปล และเป็นที่ยอมรับกันดีอยู่แล้ว ในขณะที่การใช้คำยืมประเภท loan word ผู้แปลควรใช้คำยืมประกอบกับคำบอกประเภทอย่างกว้างๆ โดยพิจารณาบริบทของเรื่องที่แปลเป็นสำคัญ เช่น คำว่า แม่ปิง ที่คนไทยทราบดีว่าหมายถึงแม่น้ำสายหนึ่ง แต่ผู้คนที่อยู่ต่างชาติต่างวัฒนธรรมย่อมไม่เข้าใจ ดังนั้นวิธีการแปลจึงจำต้องใช้คำบอกประเภทกว้างๆว่า River เพื่อสื่อความหมายออกมาก่อน โดยอาจแปลว่า the river called Mae Ping

คำยืม หรือที่เรียกว่าคำทับศัพท์นั้น มีวิธีใช้ 2 แบบ คือ

1. คำยืมจากภาษาอื่นที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของภาษาไทยแล้ว เป็นที่เข้าใจกันไม่จำเป็นต้องใช้คำอธิบายประกอบแต่อย่างใด เช่น กอล์ฟ การ์ตูน กิโลเมตร ซึ่งคำเหล่านี้มักมีคำภาษาไทยอยู่แล้ว หรือมีศัพท์บัญญัติ แต่ไม่เป็นที่ยอมรับเช่น คำว่า hormone เดิมใช้คำว่า น้ำต่อม แต่ไม่เป็นที่ยอมรับจึงใช้คำว่า ฮอร์โมน แทน ซึ่งเมื่อใช้คำนั้นๆ ไปนานเข้าก็กลายเป็นคำที่ติดปากจนกลายเป็นภาษาที่สามารถเข้าใจได้ง่ายกว่าศัพท์บัญญัติ

2. คำยืมที่ไม่เป็นที่รู้จักของผู้ที่มีได้เรียนรู้ภาษาที่มาจากคำยืมนั้นๆ มีวิธีใช้ดังนี้

2.1 คำยืมที่ใช้กับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ generic word + loan word เช่น ตุ๊กตุ๊ก แปลได้ว่า vehicle called Tuk-Tuk

2.2 คำยืมที่ใช้ประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายความบอก
ลักษณะ loan word + generic word + descriptive phrase (form) เช่น ตุ๊กตุ๊ก แปลว่า three-
wheeled motorized vehicle called Tuk-Tuk

2.3 คำยืมที่ใช้ประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายความบอก
หน้าที่หรือวัตถุประสงค์ loan word + generic word + descriptive phrase (function) เช่น ทิด
แปลว่า "Thit," a title for a man who has been ordained หรือ ไหว้ครู แปลว่า a ritual called "Wai
Khru" to venerate sacred objects and to pay homage to teachers

ทั้งนี้ผู้แปลควรพิจารณาบริบทเพื่อเป็นส่วนช่วยในการเลือกคำที่เหมาะสมในการแปล โดยควร
แปลและขยายความอย่างเหมาะสมตรงตามความหมายที่ผู้เขียนต้องการ

3. การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล จะใช้ในกรณีที่ไม่สามารถหาคำมา
แทนที่ได้เหมาะสม ผู้แปลอาจแปลโดยการใช้สิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปลที่มีลักษณะ
หรือหน้าที่คล้ายคลึงกัน ยกตัวอย่างเช่น Chicken Steak อาจแปลว่า ไก่ย่าง ได้วิธีการแปลโดยการ
แทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษา จะได้ผลดีในกรณีที่เป็นงานแปลที่หวังผลอย่างใดอย่าง
หนึ่งโดยไม่เน้นที่รายละเอียดเช่น การแปลเรื่องตลกขบขันและเรื่องประเภทให้คติสอนใจแก่ผู้รับสาร

บาร์นเวลล์ (Barnwell, 1980: 82) เสนอความคิดว่าในการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักใน
วัฒนธรรมของผู้รับสารนั้นสามารถทำได้ดังนี้

1) ใช้ข้อความหรือวลีอธิบาย โดยข้อความหรือวลีจะมุ่งเน้นที่หน้าที่หรือลักษณะส่วนใดส่วน
หนึ่งของแนวคิดของคำศัพท์ในภาษาต้นฉบับ เช่น เพชร อาจแปลว่า หินมีค่า โดยยึดเอาความมีค่า
ของเพชรเป็นหลัก

2) ใช้การทับศัพท์ การทับศัพท์เป็นวิธีการที่ควรหลีกเลี่ยงเพราะตัวคำทับศัพท์ย่อมไม่สามารถ
สื่อความหมายได้ ดังนั้นควรสร้างบริบทเพื่อช่วยในการอธิบายคำศัพท์ โดยอาจใช้คำอธิบายเพิ่ม เช่น
camel—"animal called camel" เป็นต้น

3) การใช้ศัพท์หรือแนวคิดที่มีอยู่ในวัฒนธรรมผู้รับสารในการแปล ผู้แปลควรเลือกประเด็นที่
สารต้นฉบับต้องการนำเสนอ แล้วจึงพิจารณาถ่ายทอดสารนั้นๆออกไป

2.3 สารคดีและการแปลสารคดี

สารคดีคืองานเขียนที่มุ่งเน้นด้านการนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการ
ท่องเที่ยว อาหาร การเมือง หรือวิทยาศาสตร์ ล้วนนับว่าเป็นสารคดีได้ทั้งสิ้น พจนานุกรมฉบับราช
บัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525 (2525:803) ให้ความหมายของสารคดีว่า "เป็นเรื่องที่เขียนจากเค้าจริงไม่ใช่

จินตนาการ” ดังนั้นสารคดีจึงประกอบไปด้วยภาษาที่มีการใช้ศัพท์ทางวิชาการ หรือชื่อเฉพาะต่างๆ อยู่เสมอ ผู้แปลสารคดีจำเป็นต้องมีความรู้ในการใช้ภาษาทั้งภาษาต้น (Source Language) และภาษาเป้าหมาย (Target Language) เป็นอย่างดี

ในการแปลสารคดีมีนักทฤษฎีหลายท่านได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแปลงานประเภทนี้ไว้หลายท่าน โดย ลาร์ซัน แอล ไมเดรด (Mildred L. Larson, 1984: 15-17) ได้กล่าวว่าในการแปลสารคดีนั้นผู้แปลควรหลีกเลี่ยงการใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว (Literal Translation) เนื่องจากการแปลแบบตรงตัวเป็นการเน้นการแปลที่ยึดรูปแบบเป็นสำคัญ และมุ่งพยายามรักษาลักษณะของภาษาต้นฉบับให้ได้มากที่สุด ซึ่งการแปลประเภทนี้มักไม่ส่งผลดีต่อการสื่อสารมากนักเพราะการแปลแบบตรงตัวทำให้งานแปลขาดความเป็นธรรมชาติ ดังนั้นแล้วนักแปลควรใช้กลวิธีการแปลแบบแปลตรงตัวโดยการปรับปรุง (Modified Literal Translation) คำ ลำดับที่ตั้งของคำ หรือไวยากรณ์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น การแปลวิธีนี้ช่วยทำให้บทแปลสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คลิฟฟอร์ด อี แลนเดอร์ส (Clifford E. Landers 2001:103) กล่าวว่า การแปลสารคดีย่อมไม่แตกต่างจากการแปลวรรณกรรมเพราะสารคดีก็นับเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งเช่นกัน แต่การแปลสารคดีนั้นมีความแตกต่างและข้อได้เปรียบการแปลวรรณกรรมเพราะผู้แปลสามารถใช้เชิงอรรถในการแปลได้ ผู้แปลจึงสามารถอธิบายคำต่างๆ หรือวลีต่างๆ ที่มีปัญหาทางด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ น้ำเสียง หรือ Tone ของเรื่องมักเป็นไปในทิศทางเดียวตลอดเรื่อง และส่วนมากแล้วการแปลสารคดีมักเน้นที่ข้อเท็จจริงมากกว่ารูปแบบ (Style) ดังนั้นการแปลสารคดีจึงสะดวกกว่าการแปลวรรณกรรมที่ต้องพิจารณารูปแบบของงานต้นฉบับว่ามีลักษณะใด แต่ถึงกระนั้นผู้แปลก็ไม่ควรละเลยรูปแบบของต้นฉบับเอาเสียเลย ยิ่งไปกว่านั้นการแปลสารคดีย่อมเปิดโอกาสให้ผู้แปลเลือกวิธีการให้คำอธิบายในการแปลได้หลากหลายกว่า และในกรณีที่ต้องแปลงานชิ้นใหญ่ๆ ที่มีความยาวมาก ผู้แปลสามารถแบ่งให้ผู้อื่นแปลได้โดยแบ่งเป็นตอน เป็นบทไป ข้อได้เปรียบอีกประการที่สำคัญคือการแปลสารคดีมักได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในการแปลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลเอกสารหรือสาระของทางราชการ เป็นต้น

ดวงตา สุกผล (2535: 47) เสนอว่า ในการแปลสารคดีนั้นสามารถแบ่งได้เป็นสองวิธี

1. การแปลแบบรักษารูปแบบ (Form Based Translation) เป็นการแปลที่เน้นการรักษารูปแบบทางไวยากรณ์และคำของภาษาต้นฉบับ (Source Language) ดังนั้นงานแปลที่แปลด้วยวิธีการนี้ย่อมมีลักษณะของความเป็นภาษาต่างประเทศ และขาดความเป็นธรรมชาติทางภาษา

2. การแปลแบบรักษาความหมาย (Meaning- Based Translation) เป็นวิธีการที่ผู้แปลพยายามเน้นที่ความหมายของสารจากต้นฉบับโดยพยายามแปลเพื่อให้ได้ความหมายที่ถูกต้องครบถ้วน และความเป็นธรรมชาติของภาษาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในการแปลสารคดีผู้แปลควรศึกษาต้นฉบับให้ละเอียดก่อนที่จะเลือกวิธีการแปลเพื่อตัดสินใจว่าจะเลือกวิธีการแปลและระดับความเป็นทางการของภาษาที่ใช้ในการแปล

วรนาถ วิมลเฉลา (2535: 45) กล่าวว่าวิธีการแปลที่เหมาะสมสำหรับการแปลสารคดีคือการแปลแบบรักษาความหมาย (Meaning- Based Translation) ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นเรื่องความหมายของสารต้นฉบับและปฏิกิริยาที่ผู้รับสารตอบสนองเมื่อได้รับสารฉบับแปล วิธีการนี้ผู้แปลจะแปลโดยใช้สำนวน และรูปแบบการเขียนที่ใช้ในภาษาเป้าหมาย ดังนั้นภาษาในฉบับแปลจึงมีความเป็นธรรมชาติ และง่ายต่อการเข้าใจ โดยที่ผู้อ่านฉบับแปลต้องได้รับผลตอบสนองจากการรับสารเช่นเดียวกับผู้อ่านต้นฉบับ

ประเทือง ทินรัตน์ (2543: 102) กล่าวว่าวิธีการแปลสารคดีมีอยู่สองวิธี คือ การแปลแบบรักษารูปแบบ (Form Based Translation) ซึ่งวิธีการแปลแบบนี้ผู้แปลต้องมีความรู้ดีทั้งภาษาต้นฉบับ และภาษาฉบับแปลซึ่งการแปลวิธีนี้เน้นการรักษารูปแบบของคำ และโครงสร้างของงานเขียน อีกวิธีการหนึ่งคือ การแปลแบบรักษาความหมาย (Meaning- Based Translation) ซึ่งผู้แปลสามารถปรับถ้อยคำ หรือสำนวนได้ เพื่อให้เหมาะสมกับการแปลงานสารคดีแต่ละประเภท โดยผู้ที่อ่านฉบับแปลต้องได้รับสารและรสเท่ากับผู้ที่อ่านงานเขียนจากต้นฉบับ

สิทธา พิณีจวบดล (2542: 135-136) กล่าวไว้ในหนังสือ "คู่มือนักแปลอาชีพ" ว่าหลักการสำคัญในการแปลสารคดี คือความถูกต้อง ไม่กำกวม และชัดเจน ดังนั้นผู้แปลควรใช้ภาษาที่กระชับ และเข้าใจได้ง่าย และที่สำคัญผู้แปลต้องระมัดระวังเรื่องการใช้กาลให้ถูกต้อง ไม่ว่าจะในอดีตกาล ปัจจุบันกาล หรืออนาคตกาล นอกจากนี้ผู้แปลยังต้องศึกษาหาความรู้ภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่จะแปลด้วย โดยขั้นตอนในการแปลสารคดีมีลักษณะดังนี้

1. อ่าน- อ่านวิเคราะห์ประเภทของสารคดี และการใช้ภาษาของต้นฉบับเพราะสารคดีมีหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นสารคดีกึ่งชีวประวัติ สารคดีกึ่งให้ความรู้ ประเภทวิจารณ์ ซึ่งสารคดีแต่ละประเภทย่อมมีลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ประเภทของสารคดีก็จะทำให้สามารถวิเคราะห์การใช้คำศัพท์ในบทแปลให้สอดคล้องกับภาษาที่ใช้ในต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง เช่นสารคดีประเภทสัมภาษณ์บุคคลก็อาจใช้ภาษาไม่เป็นทางการ ในขณะที่สารคดีกึ่งความรู้ผู้แปลอาจต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการมากขึ้น

2. เขียน-วิเคราะห์ผู้อ่านและการใช้ภาษาแปล สารคดีบางประเภทมีกลุ่มเป้าหมายในการอ่านชัดเจน ดังนั้นในการแปลผู้แปลต้องพิจารณาว่ากลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มใด เช่นกลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มครูบาอาจารย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ เมื่อผู้แปลพิจารณากลุ่มเป้าหมายในการรับสารแล้วย่อมสามารถอนุมานแปลโดยใช้สำนวนหรือภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านได้ เช่นในกรณีที่กลุ่มเป้าหมายเป็นวัยรุ่นก็อาจปรับใช้ภาษาหรือ แสลงที่วัยรุ่นใช้ได้ ในขณะที่ถ้ากลุ่มเป้าหมายของบทแปลเป็นนักวิชาการ หรือกลุ่มอาชีพก็อาจปรับใช้ภาษาที่เป็นทางการมากขึ้น

3. ค้นหาความหมายของภาษาและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่แปล หากผู้แปลยังไม่เข้าใจบทแปลอย่างถ่องแท้ต้องหาความรู้ หรือสอบถามผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด

โดยสรุปแล้วขั้นตอนในการแปลสารคดีคือการอ่านต้นฉบับและวิเคราะห์เนื้อหาและสารลักษณะการใช้ภาษา และความหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อออกมา จากนั้นจึงเริ่มแปลโดยรักษาประเภทของสารคดีไว้ แล้วเลือกใช้ภาษาในการแปลที่เหมาะสมกับผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย

วัลลภา เฮอร์วายน (2549: 278-279) กล่าวว่างานเขียนประเภทสารคดีเป็นงานที่มุ่งเน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันผู้อ่านสารคดีย่อมต้องการความบันเทิงด้วยเช่นกัน ดังนั้นในการแปลงานเขียนประเภทสารคดี ผู้แปลจึงต้องอาศัยศาสตร์ คือความรู้ทางภาษา และศิลปะคือการสร้างความเพลิดเพลินให้ผู้อ่านไปพร้อมๆกัน ดังนั้นผู้แปลงานเขียนสารคดีควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ความครบถ้วนถูกต้องตรงตามภาษาต้นฉบับ (Source Language) เพราะการแปลงานเขียนประเภทสารคดีเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้ ดังนั้นการแปลที่ผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้

2) ความชัดเจนไม่กำกวม ของภาษาในบทแปลย่อมทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารได้ง่ายและไม่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารคลาดเคลื่อน โดยในการแปลนั้นผู้แปลควรหลีกเลี่ยงการใช้คำ หรือข้อความที่กำกวม หรือที่ข้อความที่อาจตีความหมายได้หลายนัย และควรใช้ภาษาให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะแปล เช่นการแปลงานวิชาการก็ควรใช้ภาษาที่เป็นทางการเป็นต้น

3) ความเป็นธรรมชาติในภาษาเป้าหมาย (Target Language) ผู้แปลต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาฉบับแปลเป็นอย่างมาก อีกทั้งต้องเป็นผู้ที่มีศิลปะในการใช้ภาษาเพื่อให้รู้จักใช้คำ และโครงสร้างภาษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้ภาษาของคนในสังคมและวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล

นอกจากนี้ วัลลภา เฮอร์วายน (2549: 279- 280) ยังได้เสนอขั้นตอนในการแปลสารคดีไว้ดังนี้

1) วิเคราะห์ประเภทของสารคดีที่จะลงมือแปล เป็นกรวิเคราะห์และพิจารณาว่าสารคดีที่จะแปลเป็นสารคดีประเภทใด มีเนื้อหาสาระ รูปแบบ ลีลา และมีวัตถุประสงค์ในการเขียนเช่นใด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้แปลสามารถเลือกใช้สำนวน รูปแบบ และลีลาการใช้ภาษาได้ตรงตามต้นฉบับ

2) วิเคราะห์ผู้อ่านซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้แปลจำเป็นต้องวิเคราะห์กลุ่มผู้อ่านงานแปลสารคดีที่จะแปลเพื่อที่จำสามารถใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้รับสาร เช่นงานแปลสารคดีสำหรับเด็กควรใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและให้โครงสร้างประโยคที่ไม่ซับซ้อน หรืองานเขียนสารคดีสำหรับคนทั่วไปผู้แปลก็ควรใช้ภาษาธรรมดาไม่ควรมีศัพท์ทางวิชาการ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายช่วยให้ผู้แปลสามารถใช้ภาษาได้เหมาะสมกับผู้รับสารและจะทำให้สามารถสื่อสารได้ตรงตามจุดประสงค์ของต้นฉบับ

3) วิเคราะห์ปัญหาต่างๆที่พบ เช่นวิธีการเลือกคำศัพท์ การเลือกใช้โครงสร้างประโยค หรือปัญหาด้านความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรม

ซินสินธุ์ คลังทอง (2552: 176) กล่าวว่า การแปลสารคดีเป็นการแปลเพื่อให้ข้อมูล และสาระแก่ผู้รับสารดังนั้นผู้แปลต้องรู้จักเลือกใช้คำศัพท์และโครงสร้างประโยคที่เข้าใจง่าย และชัดเจนไม่ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการรับสาร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารได้รับสารครบถ้วนตรงตามต้นฉบับ นอกจากนี้ผู้แปลยังต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะแปลทั้งทางด้านภาษา สังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องเพื่อช่วยให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาออกมาเป็นภาษาฉบับแปลได้อย่างสมบูรณ์

ปานฉาย ฐานธรรม (2547: 121) เสนอว่าสารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งเน้นสาระ และข้อเท็จจริง ดังนั้นในการแปลสารคดีผู้แปลต้องพยายามรักษาข้อเท็จจริงและเนื้อหาของสารต้นฉบับเป็นสำคัญ และในขณะเดียวกันสารคดีต้องสร้างความสนุกให้กับผู้รับสารไปพร้อมๆกับการนำเสนอข้อเท็จจริง ดังนั้นผู้แปลจึงต้องเลือกใช้คำ ภาษา และโครงสร้างประโยคที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่จะแปล สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการแปลคือการรักษาความให้ตรงตามต้นฉบับ ดังนั้นผู้แปลควรแปลโดยรักษาความเท่าเทียมกันของต้นฉบับและฉบับแปล เช่นถ้าในภาษาต้นฉบับมีการใช้คำศัพท์ทางวิชาการ ในฉบับแปลก็ควรมีการใช้ศัพท์ทางวิชาการเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผู้แปลไม่ควรสอดแทรกความคิดเห็นของตนเองลงในบทแปลเพราะจะทำให้บทแปลเกิดความคลาดเคลื่อนและทำให้ผู้รับสารได้รับสารไม่ตรงตามต้นฉบับ

ปฐมา อักษรจรัส (2545: 193-201) กล่าวว่าในการแปลสารคดีนั้นผู้แปลควรแปลโดยพยายามรักษาลักษณะของงานเขียนต้นฉบับไว้ และควรใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติ ชัดเจน และเข้าใจง่าย โดยในการแปลสารคดีนั้นจะมีความโดดเด่นกว่างานแปลประเภทอื่นๆที่การใช้ศัพท์เฉพาะทาง และเรื่องการใช้โครงสร้างประโยครูปแบบต่างๆ โดยมีลักษณะการแปลดังนี้

1.1 การใช้ศัพท์เฉพาะทาง (Technical Terms)

การใช้ศัพท์เฉพาะทาง (Technical Terms) คือการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายเฉพาะวิชาการแขนงใดแขนงหนึ่ง ซึ่งมักพบได้อยู่เสมอในการแปลสารคดี หรืองานแปลงานวิชาการต่างๆ ดังนั้นในการแปลสารคดีที่มีการใช้ศัพท์เฉพาะทางผู้แปลควรพิจารณาแปลโดยยึดหลักสำคัญ 3 ประการคือ ประการที่หนึ่งผู้แปลควรแปลโดยยึดพจนานุกรมเฉพาะสาขา หรือสอบถามความหมายของคำศัพท์ที่จะแปลจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ประการที่สองคือพิจารณาว่าคำศัพท์นั้นๆมีคำศัพท์บัญญัติโดยราชบัณฑิตยสถาน หรือไม่ เพราะถ้ามีศัพท์บัญญัติอยู่แล้วผู้แปลอาจต้องใช้ศัพท์บัญญัติแล้วมีเชิงอรรถวงเล็บ หรือแทรกคำอธิบายลงในเนื้อหาเพื่ออธิบายความให้ผู้รับสารได้รับสารอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ประการที่สามเมื่อผู้แปลต้องแปลคำศัพท์เฉพาะสาขาผู้แปลต้องพิจารณาว่าสามารถแปลคำศัพท์นั้นๆได้โดยใช้คำคำเดียวหรือไม่ หรือต้องแปลด้วยวิธีอธิบายความ หากต้องแปลด้วยวิธีอธิบายความยาวๆผู้แปลสามารถพิจารณาใช้การทับศัพท์ได้ เพื่อให้บทแปลมีความกระชับมากยิ่งขึ้น

1.2 การใช้โครงสร้างประโยคแบบกรรมวาจก (Passive Construction) ในภาษาอังกฤษมีการใช้โครงสร้างกรรมวาจกอยู่เสมอ ซึ่งแตกต่างจากภาษาไทยที่มักใช้คำว่า "ถูก" หรือ "โดน" ในบางกรณีเท่านั้น ดังนั้นในการแปลโครงสร้างประโยคกรรมวาจกผู้แปลควรพิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสม และความเป็นธรรมชาติทางการใช้ภาษาเป็นสำคัญเพื่อให้บทแปลมีความถูกต้อง

1.3 การใช้โครงสร้างภาษาที่ซับซ้อน (Complex Sentence Structure) สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งให้ความรู้และนำเสนอข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านดังนั้นสารคดีจึงต้องแปลโยใช้ภาษาที่กระชับ ดังนั้นจึงมีการใช้โครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนเสมอเพื่อให้ประโยคมีความกระชับ ผู้แปลจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องการใช้โครงสร้างประโยคในบทแปลเพราะการใช้โครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนในบทแปลอาจทำให้เกิดความกำกวมทางภาษา และทำให้ผู้รับสารรับสารคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นผู้แปลอาจพิจารณาแยกอนุประโยคเป็นประโยคหลักได้

ผู้แปลสารคดีที่ดีต้องเป็นผู้ที่ฝึกฝนแปลจนมีความชำนาญ และต้องรู้จักหาความรู้โดยเฉพาะในศาสตร์สาขาที่ต้องแปล โดยอาศัยแหล่งพึ่งพาจากเอกสารต่างๆไม่ว่าจะเป็นพจนานุกรม หรือปทานุกรมเฉพาะด้าน และจากการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ

วรชัย ครุจิต (2553: 88-89) เสนอว่าสารคดีเป็นข้อเขียนที่มีเนื้อหาจากเรื่องจริง ไม่ใช่เรื่องแต่งและมักมีส่วนของการบรรยาย (narrator) บทสัมภาษณ์ (interviews) หรือส่วนละคร (simulated actions)แทรกอยู่ด้วย โดยได้เสนอต่อไปว่ารูปแบบการแปลสารคดีสามารถเลือกได้ 2 ลักษณะคือ 1) สารคดีที่มีความเป็นทางการสูง เช่นสารคดีที่ปรากฏอยู่ในสารทางวิชาการต่างๆ หรือสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเมือง วิทยาศาสตร์เป็นต้น การแปลสารคดีประเภทนี้มักใช้การแปลแบบเรียบเรียง (modified literal) เพื่อให้ได้รายละเอียดให้มากที่สุด 2) สารคดีที่มีความเป็นทางการน้อย เช่นสารคดี

สำหรับเด็ก หรืองานจำพวก how-to มักใช้การแปลแบบ idiomatic คือการจับใจความ และแปลให้ผู้อ่านเข้าใจสาระให้มากที่สุด โดยอาจมีการปรับข้อมูลบางอย่าง แต่ใจความหลักๆ และอารมณ์ของสารต้นฉบับยังคงเดิม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อังศุมารินทร์ ชลธนานารถ (2541:ง) ศึกษากระบวนการแปลเรื่องสั้นของลีโอ ตอลสตอย

จากฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง How much land does a man need? จากการศึกษาพบว่าความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการปรับบทแปลทั้งในระดับคำ วลี และระดับโครงสร้าง ในการปรับระดับคำ และสำนวน ผู้แปลกระทำโดยวิธีการ แปลตรงตัว แปลแบบตีความ แปลแบบตรงตัวประกอบการตีความ การเพิ่มคำขยายความ การละไม่แปล และการใช้คำหรือสำนวนไทยมาเทียบเคียง ในการแปลระดับประโยคผู้แปลแปลโดยเพิ่มหรือละคำในประโยค การเรียบเรียงรูปแบบการนำเสนอความคิดใหม่ การเพิ่มตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิด การปรับประโยคกรรมวาจกให้ตรงตามลักษณะการใช้ภาษาไทย และการปรับเปลี่ยนวลีเป็นประโยคและการปรับประโยคเป็นวลี

จุไรรัตน์ สุดประโคนเขต (2543:ง) ได้ศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายแปลเรื่องคำสารภาพของมารี อังตัวเนตต์: การถ่ายทอดลีลาการเขียน โดยการศึกษาจากบทแปลของ "นิดา" จากต้นฉบับเรื่อง "The Queen's Confession" ของ "วิตตอเรีย โฮลท์" ผลการวิจัยพบว่าผู้แปลใช้วิธีการแปลแบบเอาความ มีการปรับรูปแบบการถ่ายทอดลีลาการเขียนที่ต่างไปจากต้นฉบับโดยผู้แปลรักษาความคิดที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องไว้ ผู้แปลใช้วิธีการแปลที่ช่วยสร้างบรรยากาศด้วยการปรับบทแปลซึ่งกลวิธีดังกล่าวประกอบไปด้วย 1) การเพิ่มความที่มีลักษณะพรรณนาโวหาร และเพิ่มความตามความรู้สึกและอารมณ์ของตัวละคร โดยผู้แปลอาศัยบริบทเข้าช่วย 2) การรวมความ 3) การแปลไม่ตรงตามต้นฉบับ 4) การไม่แปล 5) การปรับบทแปลระดับคำ กลวิธีการแปลต่างๆ ที่ผู้แปลเลือกใช้ขึ้นนี้เป็นการช่วยให้บทแปลสามารถสื่อความหมายได้ดี และยังช่วยในการถ่ายทอดความคิด จินตนาการ และอารมณ์ให้เกิดกับผู้อ่านที่อยู่ต่างภาษา และวัฒนธรรม

เพ็ชรลดา ชิ่งจิตสิริโรจน์ (2544:ง) ศึกษาบทแปลเรื่องสั้นแนวขบขันของเทศภักดิ์ นิยมเหตุพบว่าเทศภักดิ์ มีการเลือกใช้คำและสำนวนที่ไม่นิยมในงานเขียนทั่วไปมาแปล ได้แก่คำผิดระดับคำศัพท์สร้างใหม่ที่หรูหรา คำผิดบริบท คำที่มีความหมายเกินจริง คำที่มีความหมายน้อยกว่าความจริง และคำผิดหน้าที่ รวมทั้งมีการเล่นคำและการใช้สำนวนโวหารในขณะที่ต้นฉบับใช้คำปกติทั่วไป

เทศกัณฑ์ใช้กลวิธีการปรับบทแปล 7 วิธี ได้แก่ 1) การทับศัพท์ 2) การเพิ่มความ 3) การใช้คำหรือสำนวนไทยในการอธิบาย 4) การใช้คำหรือสำนวนในเชิงวัฒนธรรมไทย 5) การสร้างคำใหม่ 6) การเปลี่ยนความหมาย และ 7) การไม่แปล

ในการแปลระดับคำและระดับสำนวนนั้นผู้แปลเลือกใช้คำและสำนวนโดยคำนึงถึงความหมายที่ถูกต้องครบถ้วน และรักษาที่วงทำนองบรรยากาศสอดคล้องกลมกลืนกับต้นฉบับ บางครั้งอาจมีการปรับเปลี่ยนความหมายหรือการไม่แปล

428.0๑4 ๕911

๑๖๗๘ก

เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (2544: ง) ศึกษากลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกในนวนิยายแปลของ "นิดา" "บุญญรัตน์" และ "ว. วินิจชญกุล" พบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย 3 วิธี คือ การแปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษเป็นประโยคกรรมวาจกภาษาไทย การแปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษเป็นประโยคตรวจจากภาษาไทย และการไม่แปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ในการหลีกเลี่ยงภาวะแทรกซ้อนทางภาษา (Language Interference) ผู้แปลนำกลวิธีการปรับบทแปลมาใช้ในการแปลประโยคกรรมวาจก โดยแบ่งเป็น 2 ระดับคือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับประโยค การปรับระดับคำมี 3 กลวิธีได้แก่ การเติมคำหน้ากริยา การเปลี่ยนชนิดของคำ และการตัดคำทิ้ง การปรับบทแปลระดับประโยคมี 4 กลวิธี ได้แก่ การเปลี่ยนรูปประโยค การเปลี่ยนรูปกรรมวาจก การเปลี่ยนรูปกรรมวาจกและการเพิ่มคำหน้าประโยค และการเปลี่ยนกรรมวาจกและใช้คำอื่นที่มีความหมายใกล้เคียง

ณิชา กลิ่นขจร(2545:ง) ได้ศึกษากลวิธีการแปลตำราอาหารไทยเป็นภาษาอังกฤษกรณีศึกษาตำราอาหาร SPICY THAI CUISINE จากการศึกษาพบว่าผู้แปลใช้กลวิธีในการแปลประเภทอาหาร 2 วิธี คือการแทนที่ทางวัฒนธรรมร่วมกับการอธิบายรสชาติอาหาร และการแทนที่ทางวัฒนธรรมร่วมกับการบอกส่วนผสม ในการแปลชื่ออาหารพบว่าใช้กลวิธีการแปล 5 วิธีคือ การแปลตรงตัว การลดความ การเพิ่มความ การขยายความ และการตีความ การแปลส่วนผสมอาหารผู้แปลใช้กลวิธีการแปล 3 วิธี คือ การแปลค่านาม การแปลส่วนขยาย และการแปลลักษณะนาม ในการแปลค่านามมีการใช้กลวิธีการแปลดังนี้คือ การใช้คำเทียบเคียง การทับศัพท์ การแทนที่ทางวัฒนธรรม การใช้คำที่มีความหมายกว้าง และการเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับความหมาย ในการแปลส่วนขยายผู้แปลใช้กริยาช่อง 3 ใช้คำคุณศัพท์ ใช้วลี ใช้วิธีการเปลี่ยนให้เป็นค่านามหลัก และการเพิ่มส่วนขยาย ส่วนการแปลลักษณะนามผู้แปลใช้การทับศัพท์ การใช้คำเทียบเคียง การเปลี่ยนคำเทียบเคียงให้เป็นค่านามหลัก และการละไม่แปล นอกจากนี้ในเรื่องของการแปลกระบวนการทำอาหารผู้แปลใช้วิธีการใช้คำเทียบเคียง การใช้คำอธิบาย การสร้างสรรคคำ การใช้คำที่ให้ความหมายตรงกับต้นฉบับเพียง

บางส่วน การละ การทำให้ข้อมูลชัดเจน การถอดความ การเรียงลำดับข้อมูลใหม่ การเปลี่ยนโครงสร้างภาษา และการเปลี่ยนรูปประโยคกรรมวาจก

สมเกียรติ ศิลป์ประเสริฐ (2547: ง) ได้ศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในการแปลเรื่อง

แฮร์รี พอตเตอร์ ตอนศิลาอาถรรพ์ และแฮร์รี พอตเตอร์กับห้องแห่งความลับ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีการใช้กลวิธีการปรับบทแปลในการแปลหนังสือทั้งสองเล่ม โดยกลวิธีที่พบคือ 1) การเพิ่มคำหรือรายละเอียดลงไปในรูปแบบของการแทรกคำอธิบาย และการใช้เชิงอรรถ 2) การปรับโครงสร้างประโยค โดยการปรับวลีให้เป็นประโยค หรือการปรับแต่งอนุเจต 3) การใช้คำทับศัพท์ 4) การใช้คำ หรือวลีที่สื่อถึงวัฒนธรรมไทย เช่นการใช้ภาษาพูด การใช้พรรณนาโวหาร และการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งการใช้กลวิธีการปรับบทแปลดังกล่าวมาข้างต้นทำให้บทแปลเรื่องแฮร์รี พอตเตอร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยสามารถรักษาอารมณ์ จินตนาการและความสนุกได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

พรพรรณ โล่ห์ชิงชัยฤทธิ์ (2546: ง) เสนอไว้ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาบทแปลสารคดีวิทยาศาสตร์ทางโทรทัศน์เป็นภาษาไทย: กรณีศึกษารายการก้าวนำโลกกับ 9 SCI ใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิง

คุณภาพ โดยเลือกศึกษาจากสารคดีวิทยาศาสตร์ที่ออกอากาศไปแล้วทั้งหมด 8 เรื่องด้วยกัน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อศึกษากลวิธีการแปลบทบรรยายสารคดีวิทยาศาสตร์ทางโทรทัศน์ ซึ่งผลการวิจัยแบ่งออก ได้เป็น 2 ระดับด้วยกัน คือ กลวิธีการแปลระดับคำ และกลวิธีการแปลระดับประโยค ผลการศึกษากลวิธีการแปลระดับคำพบว่า ผู้แปลมีกลวิธีการแปล 8 วิธีด้วยกันคือ 1) การแปลชื่อเฉพาะ 2) การปรับมาตราต่างๆ 3) การเติมคำและวลีเพื่ออธิบาย 4) การตัดคำและวลี 5) การใช้คำอ้างอิงสิ่งที่มีความหมายกว้าง กว่าคำที่ปรากฏในต้นฉบับ 6) การใช้คำแทนที่วลี a quarter of ในต้นฉบับ 7) การใช้คำทับศัพท์ 8) การแปลคำสรรพนามในบทสนทนา และในของส่วนผลการศึกษากลวิธีการแปลระดับประโยคนั้น ผู้แปลมีกลวิธีการแปล 9 วิธีด้วยกัน คือ 1) การปรับโครงสร้างประโยค 2) การเปลี่ยนประเภทประโยค 3) การตัดประโยค 4) การแปลวาทจก 5) การปรับตำแหน่งของคำและวลีในประโยค 6) การเพิ่มคำ 7) การเปลี่ยนคำเป็นวลีและการเปลี่ยนคำเป็นประโยค 8) การใช้คำแสดงกาล 9) การละประธานในประโยค จากกลวิธีการแปลทั้งสองระดับ กลวิธีการแปลระดับคำที่เด่นที่สุดคือ การทับศัพท์ เพื่อแก้ปัญหาด้านคำศัพท์ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งคำบางคำอาจยังไม่มีบัญญัติใช้ กลวิธีการแปลระดับประโยคที่เด่นที่สุดคือ การเปลี่ยนโครงสร้างประโยคและการแปลวาทจก ทั้งนี้เพราะสารคดีทางโทรทัศน์มีปัจจัยด้านเวลาในการนำเสนอ ภาพที่จำกัด อีกทั้งเสียงบรรยายและภาพจะต้องมีความสัมพันธ์กัน กลวิธีที่ใช้ในการแปลช่วยให้ได้ประโยคแปลที่มีความกระชับ ฟังเข้าใจง่ายและได้เนื้อหาที่ครบถ้วน อย่างไรก็ตาม ในขณะที่การใช้ภาษาในสารคดีต้นฉบับมีลีลา ลีลา การเปรียบเทียบซึ่งทำให้งานสารคดีมีความน่าสนใจมากขึ้น ในสารคดีฉบับแปลกลับมีการเลือกใช้คำที่เรียบง่าย ไม่เน้นการ

แสดงอารมณ์ อันเป็นผลให้สารคดีฉบับแปลขาดเสน่ห์ชวนติดตามของการใช้ลีลาภาษาที่มีสีสันเช่นในต้นฉบับไป

จิตต์โสภา คงบำเพ็ญ (2550) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ที่ใช้ในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาจากบทความในหนังสือสองกรุง เป็นการศึกษากจากการแปลบทความเรื่องพระที่นั่งวิมานเมฆโดยใช้หลักการแปลของ Baker (1992) พบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปล 7 รูปแบบคือการแปลโดยการละคำ การแปลโดยการใส่คำที่มีความหมายกว้างๆ การแปลโดยใช้คำยืม การแปลโดยใช้ศัพท์ทางวัฒนธรรม การแปลที่ใช้ความหมายเป็นกลางหรือแสดงความรู้สึกน้อยกว่าต้นฉบับ การแปลโดยวิธีการถ่ายทอดความหมายด้วยคำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน และการแปลด้วยวิธีการถ่ายทอดความหมายโดยใช้คำที่เกี่ยวข้องกัน

วิมลมาลย์ แก้ววิมล (2551:๑) ได้ศึกษากลวิธีการแปลคำศัพท์และสำนวนที่ใช้บรรยายประเพณีไทยอันไม่มีคำเทียบเคียงในวัฒนธรรมภาษาแปล: กรณีศึกษานวนิยายเรื่อง "สี่แผ่นดิน" จากศึกษาพบว่ากลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลข้อความเกี่ยวกับประเพณีส่วนบุคคลมากที่สุดในการแปลนวนิยายเรื่อง "สี่แผ่นดิน" เป็นภาษาอังกฤษคือ การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างขึ้นหรือการแปลโดยใช้คำจากกลุ่ม การแปลโดยการถอดความด้วยการใช้ถ้อยคำเพิ่มคำที่มีความสัมพันธ์กันหรือใช้สำนวนในภาษาแปลที่เกี่ยวข้องกับภาษาต้นฉบับ และการแปลโดยการอธิบายความพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ในการแปลข้อความคำศัพท์หรือสำนวนที่เกี่ยวข้องกับราชประเพณีนั้นพบว่ากลวิธีที่ผู้แปลใช้บ่อยมากที่สุดคือการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายกว้าง การใช้คำที่มีความสัมพันธ์กัน การละคำบางคำ และการใช้คำอธิบายความพร้อมทั้งยกตัวอย่าง ในการแปลคำศัพท์หรือสำนวนที่เกี่ยวข้องกับประเพณีทางชุมชนพบว่ากลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดความบ่อยมากที่สุดคือ การอธิบายความและยกตัวอย่างประกอบ การละคำ การใช้คำทับศัพท์ และการใช้คำทับศัพท์ร่วมกับคำอธิบาย และการเพิ่มคำที่มีความสัมพันธ์กัน

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าในการแปลผู้แปลต้องมีการปรับบทแปลเพื่อให้บทแปลสามารถถ่ายทอดสารได้ตรงตามต้นฉบับ โดยการปรับบทแปลระดับคำเป็นสิ่งที่จำเป็นมากเนื่องจากคำเป็นหน่วยของภาษาที่ทำหน้าที่ในการสื่อความหมาย การทำให้คำสามารถสื่อสารได้ย่อมทำให้บทแปลสามารถสื่อความไปยังผู้รับสารได้ตรงตามต้นฉบับ การปรับบทแปลระดับคำสามารถทำได้หลายวิธี อาทิ การใช้คำทับศัพท์หรือคำยืม การใช้การเทียบเคียงกับคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้รับสาร การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของต้นฉบับเป็นสำคัญว่าเหมาะสมกับการใช้กลวิธีใดในการแปลและปรับบทแปล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลวิธีการปรับบทแปลระดับคำจากการแปลหนังสือสารคดีเรื่อง In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjom ฉบับแปลของ บุษกร สุริยสาร (Busakorn Suriyasarn) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากหนังสือต้นฉบับเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร" และฉบับแปลเรื่อง In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjom ฉบับแปลของ บุษกร สุริยสาร (Busakorn Suriyasarn)

การเลือกศึกษาวิจัยการแปลงานเขียนประเภทสารคดีเพราะว่าการแปลสารคดีมีความเป็นเอกลักษณ์ด้านการใช้ภาษาที่ต้องใช้ภาษาให้กระชับ เป็นธรรมชาติ และสามารถเข้าใจได้ง่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการแปลจากต้นฉบับภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษซึ่งต้องมีการใช้กลวิธีในการสื่อสารที่ยากยิ่งกว่าเนื่องจากผู้แปลต้องพยายามนำเสนอสิ่งที่มีในวัฒนธรรมไทยแต่ไม่มีในวัฒนธรรมอื่นให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจตรงกับต้นฉบับ

3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

3.2.1 การทบทวนวรรณกรรม

ในขั้นตอนการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ทฤษฎีการแปล การปรับบทแปล แนวคิดเรื่องสารคดีและการแปลสารคดี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับบทแปล

3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการแปล รวมทั้งการปรับบทแปลของนักวิชาการ

ไทยและนักวิชาการต่างประเทศ คือ Eugene A. Nida, Katherine Barnwell, Beekman and Callow ดวงตา สุกพล, เชวง จันทระเชตต์, สัจฉวี สายบัว, และสุพรรณิ ปิ่นมณี เป็นต้น

3.2.2.2 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากต้นฉบับภาษาไทยเรื่อง “ตามรอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร” (2544) และศึกษาฉบับแปลภาษาอังกฤษเรื่อง In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjom (ค.ศ. 2006) ฉบับแปลของ บุษกร สุริยสาร (Busakorn Suriyasarn)

3.2.2.3 ศึกษาและตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมอีกครั้ง และแยกเป็นประเภทต่างๆ โดยแยกเป็นการปรับบทแปลในระดับคำในลักษณะต่างๆ

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลของกลวิธีการปรับบทแปล

ในส่วนของ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานแปลเป็นกรอบในการดำเนินการวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.3.1 พิจารณาศึกษาคำที่มีความแตกต่างจากการใช้ภาษาทั่วไป หรือคำที่มีการปรับเปลี่ยนไปจากต้นฉบับจนทำให้ภาษาในบทแปลมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยมีการแบ่งเป็นหมวดหมู่ เช่น การใช้คำยืม การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และการใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล

3.2.3.2 พิจารณาภาพรวมของการปรับบทแปลในงานแปลเรื่อง “ตามรอยพระยุคลบาท” ว่ามีกลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำ และพิจารณาว่ากลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำแต่ละรูปแบบมีความคล้องกันหรือไม่อย่างไร

3.3 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง กลวิธีในการปรับบทแปลระดับคำของบุษกร สุริยสาร (Busakorn Suriyasarn) ในการแปลเรื่อง In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir จากต้นฉบับเรื่อง “รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล. ต. อ. วชิษฐ เดชกุญชร” ผู้วิจัยสามารถกล่าวถึงลักษณะการปรับบทแปลระดับคำที่พบในกรณีศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งสามารถนำเสนอข้อเสนอนะในการวิจัยเกี่ยวกับการแปลต่อไป

บทที่ 4

การปรับบทแปลระดับคำ

ในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอการศึกษาวิเคราะห์การปรับบทแปลในระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยของบุษกร สุริยสาร ที่ใช้ในการแปลสารคดีเรื่องรอยพระยุคลบาท โดยพิจารณาตามแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอาทิ สัญฉวี สายบัว (2540) เหวง จันทรเขตต์ (2528) สุพรรณณี ปิ่นมณี (2552) บาร์นเวลล์ (1980) Beekman และ Callow (1974)

จากการศึกษาทวิวิธีการปรับบทแปลในระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยของบุษกร สุริยสาร ในการแปลสารคดีเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล.ต.อ. วชิรรัฐ เดชกุญชร" จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง "In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjorn" พบว่า ผู้แปลพยายามรักษาเนื้อความหลักของต้นฉบับไว้เป็นอย่างดี โดยผู้แปลเลือกใช้กระบวนการปรับบทแปลเพื่อให้สารในฉบับแปลมีความกระชับและสามารถสื่อความออกมาเป็นภาษาอังกฤษได้ตรงตามต้นฉบับ และชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเหวง จันทรเขตต์ (2528: 167) ที่ว่า การปรับบทแปลหรือการปรับแต่งบทแปลต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรทำตามความต้องการของผู้แปล หรือตามความสะดวกของผู้แปล แต่ควรปรับแต่งบทแปลอย่างมีหลักเกณฑ์และมีขอบเขตเพื่อให้ผู้รับสารได้รับสารอย่างถูกต้องและชัดเจน โดยในการปรับบทแปลระดับคำสามารถทำได้โดยการปรับแต่งคำ สำนวน หรือโวหาร และการปรับระดับโครงสร้าง อันได้แก่การปรับโครงสร้างคำ ประโยค หรือกลุ่มคำ

การปรับแต่งคำเป็นการปรับเพื่อขยายความหมายของคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้ส่งสารแต่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้รับสาร หรือเป็นการปรับแต่งคำที่ผู้รับสารอาจไม่คุ้นเคยหรือไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในวัฒนธรรมอื่นๆ ทั้งนี้การปรับบทแปลเป็นกลวิธีที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างสองภาษา หรือสองวัฒนธรรมชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่สัญฉวี สายบัว (2540:64) กล่าวไว้ว่าการปรับบทแปลในระดับคำจำเป็นเมื่อมีคำหรือสำนวนในต้นฉบับที่กล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมทั้งคำต่างๆที่ใช้อ้างอิงถึงธรรมเนียม และความเป็นอยู่ต่างๆที่ไม่มีคำหรือสำนวนในฉบับแปล เช่นคำว่า ย่า และยาย ที่เป็นสองคำที่มีความหมายแตกต่างกันในภาษาไทยแต่ในภาษาอังกฤษใช้คำคำเดียวคือ grandmother เป็นต้น จากการศึกษาโดยพิจารณาจากต้นฉบับและฉบับแปลควบคู่กันไปทำให้พบว่ามีกรปรับบทแปลระดับคำด้วยการใช้คำยืม การใช้คำ

จำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และการใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล ที่ผู้แปลใช้มีความหลากหลายกันไปตามบริบท โดยความแตกต่างของกลวิธีการปรับบทแปลขึ้นอยู่กับลักษณะของภาษาต้นฉบับและบริบทแวดล้อมเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถอธิบายกลวิธีการปรับบทแปลระดับคำในระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทย โดยใช้กรอบแนวคิดของ Beekman & Callow, 1974:194-198 (อ้างถึงใน สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2552: 298) ที่ได้เสนอว่าการบอกเล่าสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของต้นฉบับแต่ไม่ปรากฏในฉบับแปลนั้นผู้แปลต้องหาวิธีที่เหมาะสมในการสื่อข้อมูลไปถึงผู้อ่านโดยสามารถใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. การใช้คำยืม (a loan word)
2. การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วตามด้วยคำอธิบายประกอบ (a generic word with descriptive phrase)
3. การใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล (a cultural substitute)

จากการแปลสารคดีเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล.ต.อ. วชิรฐ เดชกุญชร" จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง "In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjorn" โดยพิจารณาจากต้นฉบับและฉบับแปลควบคู่กันไปทำให้พบว่าการปรับบทแปลระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยดังนี้

4.1 การใช้คำยืม

การใช้คำยืม คือคำที่มาจากภาษาอื่นแล้วนำมาใช้ในภาษาของผู้พูด ซึ่งมีการใช้เมื่อคำในภาษาต้นฉบับกล่าวถึงสิ่งที่ไม่มีความเทียบเคียง (Equivalent words) ในภาษาฉบับแปล เช่น คำใช้เรียกต้นไม้ สัตว์ หรือกิจกรรมบางชนิดซึ่งมีในวัฒนธรรมหนึ่งแต่ไม่มีในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง การใช้คำยืมเป็นกลวิธีการแปลที่รักษาความได้ตรงตามต้นฉบับเพราะเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้คำที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับจริง นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์ภาษาจากเนื้อเรื่องที่ได้รับสารได้อ่าน สอดคล้องกับที่ Newmark (1998:82) ได้กล่าวไว้ว่าการทับศัพท์หรือการใช้คำยืมมักใช้ในการถ่ายทอดชื่อของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ชื่อสิ่งปลูกสร้าง หรือประเทศ รวมทั้งชื่อเรียกยุคสมัยต่างๆ ชื่อสำนักพิมพ์ หรือชื่อถนน การใช้คำยืมหรือคำยืมที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดและเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องที่อ่าน และทำให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รู้จักและเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ใช่ในวัฒนธรรมของตนได้ ซึ่ง Newmark (1998:96) ได้กล่าวต่อไว้ว่าการใช้คำยืมสร้างสีสันและสร้างภาพของสถานที่ที่กล่าวถึงในดวบททั้งนี้เพราะเป็นการใช้คำที่แท้จริงในสังคมหรือในท้องถิ่น การใช้คำยืมเป็นกลวิธีการแปลที่เน้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมแต่ก็เป็นการละเลยเรื่องของการสื่อสารเพราะการใช้คำยืมก็อาจทำให้ผู้รับ

สารไม่เข้าใจสารที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อออกมาดังนั้นในการใช้กลวิธีการแปลด้วยการใช้คำยืมนั้น ควรพิจารณาเรื่องการสื่อสารด้วยเพราะหากคำทับศัพท์ไม่สามารถสื่อสารใดๆไปสู่ผู้อ่านได้บทแปลย่อมไม่มีคุณค่าในด้านของการสื่อสาร เพื่อให้กลวิธีการใช้คำยืมสามารถสื่อสารไปสู่ผู้รับสารได้ผู้แปลจึงต้องมีการเลือกใช้คำและข้อความที่เหมาะสมรวมทั้งมีการเพิ่มความลงไปในบทแปลเพื่อให้สามารถสื่อความได้ซึ่ง สุพรรณิ ปิ่นมณี (2552: 310-311) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าการใช้คำยืมนั้นผู้แปลควรพิจารณาว่าคำยืมที่ใช้เป็นคำยืมประเภทใด หากเป็นประเภท borrowed word ซึ่งเป็นคำที่เป็นที่เข้าใจกันดีและใช้อยู่ในสังคมของผู้ใช้ภาษาฉบับแปลผู้แปลจนผู้ใช้ภาษารู้สึกว่าคำคำนั้นเป็นภาษาของตนเอง และสามารถเข้าใจคำนั้นได้ทันที แต่ถ้าเป็นคำประเภท loan word ซึ่งเป็นคำศัพท์ใหม่ที่เข้ามาสู่สังคมหรือวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล โดยคำยืมประเภทนี้อาจพบในรูปของชื่อเฉพาะ ผู้แปลควรใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆเพื่อช่วยสร้างความหมายเข้าไปในบริบทให้ผู้รับสารได้เข้าใจเนื้อเรื่อง ดังนั้นผู้แปลควรเพิ่มบริบทเข้าไปโดยใช้ส่วนขยายประเภทต่างๆเพิ่มเข้าไปในบทแปล จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการใช้คำยืมด้วยวิธีที่แตกต่างกันดังนี้

- 4.1.1 การใช้คำยืมและเพิ่มวลีเพื่ออธิบาย
- 4.1.2 การใช้คำยืมและใช้วงเล็บเพื่อเพิ่มคำแปล
- 4.1.3 การใช้คำยืมโดยตรง

จากการศึกษาสามารถอธิบายกลวิธีการใช้คำยืมในการแปลเรื่อง “รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล.ต.อ. วชิรชฎ เดชบุญชร” ได้ดังต่อไปนี้

4.1.1 การใช้คำยืมและเพิ่มคำ หรือวลีเพื่ออธิบายความ

การใช้คำยืมและเพิ่มวลีเพื่ออธิบายเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้คำที่ปรากฏอยู่ในภาษาต้นฉบับมาใช้ในการแปล ทั้งนี้เพราะไม่สามารถหาคำมาเทียบเคียงได้

การใช้กลวิธีการใช้คำยืมที่พบจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้แปลได้ใช้การใช้คำยืมและมีการเพิ่มวลี หรือส่วนขยายลงไปในบทแปลเพื่อช่วยขยายความให้ผู้อ่านบทแปลเข้าใจความหมายของคำยืมนั้นๆได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพรรณิ ปิ่นมณี (2552: 314-318) ที่เสนอว่าในการแปลโดยการใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์นั้นมีลักษณะวิธีใช้ 3 แบบได้แก่ การใช้คำยืมที่ใช้ประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆและคำขยายความบอกลักษณะ และวิธีสุดท้ายคือการใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ โดยในการศึกษาการแปลสารคดีเรื่อง “รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล.ต.อ. วชิรชฎ เดชบุญชร” จากภาษาไทยเป็น

ภาษาอังกฤษเรื่อง "In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasiṭ Dejkunjorn" พบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมและเพิ่มคำหรือวลีเพื่ออธิบายความที่สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพรรณณี ปิ่นมณี ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นดังนี้

4.1.1.1 การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

4.1.1.2 การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆและคำขยายความบอก ลักษณะ

4.1.1.3 การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกหน้าที่ หรือวัตถุประสงค์

จากการศึกษาสามารถอธิบายกลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืมได้ดังต่อไปนี้

4.1.1.1 การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลสารคดีเรื่อง "รอยพระยุคลบาท" จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะสารคดีเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยจึงมีคำหลายคำที่ไม่สามารถหาคำมาเทียบเคียงในภาษาอังกฤษได้ทำให้ผู้แปลต้องใช้กลวิธีการใช้คำยืม จากนั้นจึงเพิ่มคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆลงไปในบทแปลเพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mona Baker (1992:34) ที่กล่าวว่าการใช้คำยืมเป็นกลวิธีที่ใช้เมื่อต้องการแปลข้อความที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม หรือแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่ๆ คำยืมมักมีการใช้ร่วมกับส่วนขยายเพื่ออธิบายความเพื่อให้คำยืมสามารถสื่อสารได้มากขึ้น และเมื่อมีการใช้คำยืมนั้นซ้ำๆในบทแปลคำยืมก็สามารถทำหน้าที่สื่อสารได้โดยไม่ต้องใช้ส่วนขยายเพื่ออธิบายความเพิ่ม จากการศึกษาการแปลสารคดีเรื่องนี้สามารถพบกลวิธีการใช้คำยืมและเพิ่มคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ท่านหญิงวิภาฯ (ผมเรียกท่านอย่างนั้น) ทรงเป็นธิดาของพระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้ารัชนีแจ่มจรัส คือ น.ม.ส. ต้นราชสกุล "รัชนี") และหม่อมเจ้าพรพิมลพรรณ (วรวรรณ) (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 75)

Thanying Vibha-or Dame Vibha, as I called her- was a daughter of Prince Pittayalongkorn and MC Pornpimolpan (Worawan). (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 38)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆดังนี้

Thanying Vibha-or Dame Vibha: Dame คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

จากตัวอย่างพบว่าผู้แปลใช้การใช้คำยืมคำว่า *Thanying* "ท่านหญิง" ซึ่งเป็นคำนำหน้าชื่อของหม่อมเจ้าหญิงวิภาวดีรังสิต โดยผู้แปลให้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ในภาษาอังกฤษว่า Dame Vibha ไว้ด้วยเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่า "ท่านหญิง" ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539:396) ได้ให้ความหมายว่า คำที่ใช้เรียกราชนิกุลฝ่ายหญิงชั้นหม่อมเจ้า ซึ่งสามารถเทียบเคียงหรือว่าใกล้เคียงกับคำ Dame ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:347) ได้ให้คำจำกัดความว่า

Dame used in front of the name of a woman who has been given a special honour by the British government การให้คำอธิบายเพิ่มเติมด้วยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ช่วยให้นักแปลสามารถสื่อสารกับผู้รับสารได้มากขึ้น

ตัวอย่าง 2

ขณะที่ช้างกำลังเข้าไปยืนบนแท่น เจ้าพนักงาน*อภิรุม* (คืออภิรุมอันเป็นฉัตรเครื่องสูง ใช้ในกระบวนแห่ของหลวงหรือปักเครื่องประดับเกียรติยศ) เชิญพระภรรมิรมย์ไปผูกกับเสาประธานโรงช้างด้านทิศเหนือ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 341)

As the elephant ascended the platform, officer—aphiroom are royal parasols used in royal processions—took five-tiered parasols and tied them to the main column of the northern side of the elephant's hall. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 193)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ดังนี้

officer- aphiroom : officer คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า *อภิรุม* โดยใช้คำว่า *Aphiroom* เนื่องจากคำดังกล่าวเป็นชื่อตำแหน่งจึงต้องใช้การใช้คำยืมเพราะเป็นตำแหน่งที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น แต่ทั้งนี้ผู้แปลได้เพิ่มคำว่า officer ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:982) ให้ความหมายว่า someone with a position of authority in an organization ซึ่งหมายถึงเจ้าพนักงาน ลงไปในบทแปลเพื่อเป็นการจำแนกประเภทคำศัพท์ให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่าคำศัพท์นี้หมายถึง บุคคลประเภทใด การใช้คำยืมในเรื่องเรื่องนี้จะช่วยรักษาข้อความที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยได้อย่างครบถ้วนผนวกกับการเพิ่มคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ที่ช่วยเพิ่มคำอธิบายให้กับผู้รับสาร ซึ่งย่อมทำให้นักแปลสามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้

จากการศึกษาพบว่าการใช้คำยืมประกอบกับการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เป็นกลวิธีการแปลที่ช่วยให้ผู้อ่านที่อยู่ต่างวัฒนธรรมสามารถเข้าใจสารที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อได้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ช่วยสร้างความหมายให้กับคำยืมนั้นๆ ผู้รับสารจึงสามารถจินตนาการหรือคิดภาพตามเนื้อเรื่องได้ บทแปลที่มีคำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ จึงสามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างสมบูรณ์

4.1.1.2 การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายความบอกลักษณะ

การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายความบอกลักษณะ เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการช่วยอธิบายคำหรือข้อความที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับแต่ไม่ปรากฏในภาษาฉบับแปล โดยผู้แปลได้ใช้คำยืมและขยายความด้วยคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เป็นการสร้างความหมายหลักให้บทแปล จากนั้นผู้แปลจึงเพิ่มความชัดเจนหรือสร้างความชี้เฉพาะของคำด้วยการเพิ่มคำอธิบายลักษณะลงไปภาษาในฉบับแปลเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหาของบทแปลให้ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งในการแปลครั้งนี้สามารถพบตัวอย่างการใช้กลวิธีการใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกลักษณะได้ดังนี้

ตัวอย่าง 3

ท่านอาจารย์สิมท่านแสดงธรรมเรื่องความตาย เรื่องที่เราพูดกันมาระหว่างทางนั้นแหละ ท่านสอนให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ให้รู้ว่าความตายอาจมาถึงตอนที่ไหน และเมื่อใดก็ได้ ท่านบอกด้วยว่าให้หมั่นภาวนาเสมอๆ ว่า "มรณัง เน ภวิสติ" (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 121)

The abbot gave a very brief sermon on death: one should live without recklessness because one never knew when and where death would come. We should remind ourselves of the uncertainty of death by quietly saying a Pali prayer: 'Moranang ne bhavisati.' (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 62)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

a Pali Prayer: 'Moranang ne bhāvisati.': prayer คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

Pali คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างพบว่าผู้แปลใช้การใช้คำยืมข้อความที่เป็นภาษาบาลี โดยแปลคำว่า “มรณัง เน ภวิสติ” ว่า ‘Moranang ne bhavisati.’ ผู้แปลใช้การใช้คำยืมโดยมีการเพิ่มความว่า a Pali prayer โดยคำว่า prayer ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:1105) ได้ให้ความหมายว่า the words that someone says when they are speaking to God. เป็นคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆและทำหน้าที่ขยายความของคำยืมที่ผู้แปลใช้ จากนั้นจึงเพิ่มคำขยายเพื่อบอกลักษณะลงไปเพื่อขยายคำว่า prayer เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นการใช้คำยืมจากภาษาบาลี การใช้วิธีการใช้คำยืมในประโยคนี้ช่วยให้รักษาสารต้นฉบับ นอกจากนี้การใช้คำยืมและเพิ่มวลีเพื่อขยายความทำให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

ตัวอย่าง 4

ก่อนวันนั้น ท่านองคมนตรี ดร. เชาว์ ณ ศิลวันต์ แนะนำผมว่ามีพระดีอยู่รูปหนึ่งคือ หลวงปู่กนิริ ท่านอยู่ที่วัดกัณตสีลาवास (ชื่อวัดนี้มาจากฉายาของท่านอาจารย์เสาร์ กันตสีโล) อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ไม่ไกลจากพระตำหนักภูพานฯ นี้ (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 123)

The day before Privy Councilor Dr. Shaowana Na Seelawant had told me about a good elderly monk named Luang Puu Kinnaree at Wat Kanta Seelawas in That Phanom district, Nakhon Phanom, not far from the palace. (From the book “In His Majesty’s Footsteps” p. 62)

จากตัวอย่างพบว่าการใช้คำยืมประกอบด้วยส่วนขยายดังนี้

elderly monk named Luang Puu Kinnaree:

monk คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

elderly คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าผู้แปลใช้คำยืมคำว่า หลวงปู่ โดยแปลว่า Luang Puu ทั้งนี้เพราะคำดังกล่าวเป็นคำที่ใช้เรียกพระสงฆ์ซึ่งมีอยู่ในวัฒนธรรมไทย หรือวัฒนธรรมของพุทธศาสนิกชน ดังนั้นการใช้คำยืมจึงนับว่าเป็นการช่วยถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยออกไปสู่ผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารได้รับรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย นอกจากนี้ในการใช้คำยืมครั้งนี้ผู้แปลได้เพิ่มข้อความว่า elderly monk ลงไปในบทแปล โดยคำว่า monk ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:919) ได้ให้ความหมายว่า a man who lives in a religious community away

from other people. เป็นคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ทำหน้าที่ขยายความคำยืม Luang Puu จากนั้นผู้แปลจึงได้เพิ่มคำขยายบอกลักษณะว่า elderly เพื่อขยายความให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ว่า Luang Puu สี่อถึงผู้ใด และมีลักษณะเช่นใด การเพิ่มความลงไปประกอบกับการใช้คำยืมช่วยให้บทแปลสามารถสื่อสารได้ชัดเจนและตรงมากขึ้น

ตัวอย่าง 5

ผมเคยได้ยินข้าราชการระดับผู้นำท้องถิ่นคือนายอำเภอเฝ้าฯ พระเจ้าอยู่หัว ใช้คำแทนตัวเองว่า “ผม” และใช้คำว่า “ครับ” แล้วรู้สึกขายหน้าอย่างยิ่ง (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 152)

I have heard civil servants such as district chiefs quite embarrassingly use common terms like phom (for I) and krap in speaking with the king. (From the book “In His Majesty’s Footsteps” p. 78)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

common terms like phom (for I) and krap:

terms คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

common คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมคำว่า “ผม” โดยแปลว่า phom และมีการเพิ่มคำอธิบายความไว้ในวงเล็บว่า (for I) ซึ่งช่วยขยายความว่า “ผม” นั้นมีความหมายเช่นใดในภาษาอังกฤษ นอกจากนี้แล้ว ผู้แปลยังได้เพิ่มความ common terms ลงไปในบทแปลซึ่งเป็นคำที่ช่วยจำแนกประเภทของคำศัพท์ว่า เป็น term ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:1480) ได้ให้ความหมายว่า a word or phrase used for referring to something หรือคำศัพท์รูปแบบหนึ่ง โดยคำว่า term เป็นคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ทำหน้าที่ขยายความของคำยืม จากนั้นจึงเพิ่มคำขยายบอกลักษณะว่า common ทั้งนี้เพื่อขยายความให้ผู้อ่านรับทราบข้อมูลมากขึ้น

ตัวอย่าง 6

ภาพกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้ปกครองท้องถิ่นระดับล่างสุด เฝ้าฯ พระเจ้าอยู่หัวและกราบบังคมทูลรายงานให้ทรงทราบถึงปัญหาการประกอบอาชีพเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของประชาชน ... (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 268-269)

The picture of *kamnan*, or *head of tambon*, the lowest ranking local administrator, having an audience with the king and reporting on the difficulties of his villagers' well-being is a picture I saw many times on my royal escort duty. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 148)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

kamnan, or head of tambon: head คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ
of tambon คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมคือคำว่า "กำนัน" โดยในบทแปลผู้แปลใช้ว่า *kamnan* ซึ่งเป็นตำแหน่งการปกครองที่มีอยู่ในสังคมไทยเท่านั้น ผู้แปลจึงได้ใช้กลวิธีการใช้คำยืมแต่ทั้งนี้ผู้แปลได้แทรกคำจำกัดความของคำว่ากำนันไว้ในบทแปลเพื่อช่วยให้ความหมายของคำว่า "กำนัน" ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเป็นการแทรกคำจำกัดความไว้ว่า *kamnan*, or *head of tambon* ทำให้ผู้รับสารสามารถทราบความหมายของคำดังกล่าวได้ โดยคำว่า head ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:657) ได้ให้ความหมายว่า the leader or most important person in a group. เป็นคำจำแนกประเภทอย่างกว้างทำหน้าที่ขยายคำยืม *kamnan* จากนั้นจึงเพิ่มความด้วยคำบอกลักษณะ of tambon

ตัวอย่างที่ 7

วันมาฆบูชาปี ๒๕๑๙ นั้นตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระสังฆราชเสด็จโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งจากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ พร้อมด้วยทูลกระหม่อมน้อยและทูลกระหม่อมเล็ก ไปยังพระธาตุจอมกิติ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อทรงประกอบพิธียกฉัตรพระธาตุ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 278)

Sunday, 15 February 1976 was a Makha Bucha Day, a Buddhist holy day of worship on a full moon day of the third lunar month in commemoration of the Great Assembly of Disciples. Their majesties together with Princess Sirindhorn and Princess Chulabhorn let Bhubing Palace by helicopter for Phrathat (Pagoda) Chom Kitti in Chiang Rai's Chaing Saen district, where they would perform a ceremony of lifting the tiered umbrella of the pagoda. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 154-155)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

Makha Bucha Day: Day คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ
a Buddhist holy day คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมคำว่า Makha Bucha Day เป็นกรกรกล่าวถึงวันมาฆบูชา ซึ่งเป็นวันสำคัญทางศาสนาของไทย และมีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆคือคำว่า Day ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:352) ได้ให้ความหมายว่า one of the period of time that a week is divided into, equal to 24 hours จากนั้นผู้แปลยังเพิ่มข้อความลงในบทแปลเพื่อช่วยขยายความให้ผู้อ่านทราบถึงความสำคัญของวันมาฆบูชา การเติมวลี a Buddhist holy day of worship on a full moon day of the third lunar month in commemoration of the Great Assembly of Disciples ลงในข้อความในบทแปลเพื่อเป็นการบอกลักษณะว่าเป็นวันที่มีความสำคัญอย่างไร ช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงความสำคัญของวันมาฆบูชา และทราบที่มาของวันดังกล่าว ทำให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆในเรื่อง จึงอาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มความของผู้แปลในตัวอย่างนี้ทำให้บทแปลมีความชัดเจนมากขึ้น

ตัวอย่าง 8

ความสนพระทัยของพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อประชาชนคนไทยต่างเชื้อสายซึ่งอาศัยอยู่บนที่ราบสูงหรือภูเขาที่เรียกว่า "ชาวเขา" นั้นมีมานานแล้ว (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 41)

There was a particular reason in the king's interest in the Thai hill tribe minorities in the north, who are known as *chao khao*, or people who live on the mountains. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 18)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

Chao khao, or people who live on the mountain:

people

คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

who live on the mountains

คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืม คำว่า "ชาวเขา" ว่า *chao khao* และมีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ คือคำว่า people ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:1050) ได้ให้ความหมายว่า a group consisting of all persons who belong to a nation,

religion, or race: เพื่อช่วยในการอธิบายความหมายของคำยืม โดยเป็นการให้ความหมาย อ่างอิงอย่างกว้างๆและนอกจากนี้ผู้แปลยังได้เพิ่มอนุประโยค *who live on the mountains* เพื่อ ขยายความบอกลักษณะว่าเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่บนภูเขา ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจ เนื้อหาของสารได้มากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง 9

ผมก็รู้ว่าผมตีตัวไปก่อนไข้ และคาดการณ์ผิดพลาด พอได้ยินพระสุรเสียงขบใจ ผมก็ กลับฟื้นคืนชีวิตขึ้นมาใหม่ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 138)

Miraculously, I suddenly stopped feeling ill—literally the situation in which the Thais describe as *'tee ton pai kon khai'* or an unnecessary feeling of dread that something serious was about to happen. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 70-71)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

'tee ton pai kon khai' or an unnecessary feeling of dread that something serious was about to happen:

feeling: คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

unnecessary / of dread that something serious was about to happen: คำ ข ย ย บอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้การใช้คำยืมในการแปลข้อความ "ตีตัวไปก่อนไข้" ว่า *'tee ton pai kon khai'* ซึ่งข้อความดังกล่าวเป็นสำนวนไทยผู้แปลจึงพยายามรักษาสำนวนไทย ดังกล่าวไว้ในบทแปลเพื่อให้บทแปลเพื่อรักษาสาร และอรรถรสของต้นฉบับไว้ให้ได้มากที่สุด แต่ ผู้แปลได้ใช้คำ feeling ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:513) ได้ให้ความหมายว่า an emotional state for example anger or happiness เป็นการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆใน การอธิบาย แล้วจึงเพิ่มวลีอธิบายต่อว่า an unnecessary เพื่อบอกลักษณะลงไปเพื่อช่วยให้ ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสำนวนไทยดังกล่าว นอกจากนี้ผู้แปลยังได้เพิ่มข้อความลงไป ในบท แปลเพื่ออธิบายว่า "literally the situation in which the Thais describe as...." เพื่อช่วยให้ ผู้อ่านทราบว่าข้อความต่อไปนี้เป็นสำนวนไทย

ตัวอย่าง 10

เมื่อผู้แทนนิสิตนักศึกษาเดินทางกลับออกจากสวนจิตรลดาไปในค่ำคืนวันนั้น ไม่มีใคร

คาดคิดว่า วันรุ่งขึ้นคือวันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ จะกลายเป็น “วันมหาวิปโยค” ของคนไทย (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 182)

When the student representatives left Chitralada Palace on that night, no one expected that the following day—Sunday, 14 October 1973—would become the saddest day for the Thai people, *Wan Maha Wipayoke* or the Day of the Great Sorrow. (From the book “In His Majesty’s Footsteps” p. 94)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

Wan Maha Wipayoke or the day of the Great Sorrow:

day คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

great sorrow คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมคำว่า “วันมหาวิปโยค” โดยผู้แปลถ่ายเสียงออกมาเป็น *Wan Maha Wipayoke* ข้อความดังกล่าวเป็นการถ่ายเสียงคำวิสามันนามในภาษาไทย ซึ่งเป็นการเรียกชื่อวันที่มีผู้คนล้มตายจำนวนมาก เนื้อหาของสารเป็นบริบทที่เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองในสมัยนั้น การที่ผู้แปลเลือกใช้คำยืมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถอ้างอิงถึงวันดังกล่าวในภาษาไทยได้ นอกจากการใช้คำยืมหรือถ่ายเสียงแล้วผู้แปลยังได้ใช้กลวิธีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆในการแปลคือคำว่า Day เพื่อบอกผู้อ่านว่าเป็น “วัน” หนึ่ง ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:352) ได้ให้ความหมายว่า one of the period of time that a week is divided into, equal to 24 hours จากนั้นจึงใช้ข้อความขยายเพื่อบอกลักษณะว่า of the Great Sorrow ซึ่งเป็นบอกกับผู้อ่านว่าวันนี้เป็นวันแห่งความเศร้าสลด กลวิธีนี้ทำให้ผู้อ่านได้รับสารอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง 11

อาหารเช้าที่นิยมกินกันในสมัยนั้นและเชื่อว่าในสมัยนี้ก็ยังคงนิยมกันอยู่คือเส้นหมีเส้นละเอียดอย่างที่เราเรียกว่า “มี๊สัว” ใสลูกชิ้นเนื้อวัว (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 301)

A popular breakfast in those days was called *mee sua*, which were fine, yellow Chinese noodles (only slightly thinner than Italian angel hair spaghetti) stir-fried with meatball. (From the book “In His Majesty’s Footsteps” p. 168)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

mee sua, which were fine, yellow Chinese noodles:

noodles คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

fine, yellow Chinese/ (only slightly thinner than Italian angel hair spaghetti)

คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลคำ “มี๊ว” ว่า *mee sua* เนื่องจากคำคำนี้เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับอาหาร และมีปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมไทย ดังนั้นการใช้คำยืมในที่นี้จึงช่วยรักษาสารให้ตรงกับต้นฉบับ นอกจากการใช้คำยืมแล้วผู้แปลยังได้มีการเพิ่มคำว่า *noodles* ซึ่งเป็นการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:962) ได้ให้ความหมายว่า a type of pasta in the form of long thin pieces that cook quickly ทำให้ผู้รับสารทราบว่าเป็นอาหารชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นเส้นอย่างพาสต้า และใช้วลีว่า fine yellow Chinese ในการบอกลักษณะว่าเป็น *noodles* ที่มีลักษณะเช่นใด อีกทั้งได้เพิ่มข้อความลงไปในบทแปลในรูปแบบของการใช้วงเล็บ (only slightly thinner than Italian angel hair spaghetti) เพื่อบอกลักษณะของ “มี๊ว” ให้ผู้อ่านรับสารได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง 12

เมื่ยนั้นผู้ที่เคยไปเที่ยวหรืออยู่ในภาคเหนือคงจะทราบว่าเป็นของโปรดของคนไทยทางภาคเหนือ เขาใช้ดองแล้วอม (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 229)

Those who have been in Thailand's north may know that fermented tea leaves—or *miang*, as known locally—are a favorite pastime for northern Thai people. (From the book “In His Majesty's Footsteps” p. 229)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

fermented tea leaves—or *miang*,: leaves คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

fermented คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า *เมื่ยง* ซึ่งเป็นชานชนิดหนึ่งที่มีในวัฒนธรรมไทยภาคเหนือดังนั้นผู้แปลจึงแปลคำดังกล่าว *miang* เพื่อเป็นการรักษาความในต้นฉบับ และในขณะเดียวกันผู้แปลได้เพิ่มความลงไปในบทแปลเพื่อช่วยขยายความคำว่า “เมื่ยง” ให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นของที่ทำมาจากใบไม้ โดยเพิ่มคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆว่า *leaves* ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:812) ได้ให้ความหมายว่า the plural of leaf

ซึ่งหมายความว่า a flat green part of a tree or plant that grows on a branch or stem ลงไปในบทแปลก่อน จากนั้นจึงใช้กลวิธีการใช้คำยืม และเพิ่มคำว่า fermented tea เพื่อทำหน้าที่บอกลักษณะ นอกจากนี้หลังจากใช้กลวิธีการใช้คำยืมคำว่า *miang* แล้วผู้แปลยังเพิ่มความ as known locally ลงไปเพื่อขยายความว่าคำคำนี้อยู่ในบริบทของความเป็นท้องถิ่น ไม่ใช่คำภาษาไทยที่ใช้กันทั่วไป

ตัวอย่าง 13

หลังจากทรงพระราชดำเนินเวียนเทียนแล้วพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเข้าไปในพลับพลาพิธี ทรงพระเคนจตุปัจจัยไทยธรรม (ไทยธรรมคือของทำบุญถวายพระ) พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาและถวายอดิเรกแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงกราบบังคมทูลเบิกผู้มีจิตศรัทธาเฝ้าฯ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 285)

The monks accepted the offerings and gave the king and the queen the special blessing, called *Adirek*. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 159)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

The special blessing, called *Adirek*: blessing คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ
special คำขยายบอกลักษณะ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า "อดิเรก" โดยผู้แปลแปลว่า *Adirek* ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและมีอยู่แต่ในสังคมไทยเท่านั้น ผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีการใช้คำยืมในขณะเดียวกันผู้แปลได้เพิ่มเติมข้อความลงไปในบทแปลเพื่อช่วยอธิบายความของคำยืมคำนี้โดยใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆว่า blessing ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:133) ได้ให้ความหมายว่า a prayer asking for God's help and protection ซึ่งหมายถึงการให้พร และเพิ่มคำขยายเพื่อบอกลักษณะว่า special ลงไปเพื่อช่วยในการสื่อสารกับผู้อ่านว่า *Adirek* คือการสวดมนต์บพิพิเศษเพื่ออำนวยการพร

จากการศึกษาพบว่าการใช้คำยืมประกอบกับการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆและคำขยายบอกลักษณะเป็นกลวิธีการแปลที่ช่วยให้ผู้อ่านที่อยู่ต่างวัฒนธรรมสามารถเข้าใจสารที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารได้มากขึ้น เนื่องจากผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเข้าใจคำยืมที่ปรากฏอยู่ในบทแปลได้มากขึ้น โดยผู้แปลใช้กลวิธีการใช้คำยืมประกอบกับการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

และคำขยายบอกลักษณะในกรณีที่มีการกล่าวถึง สิ่งก่อสร้าง อาหาร ผู้คน หรือพิธีกรรมที่มีอยู่ในวัฒนธรรมไทย

4.1.1.3 การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์

การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ เป็นการขยายความคำยืมที่ปรากฏอยู่ในบทแปล เพื่อที่จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาของเรื่องได้ดียิ่งขึ้น โดยเป็นการอธิบายความเพิ่มเติมจากเนื้อหาต้นฉบับที่เป็นการบอกว่าวัตถุ หรือสิ่งนั้นมีหน้าที่เช่นไร ซึ่งในการแปลสารคดีเรื่อง “รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล.ต.อ. วชิรรัฐ เดชกุญชร” จากภาษาไทยไปเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง “In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir: Vasit Dejkunjom” มีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 14

ขณะที่เสด็จไปถึงนั้นทางวัดกำลังสร้าง (หรือบูรณะ) โบสถ์อยู่ (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 85)

During our visit, the bot- a building in which Buddhist ceremonies are performed- was under construction. (From the book “In His Majesty's Footsteps” p.44)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

the bot- a building in which Buddhist ceremonies are performed

a building

คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

in which Buddhist ceremonies are performed คำขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์

จากตัวอย่างพบว่าผู้แปลเลือกใช้วิธีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า โบสถ์ ทั้งนี้เพราะคำว่า “โบสถ์” เป็นสถานที่ที่ไม่มีในวัฒนธรรมอื่น การแปลโดยการใช้คำยืมทำให้ผู้แปลรักษาอรรถรสและวัฒนธรรมไทยที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่องได้ อีกทั้งผู้แปลได้ใช้วิธีการใช้คำยืมพร้อมกับการเพิ่มคำอธิบายความ “a building” ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:177) ได้ให้ความหมายว่า a structure made of strong material such as stone or wood that has a roof and walls for example a house ซึ่งเป็นการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และผู้แปลยังได้

เพิ่มวลี in which Buddhist ceremonies are performed” ลงไปเพื่อทำหน้าที่บอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ที่สร้างไว้ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการประกอบพิธีทางพุทธศาสนา

ตัวอย่าง 15

พอไปถึงเราก็เข้ากุฏิของท่านที่ตั้งอยู่ริมโขง พอกราบท่านและแนะนำตนเองและเรียนให้ท่านทราบถึงภารกิจของเราแล้ว ผมก็ขออาราธนาให้ท่านอาจารย์เทศก์แสดงธรรม โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงท่านตามเคย (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 122)

As we entered Ajarn Tesq's kuti—living quarter, or abode of a Buddhist monk or novice—we asked him to give us a sermon and my tape recorder was again doing its duty. (From the book “In His Majesty's Footsteps” p. 62)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับคำขยายดังนี้

Ajarn Tesq's kuti—living quarter:

quarter

คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

living/ or abode of a Buddhist monk or novice คำขยายบอกหน้าที่

จากตัวอย่างพบว่าผู้แปลใช้วิธีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า “กุฏิ” ว่า kuti ทั้งนี้เพราะกุฏิ เป็นสิ่งที่มีในวัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ดังนั้นการใช้คำยืมเพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ แต่ในการใช้คำยืมนั้นผู้แปลได้เพิ่มความลงไปในบทแปลเพื่ออธิบายว่า คำคำนี้หมายถึงสิ่งใด ซึ่งผู้แปลได้เพิ่มข้อความที่เป็นคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆว่า quarter, ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:1154) ได้ให้ความหมายว่า a part of a town where you find particular buildings, activities, or people เพื่อให้ข้อมูลกับผู้อ่านว่าเป็นสถานที่แห่งนี้มีว่าเป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง และมีการเพิ่มคำว่า living และเพิ่มวลี of a Buddhist monk or novice เพื่อบอกวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ว่ามีไว้สำหรับ “พระ หรือ “เณร” ว่าเป็นสถานที่สำหรับให้อยู่อาศัยของพระสงฆ์ หรือสามเณร ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นว่าสิ่งที่กล่าวถึงในบทแปลหมายถึงสิ่งใด

ตัวอย่าง 16

คำว่า “อาตมาภาพ” หรือ “อาตมา” ดูจะหายไปจากวัดเสียแล้ว แดมพระบางรูปยังใช้คำ

ว่า “ครับ (หรือฮะ) แทนคำว่า “เจริญพร” เอาเสียด้วย (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 129)

Even the monks started calling themselves by what people called them, instead of using the proper word *attamaphap* or *attama*—the equivalent of “I” for monks. Some monks even used *khrap* or even the casual word *ha* for positive acknowledgement. (From the book “In His Majesty’s Footsteps” p. 67)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมประกอบกับส่วนขยายดังนี้

attamaphap or *attama*—the equivalent of “I” for monks:

the equivalent คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

of “I” for monks คำขยายบอกหน้าที่

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมคำว่า “อัตตมาภาพ” และ “อัตตมา” ซึ่ง แปลเป็นภาษาอังกฤษด้วยวิธีการถ่ายอักษรว่า *attamaphap* or *attama* ซึ่งเป็นการรักษาสารในต้นฉบับ โดยผู้แปลได้เพิ่มความ the equivalent of “I” ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:465) ได้ให้ความหมายว่า someone or something that has the same size, value, importance or meaning as someone or something else เพื่อเป็นการให้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ว่าเป็นคำพหูรูปแบบหนึ่งที่มีความหมายเท่าเทียมกับคำว่า “I” ในภาษาอังกฤษ และมีการเพิ่มวลี for monks ลงไปในฉบับแปลเพื่อช่วยบอกวัตถุประสงค์ว่าเป็นคำพหูที่พระสงฆ์ใช้

นอกจากนี้ผู้แปลยังใช้การใช้คำยืมคำว่า “ครับ (หรือฮะ)” โดยแปลว่า *khrap* or even the casual word *ha* ในฉบับแปลซึ่งจากตัวอย่างพบว่าผู้แปลได้เติมข้อความลง or even the casual word ซึ่งใช้ในการขยายความคำว่า “ฮะ” และเติม for positive acknowledgement เพื่อขยายข้อความของคำยืมทั้งหมดเพื่อช่วยในการขยายความให้ผู้อ่านได้ทราบว่า คำยืมที่ใช้ในบทแปลทำหน้าที่เป็นคำตอบรับในบทสนทนา ตัวอย่างนี้ใช้กลวิธีการใช้คำยืมเพราะเป็นการกล่าวถึงการใช้คำศัพท์ในภาษาไทย จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไทย และการใช้คำยืมได้ ผู้แปลจึงจำเป็นต้องใช้การใช้คำยืม และเพิ่มเติมคำอธิบายความลงไปเพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้อย่างครบถ้วน

จากการศึกษาพบว่าการใช้คำยืมประกอบกับการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆและคำขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เป็นกลวิธีการแปลที่ช่วยให้ผู้อ่านที่อยู่ต่างวัฒนธรรมสามารถ

เข้าใจสารที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารได้มากขึ้น เนื่องจากส่วนขยายที่ผู้แปลเพิ่มลงไปในบทแปล ช่วยสร้างความหมายให้คำยืมได้

4.1.2 การใช้คำยืมและการใช้วงเล็บเพื่อเพิ่มคำแปล

การใช้คำยืมและการใช้วงเล็บเพื่อเพิ่มคำแปล เป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอด ความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย โดยผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมจากนั้น จึงใช้เครื่องหมายวงเล็บเพื่อเพิ่มคำแปลของคำยืมนั้นๆเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้อ่านที่อยู่ต่าง วัฒนธรรมสามารถเข้าใจความหมายของคำยืม อีกทั้งยังช่วยให้บทแปลมีความชัดเจนมากขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของเซวง จันทรเขตต์ (2528: 167-170) ที่ว่าการแปลเป็นการสื่อสารข้าม วัฒนธรรมดังนั้นผู้แปลควรมีการปรับบทแปลเพื่อให้บทแปลมีลักษณะที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับประสบการณ์ของผู้รับสารเพื่อให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วนตาม ต้นฉบับ โดยวิธีการหนึ่งของการปรับบทแปลที่ช่วยให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้มากขึ้นคือการ เติมคำอธิบายลงในวงเล็บเพื่อเพิ่มความให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาของเรื่องได้มากขึ้น ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตัวอย่าง 17

หลายคนโชคดีได้เฝ้าฯอย่างใกล้ชิด และยิ่งกว่านั้นบางคนยังได้รับพระราชทานพระเครื่อง ที่พระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างเอง ที่บางคนเรียกว่า “สมเด็จพระจักรลดา” พระเครื่องสกุลนั้นกลายเป็นที่ปรารถนาของตำรวจและทหาร (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 13-14)

Many were lucky to be in an intimate royal audience and some were even given the king's own special amulets. These called Somdej Chitralada (Might of the Nation), were much sought after by police and soldiers. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p.2)

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าผู้แปลใช้การใช้คำยืมในการแปลชื่อเฉพาะ “สมเด็จพระจักรลดา” โดยใช้วิธีการถ่ายเสียงว่า Somdej Chitralada นอกจากนี้ผู้แปลจะใช้กลวิธีการถ่ายเสียงในการ แปลชื่อเฉพาะคำนี้แล้วผู้แปลยังได้ขยายความของคำว่า “สมเด็จพระจักรลดา” ซึ่งในภาษาไทยมีชื่อ อีกชื่อหนึ่งว่า “พระกำลังแผ่นดิน” ผู้แปลจึงได้แปลชื่อดังกล่าวเพิ่มเติมลงไปในบทแปลอีกด้วย โดยแปลว่า (Might of the Nation) ทั้งนี้เป็นการให้ความหมายของชื่อพระเครื่องดังกล่าวที่ชื่อว่า “พระกำลังแผ่นดิน”

ตัวอย่าง 18

ขณะนั้นผมมียศเป็นพันตำรวจตรี ละครเรื่องนั้นชื่อ “ลูกคุณหลวง” ซึ่งท่านอาจารย์ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้ประพันธ์ และเล่นเป็นตัวเอก (คือคุณหลวง) (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 14)

(At the time I was still a major. The play was entitled 'Luuk Khun Luang' (The Lord's Sons), written by MR Kukrit Pramoj, who also played the leading character 'Khun Luang'. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 2)

จากตัวอย่างพบว่าผู้แปลใช้การใช้คำยืมในการแปลชื่อเฉพาะของละครเวทีเรื่องที่กำลังกล่าวถึงเรื่อง “ลูกคุณหลวง” ว่า 'Luuk Khun Luang' ซึ่งเป็นการรักษาความตามต้นฉบับได้อย่างครบถ้วนเนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะของละคร นอกจากนี้แล้วผู้แปลยังได้เพิ่มความลงไปเพื่อเพิ่มข้อมูลให้กับผู้อ่านให้มากขึ้นโดยการเพิ่มข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ และผู้แปลได้แปลชื่อเฉพาะคำว่า “ลูกคุณหลวง” ว่า (The Lord's Sons) ซึ่งให้ความหมายได้ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่าง 19

หลังจากที่เราได้รับพระราชทานพระแล้ว ทรงพระกรุณาพระราชทานพระบรมราชาไมตรี ความว่า พระที่พระราชทานนั้น ก่อนจะเอาไปบูชาให้ปิดทองเสียก่อน แต่ให้ปิดเฉพาะข้างหลังพระเท่านั้น

พระราชทานพระบรมราชาธิบายด้วยว่า ที่ให้ปิดทองหลังพระก็เพื่อจะได้เตือนตนเองว่า การทำความดีไม่จำเป็นต้องอวดใคร หรือประกาศให้ใครรู้ ให้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ และถือว่าความสำเร็จในการทำหน้าที่เป็นบำเหน็จรางวัลที่สมบูรณ์แล้ว (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 67)

After we were all handed the amulet the king told us that before we performed a *puja* ritual blessing on the amulet we should *pid thong* (affix a gold leaf) on the amulet. But only on the back- *pid thong lang phra*. The king explained that the act of *pid thong lang phra* was an analogy: a self-reminder that good deeds were not for display and that the good deeds were the reward in themselves. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 33)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมอยู่หลายแห่ง เพราะเป็นการกล่าวถึงวัฒนธรรมไทยและมีการใช้ข้อความที่เกี่ยวข้องกับสำนวนไทย โดยผู้แปลใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลคำกริยา

“ปิดทอง” โดยแปลว่า *pid thong* แต่ทั้งนี้ผู้แปลได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ปิดทอง” ไว้ในวงเล็บว่า (affix a gold leaf) ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจสารได้ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่าง 20

เพราะเหตุที่ประชุมกันที่นั่น ต่อมาจึงมีผู้เรียกสมัชชาแห่งชาติว่า “สภาสนามม้า” (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 186)

This was why people later called this National Convention as *Sapha Sanam Ma* (The Horse Racing Stadium Convention). (From the book “In His Majesty's Footsteps” p. 97)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามี การแปลคำว่า สภาสนามม้า โดยใช้กลวิธีการใช้คำยืมว่า *Sapha Sanam Ma* การใช้วิธีการใช้คำยืมในที่นี้เป็นการใช้คำยืมคำวิสามานยนาม หรือชื่อเฉพาะของสถานที่ และมีการเพิ่มคำแปลของวิสามานยนามคำนี้ไว้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ้างอิงข้อมูลได้กับสถานที่ที่กล่าวถึงในเนื้อเรื่องได้อย่างถูกต้อง ผู้แปลใช้วิธีการเพิ่มคำแปลของ “สภาสนามม้า” ลงในวงเล็บว่า (The Horse Racing Stadium Convention) ซึ่งให้ความได้เท่าเทียมตามต้นฉบับ

ตัวอย่าง 21

ผมรู้ตัวตั้งแต่คืนนั้นว่าผมทำสมาธิได้ และจะไม่หยุดทำสมาธิจนตลอดชีวิต (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 199)

After I opened my eyes, I realized that I could achieve *Samadhi* (calm peaceful mind). From that moment on I decided to continue practicing meditation as an important part of my life. (From the book “In His Majesty's Footsteps” p. 105)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามี การใช้คำยืมคำว่า สมาธิ ว่า *Samadhi* ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมเพื่อพยายามรักษารูปแบบการออกเสียงไว้ให้คงเดิมเพื่อผู้อ่านสามารถอ้างอิงถึงคำดังกล่าวได้เมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “สมาธิ” ไว้ในวงเล็บว่า (calm peaceful mind) ทำให้ผู้อ่านสามารถรับข้อมูลได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

ตัวอย่าง 22

ตั้งแต่วันนั้นมา ผมทำสมาธิในทุกสถานที่และทุกโอกาสที่ทำได้ และเพราะนึกขึ้นได้ว่าสมาธินั้นเป็นเพียงหนึ่งในปัจจัย ๓ อีกสองปัจจัยคือ **ศีล** และ **ปัญญา** ซึ่งผมควรเจริญไปพร้อมๆกัน ครั้นแล้วผมก็เริ่มถือศีลทันที (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 199)

Since then, I have practiced meditation at all places and occasions. I have also come to realize that Samadhi is only one among the three things that I should practice at the same time, the other two being sila (precepts) and panya (wisdom). (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 106)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืม **ศีล** โดยใช้คำในภาษาอังกฤษว่า sila และในคำว่า **ปัญญา** โดยในบทแปลใช้คำว่า panya ซึ่งคำทั้งสองคำนี้เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาผู้แปลจึงพยายามรักษารูปแบบการออกเสียงไว้ให้คงเดิมเพื่อผู้อ่านสามารถอ้างอิงถึงคำดังกล่าวได้เมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา แต่ทั้งนี้ผู้แปลได้ใช้วิธีการเพิ่มคำลงในวงเล็บเพื่อช่วยอธิบายความว่าคำทับศัพท์ดังกล่าว โดยแปลคำว่า **ศีล** ว่าเป็น sila (precepts) และคำว่า **ปัญญา** panya (wisdom) ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของคำทับศัพท์ได้

ตัวอย่าง 23

ที่สุสานนั้นมีต้นเฟื่องฟ้าปลูกไว้เป็นที่หมาย เวลาออกดอกพร้อมกันทุกต้นทั้งสวนทำให้แลดูงาม ไม่เหมือนสุสาน (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 204)

The flower fueang fah (bougainvillea) was the cemetery's landmark. When the fueang fah bloomed it covered the entire cemetery, making the grounds so beautiful that they did not seem a cemetery. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 109)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมซึ่งเป็นคำวิสามานยนามของชื่อดอกไม้ชนิดหนึ่งในประเทศไทยคือ **เฟื่องฟ้า** โดยผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมเพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงชื่อดอกไม้ดังกล่าวในบริบทของภาษาและวัฒนธรรมไทย ซึ่งผู้แปลได้เพิ่มความลงในวงเล็บด้วยการใช้ชื่อทางวิทยาศาสตร์ของดอกไม้ดังกล่าวว่า (bougainvillea) นอกจากนี้แล้วผู้แปลยังเพิ่มคำว่า The flower เพื่อช่วยสร้างบริบทและเพิ่มคำอธิบายให้ผู้อ่านสามารถทราบข้อมูลได้จากบริบทว่าเนื้อเรื่องตอนนี้กำลังกล่าวถึงดอกไม้ชนิดหนึ่งที่เรียกกันว่า fueang fah

ตัวอย่าง 24

พระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า ถ้าหากไข่น้ำออกจากพรวาจะได้อะไร จะมีที่ให้ประชาชนได้ใช้ทำมาหากินอีกประมาณแสนไร่ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 207)

The king said that if the water in the pru had been drained, the area for agricultural use would increase by about 100,000 rai (about 395 acres). (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 111)

จากตัวอย่างข้างต้นมีการใช้คำยืมในเรื่องมาตรวัดของไทย คือการวัดพื้นที่ด้วยหน่วย "ไร่" ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลหน่วยวัดพื้นที่ของไทยทำให้บทแปลมีลักษณะของความเป็นไทยแทรกอยู่ แต่ทั้งนี้ผู้แปลได้เพิ่มข้อความลงในวงเล็บ เพื่อให้ข้อมูลกับผู้อ่านเพิ่มเติมในการคำนวณเมื่อเทียบเคียงหน่วยวัด "ไร่" ของไทยเป็นสากลกับหน่วย "acres" โดยในบทแปลผู้แปลว่าคำว่า "ไร่" ว่า rai และ เพิ่มข้อมูลเทียบเคียงกับหน่วยวัด acres ว่า (about 395 acres)

ตัวอย่าง 25

เมื่อถึงเวลา พระเจ้าอยู่หัวในฉลองพระองค์ชุดจอมทัพเสด็จเข้ามาในห้อง ผู้บังคับบัญชาของนายทหาร (หรือนายตำรวจ) ณ ที่นั้นกราบบังคมทูลรายงานแล้วเบิกนายทหาร (หรือนายตำรวจ) เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับพระราชทานประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 215)

As part of the ceremony, when the king in his dress as commander-in-chief entered the hall, the most senior of the soldiers gave a short address and called out the names of the soldiers who were to receive their sanyabat (royal commission) and decoration. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 115)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมคือคำว่า "สัญญาบัตร" โดยใช้กลวิธีการใช้คำยืมเป็นภาษาอังกฤษว่า sayabat ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในวงราชการทหารและตำรวจของไทย การใช้กลวิธีการใช้คำยืมช่วยให้ผู้รับสารสามารถอ้างอิงถึงคำคำนี้ในวัฒนธรรมและสังคมไทยได้ ซึ่งในบทแปลผู้แปลได้ให้ความหมายของคำว่า "สัญญาบัตร" ไว้ในวงเล็บที่ผู้แปลได้เพิ่มลงไป ในบทแปล เพื่อช่วยให้การสื่อสารกับผู้อ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้แปลได้แปลแปลคำว่า "สัญญาบัตร" ว่า sanyabat (royal commission)

ตัวอย่าง 26

อนึ่ง ฎีกาของท่านอาจารย์มั่นที่วัดป่าภูริทัตตาวาสนั้น กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นโบราณสถานและยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 259)

His kuti (living quarter) at Wat Pa Phurithattawat, registered by the Department of Fine Arts, is still in perfect condition. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 143)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมคำว่า "กุฏิ" โดยแปลว่า kuti ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และมีในวัฒนธรรมและสังคมไทยเท่านั้น ในที่นี้ผู้แปลได้เพิ่มความหมายของคำคำนี้ลงในวงเล็บเพื่อช่วยขยายความว่า (living quarter) เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบว่าเนื้อหาในตอนนี้นำหมายถึงสิ่งปลูกสร้างที่มีเพื่อไว้ใช้พักอาศัย

ตัวอย่าง 27

สมเด็จพระราชาคณะผู้เป็นประธานสงฆ์ถวายศีลก่อน ต่อจากนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดจึงกราบบังคมทูลรายงานเรื่องการสร้างมณฑปที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 285)

Then the head monk chanted the Five Precepts. Afterwards the governor gave a status report on the construction of a *mondhop* (chapel) containing Buddha's relics. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 159)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า มณฑป โดยในบทแปลใช้คำว่า *a mondhop* ทั้งนี้เพราะ มณฑป นับเป็นสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและมีอยู่ในสังคมไทย หรือสังคมของพุทธศาสนิกชน ผู้แปลจึงเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมเพื่อรักษาเนื้อความให้ตรงกับต้นฉบับ แต่เพื่อให้คำทับศัพท์สามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้ ผู้แปลจึงได้เพิ่มคำจำกัดความความลงในวงเล็บเพื่อช่วยอธิบายความหมายของคำว่า มณฑป โดยเพิ่มความว่า *a mondhop* (chapel) ลงไปเพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ ซึ่งเป็นการให้ความหมายที่เทียบเคียงกับคำว่า มณฑป ในภาษาไทย

ตัวอย่าง 28

สัตว์ที่มีขายอยู่เป็นประจำก็ได้แก่ ตะกวด เขี้ย และงู ซึ่งผมชอบซื้อเอาไปปล่อย (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 302)

The common ones were *hia* (Bengal monitor), *takuat* (water monitor) and snakes. I usually bought them to release in the wild. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 168)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลด้วยการใช้คำยืม คือการแปลคำว่า "ตะกวด" และ "เหี้ย" โดยแปลว่า *hia* (Bengal monitor), *takuat* (water monitor) ซึ่งทั้งสองคำนี้เป็นชื่อของสัตว์ที่มีเฉพาะในเขตประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศเท่านั้น ดังนั้นการใช้กลวิธีการใช้คำยืมจึงช่วยในการรักษาสารให้ตรงกับต้นฉบับมากที่สุด โดยผู้แปลได้เพิ่มคำแปลที่สามารถให้ความหมายเทียบเคียงของสัตว์ทั้งสองชนิดไว้ในวงเล็บ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าหมายถึงสัตว์ชนิดใด

ตัวอย่าง 29

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตระกูลนี้มีสี่ชั้นตามลำดับดังนี้ เสนางคบดี มหาโยธิน โยธิน และ อัศวิน (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 373)

The decorations in the Honorable Order of Rama comprised four classes, namely, Senangapati (Knight Grand Commander), Maha Yodhin (Knight Commander), Yodhin (Commander), and Asvin (Companion). (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 215)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมต่างๆในการแปลชื่อเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นวิสามันนามในการเรียกชื่อลำดับชั้น ดังนั้นการแปลโดยการใช้คำยืมจึงช่วยรักษาความเดิมของต้นฉบับ ทั้งนี้ผู้แปลได้มีการเพิ่มความเพื่ออธิบายถึงลำดับชั้นต่างๆของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยแปลคำ "เสนางคบดี" ว่า Senangapati และเพิ่มความในวงเล็บว่า (Knight Grand Commander) แปลคำว่า "มหาโยธิน" ว่า Maha Yodhin และเพิ่มความในวงเล็บไว้เพื่อช่วยเทียบความให้ผู้อ่านว่า (Knight Commander) แปลคำ "โยธิน" ว่า Yodhin และเพิ่มความในวงเล็บว่า (Commander), และแปลคำ "อัศวิน" ว่า Asvin และเทียบความในวงเล็บว่า (Companion)

ตัวอย่าง 30

พระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำเนนไปยังโรงช้างสำคัญ เสด็จขึ้นเกย แล้วทรงหลังน้ำพระ

พุทธมนต์พระราชทานช้างสำคัญ และพระราชทานเครื่องคชาภรณ์สำหรับแห่ให้จมีนสิริวงรัตนเชิญไปแต่งช้างสำคัญ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 340)

The king subsequently walked to the white elephant in her house, climbed up the mounting platform, and sprinkled lustral water on the elephant. He also presented the elephant's costume used in the procession ceremony to Mhuen Siriwang Ratana (*mhuen* or *jamhuen*—one of the lower ranks, usually held by relatively junior officers). (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 193)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า จมีนสิริวงรัตน โดยแปลว่า Mhuen Siriwang Ratana ซึ่งคำนี้เป็นการกล่าวถึงตำแหน่งราชการที่มีชั้นในเฉพาะสังคมไทยเท่านั้น ผู้แปลจึงใช้กลวิธีการใช้คำยืมพร้อมด้วยการใช้วงเล็บเพื่อขยายความว่า และอธิบายความว่า (*mhuen* or *jamhuen*—one of the lower ranks, usually held by relatively junior officers) ทำให้ผู้รับสารได้รับข้อมูลเท่าเทียมกับต้นฉบับ

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืมแล้วใช้วงเล็บเพื่อเพิ่มความลงในบทแปลโดยข้อความในวงเล็บเป็นการให้ความหมายหรือคำจำกัดความของคำทับศัพท์เป็นการใช้กลวิธีการแปลที่สอดคล้องกับแนวคิดของสัญฉวี สายบัว (2540:66) ที่ได้กล่าวว่าในการแก้ปัญหาของการแปลที่มีคำอ้างอิงถึงธรรมเนียม และความเป็นอยู่ต่างๆซึ่งมีใช้ในภาษาหนึ่งแต่ไม่มีใช้ในอีกภาษาหนึ่งอาจทำได้โดยเติมคำอธิบายโดยอาจเติมได้ด้วยการใส่คำอธิบายไว้ในวงเล็บและแทรกไว้ในเนื้อหา การใช้กลวิธีการแปลรูปแบบนี้ช่วยให้สามารถสื่อสารข้อความจากต้นฉบับไปสู่ผู้รับสารได้ดีขึ้น Newmark (1988:91-92) กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าในการแปลข้อความหรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมผู้แปลสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมในบทแปลได้โดยใช้เครื่องหมายวงเล็บ และเสนอว่าการให้ข้อมูลเพิ่มเติมนั้นควรแทรกเข้าไปในบทแปลแต่ต้องระมัดระวังไม่ให้ยาวเกินไปเพราะจะทำให้ขัดกระแสในการรับรู้เนื้อเรื่องของผู้รับสาร จากการศึกษาผู้แปลใช้วงเล็บในการให้ความหมายของคำยืมได้อย่างกระชับและไม่ยาวจนเกินไปและเป็นการให้ข้อมูลด้านคำจำกัดความของคำยืมจึงทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น และถูกต้องครบถ้วนตรงตามต้นฉบับ เพราะผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายของคำยืมได้ทันทีที่รับสารโดยไม่ต้องอาศัยการตีความจากบริบทหรือการหาความหมายจากแหล่งอื่น

4.1.3 การใช้คำยืมโดยตรง

การใช้คำยืมโดยตรงคือการใช้ผู้แปลถ่ายทอดอักษรจากต้นฉบับ และนำคำจากต้นฉบับ

มาใช้ในบทแปลโดยตรงโดยไม่มีการเพิ่มคำ หรือเพิ่มส่วนขยายใดๆ กลวิธีการแปลเช่นนี้มักใช้ในการแปลคำวิสามัญนามต่างๆ หรือใช้ในกรณีที่ผู้แปลได้กล่าวถึงคำคำนั้นมาก่อนหน้าแล้ว โดยกลวิธีการแปลนี้ทำให้ผู้แปลรักษาคำได้ตามต้นฉบับ และช่วยรักษาคำศัพท์ต่างๆ ที่มีอยู่ในวัฒนธรรมหรือสังคมไทย ผู้อ่านจึงสามารถซึมซับความเป็นไทยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษาได้จากบทแปล โดยการใช้คำยืมโดยตรงสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทได้ดังนี้

4.1.3.1 การใช้คำยืมโดยตรงเมื่อมีการให้ความหมายอยู่ในเนื้อเรื่อง

หมายถึงการใช้กลวิธีการใช้คำยืมในกรณีที่ในต้นฉบับมีการอธิบายความ หรือให้ความหมายของคำที่ต้องการใช้คำยืมในบทแปล ดังนั้นผู้แปลเพียงแต่แปลโดยใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตามต้นฉบับก็ทำให้คำยืมนั้นๆ สามารถสื่อสารกับผู้รับสารได้

ตัวอย่าง 31

เขียดแลวนั้นที่จริงไม่ใช่เขียด หากเป็นกบภูเขาชนิดหนึ่ง ซึ่งผมได้พบและรู้จักเป็นครั้งแรกที่แม่ฮ่องสอน (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 102)

Khiaed laew was a type of mountain frog, which I had first been introduced to in Mae Hong Son many years before. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 53)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าผู้แปลมีการใช้คำยืมคำว่า "เขียดแลว" โดยแปลว่า Khiaed laew ทั้งนี้เพราะ "เขียดแลว" เป็นสัตว์ที่ไม่มีในวัฒนธรรมอื่นนอกจากวัฒนธรรมไทยเท่านั้น การเลือกวิธีการใช้คำยืมทำให้ผู้แปลสามารถรักษาความเที่ยงตรงของสารต้นฉบับไว้ได้ และเมื่อพิจารณาถึงการถ่ายทอดความ ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความได้ตรงตามต้นฉบับ ทั้งนี้เพราะในต้นฉบับเองได้มีการให้คำอธิบายไว้เช่นกันว่า "ที่จริงไม่ใช่เขียด หากเป็นกบภูเขาชนิดหนึ่ง" โดยผู้แปลได้แปลข้อความดังกล่าวว่า *a type of mountain frog* ดังนั้นผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ว่า "เขียดแลว" คือกบภูเขาชนิดหนึ่งตามที่ต้นฉบับได้เขียนไว้

ตัวอย่าง 32

ผมจำได้ว่า ผมพบกับพี่เสริมเพราะผมเดินทางไปราชการที่จังหวัดเชียงใหม่ แต่จำไม่ได้ว่าจะไรดลใจให้พี่เสริมพาผมไปเยี่ยมและร่วมในงาน "กินวอ" คือฉลองวันขึ้นปีใหม่ของราษฎรชาวเขาเผ่าม้งที่คอยปุยในวันนั้น (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 111)

He was then lieutenant colonel and the superintendent of the BPP 5th Subdivision where he took me to a kin wor, Hmong New Year celebration on Doi Pui in Chiang Mai,

before Bhubing Palace was built on the mountain. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 58)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้วิธีการใช้คำยืมคำว่า "กินวอ" โดยแปลว่า kin wor ซึ่งเป็นคำที่สะท้อนวัฒนธรรมของชาวเขา ทำให้บทแปลภาษาอังกฤษสามารถรักษาข้อความที่สื่อถึงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การเลือกวิธีการใช้คำยืมในตัวอย่างนี้ไม่ทำให้ประสิทธิภาพในการสื่อสารของบทแปลเสียหายเพราะในเนื้อหาต้นฉบับได้ให้คำอธิบายของคำว่า "กินวอ" ไว้ว่า "คือฉลองวันขึ้นปีใหม่ของราษฎรชาวเขาเผ่าม้ง" โดยผู้แปลได้แปลข้อความดังกล่าวว่า *Hmong New Year celebration* ดังนั้นผู้รับสารสามารถเข้าใจสารจากเนื้อเรื่องได้ การใช้กลวิธีการใช้คำยืม จึงไม่ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อความ

ตัวอย่าง 33

"อานาปานสติ" นั้นแปลว่าลมหายใจเข้าและลมหายใจออก (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 198)

My thought became focused on just my breathing. '*Anapanasati*' means awareness of breathing in and the breathing out. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 105)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามี การแปลคำ อานาปานสติ ว่า *anapanasati* ซึ่งเป็นการใช้กลวิธีการใช้คำยืมเนื่องจากคำดังกล่าวนี้เป็นคำที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และนับเป็นคำศัพท์เฉพาะของพระพุทธศาสนา แต่ผู้อ่านสามารถเดาความหมายได้จากบริบทที่พบในเนื้อเรื่องได้ว่าคำดังกล่าวหมายความว่าอย่างไร เพราะในต้นฉบับเองได้ให้ความหมายของคำว่า อานาปานสติ ไว้ว่า "แปลว่าลมหายใจเข้าและลมหายใจออก" โดยผู้แปลแปลข้อความนี้ว่า *awareness of breathing in and the breathing out* ดังนั้นการใช้คำยืมในข้อความจึงสามารถสื่อสารกับผู้รับสารได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ นอกจากนี้การใช้คำยืมดังกล่าวช่วยรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของข้อความทางด้านพุทธศาสนาให้ผู้อ่านได้ทราบ

ตัวอย่าง 34

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลี้ยงพระกระยาหารค่ำที่เรือนต้น อันเป็นเรือนทรงไทยในสวนจิตรลดา (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 356)

She was invited to dinner at Ruan Ton, a traditional Thai building in Chitralada Palace. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 203)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า เรือนตัน โดยในฉบับแปลผู้แปลใช้คำว่า Ruan Ton ทั้งนี้เพราะคำดังกล่าวเป็นวิสามานยนามของชื่อสถานที่ในวังสวนจิตรลดา ดังนั้นการใช้กลวิธีการใช้คำยืมจึงช่วยรักษาเนื้อความเดิมของต้นฉบับไว้ได้ และผู้อ่านสามารถรับสารได้ว่าคำยืมคำนี้หมายถึงอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างแบบไทยเนื่องจากมีบริบทในเรื่องเรื่องช่วยขยายความว่า "อันเป็นเรือนทรงไทยในสวนจิตรลดา" โดยแปลข้อความนี้ว่า *a traditional Thai building in Chitralada Palace*

ตัวอย่าง 35

ผู้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่กราบบังคมทูลว่า ที่ที่ทอดพระเนตรเห็นนั้นเรียกว่า "พรุบาเจาะ" (คำว่า "พรุ" บางทีออกเสียงเป็น "โพระ" เป็นภาษาถิ่นใต้ แปลว่าที่ลุ่มมีน้ำขังประจำ ทำนองเดียวกับหนองหรือบึง) (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 206)

The officials said that what the king had seen was called Pru Bajoh (pru or po-ra, as pronounced in southern Thai dialect, means a lowland area filled with stagnant water, like a marsh or swamp). (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 111)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำยืมในส่วนที่เป็นชื่อเฉพาะ หรือวิสามานยนามที่เป็นชื่อสถานที่คือ "พรุบาเจาะ" โดยในบทแปลผู้แปลใช้คำว่า Pru Bajoh ซึ่งการใช้กลวิธีการใช้คำยืมทำให้ผู้รับสารสามารถอ้างอิงถึงสถานที่ดังกล่าวได้ และไม่ทำให้สารในต้นฉบับเสียไปเนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะของสถานที่ ซึ่งในตัวอย่างนี้ในต้นฉบับมีการอธิบายความหมายของคำว่า "พรุ" ในวงเล็บว่า "แปลว่าที่ลุ่มมีน้ำขังประจำ ทำนองเดียวกับหนองหรือบึง" โดยแปลข้อความนี้ว่า *a lowland area filled with stagnant water, like a marsh or swamp* ดังนั้นผู้อ่านจึงได้บริบทเหล่านี้ในการช่วยเดาความหมายของวิสามานยนามดังกล่าว

ตัวอย่าง 36

เสด็จฯ เข้าไปประทับในวัดของชาวเขา แล้ว "ปู่จอง" หรือพ่อครูของหมู่บ้านประกอบพิธีเชิญพระขวัญตามธรรมเนียมของเขา (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 394)

The king and the queen went into the village temple, where Pu Chong, the village wise man performed a blessing ceremony according to Lahu Yi custom. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 229)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า “ปู่จ๋อง” ซึ่งเป็นคำวิสามัญนามในการเรียกชื่อพ่อครูของชาวเขาเผ่าละหุญ อันเป็นชนเผ่าทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องใช้กลวิธีการใช้คำยืมเพื่อรักษาความในต้นฉบับเดิมไว้ โดยผู้แปลแปลว่า Pu Chong และเนื่องจากในต้นฉบับได้ให้ความหมายของคำคำนี้ว่าเป็น “พ่อครู” โดยแปลว่า the village wise man ทำให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

จากการศึกษาพบว่าผู้แปลมีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืมโดยตรงในกรณีที่มีการให้ความหมายของคำยืมอยู่ในเนื้อเรื่องอยู่แล้ว ซึ่งนับเป็นการแปลตรงตามต้นฉบับ โดยผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลเพื่อให้เกิดความสะดวกในการแปลเนื่องจากคำต่างๆที่พบในเนื้อหาเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสังคมไทยจึงเป็นการยากในการหาคำที่มีความหมายเทียบเคียงกันได้ อีกทั้งการใช้คำยืมในสนวนนี้ไม่ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารเพราะมีการให้ความหมายของคำทับศัพท์นั้นๆในเนื้อเรื่องอยู่แล้ว

4.3.1.2 การใช้คำยืมโดยตรงเมื่อเป็นคำวิสามัญนาม

การใช้คำยืมโดยตรงเป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการแปลเนื่องจากไม่สามารถหาคำที่เทียบเคียงได้ โดยปรากฏได้ในกรณีที่ในบทแปลมีการกล่าวถึงวิสามัญนามที่ใช้อ้างอิงถึงบุคคลร้านค้า พิธีกรรม รวมทั้งสิ่งต่างๆที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมหรือสังคมไทยเท่านั้นดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 37

กลับไปถึงกรมราชของครักษ์ที่สวนจิตรลดาแล้วผมรู้สึกมีอาการไม่สบาย ครั้นเนื้อครั้นตัวเหมือนเป็นไข้ (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 137)

By the time I got back to Chitralada Palace I started to feel like I was coming down with something, with the body aches and some temperature. (From the book “In His Majesty's Footsteps” p. 70)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมโดยตรงในการถ่ายทอดคำว่า “สวนจิตรลดา” โดยผู้แปลใช้ว่า Chitralada Palace เพื่อใช้ถ่ายทอดซึ่งเป็นการช่วยรักษาความในต้นฉบับ นอกจากนี้ผู้แปลยังได้สร้างบริบทให้ผู้อ่านโดยใช้คำว่า Palace ซึ่งหมายถึงพระราชวัง

แทรกเข้ามาในบทแปลเพื่อช่วยให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ผู้รับสารทำให้สารในบทแปลสามารถสื่อไปยังผู้อ่านได้

ตัวอย่าง 38

เมื่อถึงวันและเวลาที่เสด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทูลกระหม่อม เสด็จออกจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐานไปประทับรถไฟที่สถานีจิตรลดา ซึ่งตั้งอยู่ตรงกันข้ามกับสวนจิตรลดาริมถนนสวรรคโลกนั่นเอง (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 196)

On the day of our departure, Their Majesties, Crown Prince Vajiralongkorn, Princess Sirindhorn and Princess Chulabhorn left Chitralada Palace and boarded the train at Chitralada Train Station, opposite to the palace along the side of Sawankhalok Road. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 104)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมโดยตรงในการถ่ายทอดคำว่า "พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน" โดยผู้แปลใช้ว่า Chitralada Palace และมีการใช้คำว่า Chitralada Train Station เพื่อใช้ถ่ายทอด "สถานีจิตรลดา" และใช้คำว่า Sawankhalok Road เพื่อถ่ายทอดคำว่า "ถนนสวรรคโลก" ซึ่งเป็นการช่วยรักษาความในต้นฉบับโดยในบทแปลมีค่านามหลักเพื่อช่วยให้ความหมายว่าสิ่งเหล่านี้คือชื่อของสิ่งใด อาทิ palace หรือ road เป็นต้น ทำให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

ตัวอย่าง 39

เมื่อถึงกลางปี พ.ศ. ๒๕๑๗ สถานการณ์บ้านเมืองยังเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย ที่รุนแรงที่สุดเห็นจะได้แก่การจลาจลที่สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 201)

Around the middle of 1974, the political situation was still filled with chaos. The most violent event was a riot at Plabplachai Metropolitan Police Station on 4 July 1974. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 107)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมโดยตรงในการถ่ายทอดคำว่า "สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย" โดยผู้แปลใช้ว่า Plabplachai Metropolitan Police Station เพื่อใช้ถ่ายทอด ผู้แปลได้สร้างบริบทให้ผู้รับสารโดยการใช้คำว่า Metropolitan Police Station เพื่อสร้าง

บริบทให้ผู้รับสารว่าเป็นการกล่าวถึงสถานีตำรวจนครบาลจึงทำให้การใช้กลวิธีการใช้คำยืมในบทแปลสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้อย่างเท่าเทียมกับต้นฉบับ

ตัวอย่าง 40

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการเลือกที่ตั้งพระราชฐานต่างจังหวัด โดยเฉพาะในระยะหลังจากที่ผมเข้าไปรับราชการในตำแหน่งนายตำรวจราชสำนักประจำแล้ว จะโปรดเลือกจังหวัดที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่สู้ดีนัก และมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงเช่นนั้นด้วย เช่น จังหวัดสกลนคร (ที่ตั้งพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์) (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 203)

I have noticed that in selecting a base for a royal residence the king usually selected provinces that were not so prosperous and had security problems. One such choice is Sakon Nakhon in the northeast where Bhuban Palace is located. (From the book “In His Majesty's Footsteps” p. 108)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมโดยตรงในการถ่ายทอดคำว่า “สกลนคร” โดยผู้แปลใช้ว่า Sakon Nakhon เพื่อให้ถ่ายทอดซึ่งผู้รับสารสามารถเดาได้ว่า Sakon Nakhon เป็นชื่อจังหวัดจากคำว่า provinces ที่ปรากฏในบทแปล และใช้คำว่า Bhuban Palace ในการถ่ายทอดคำว่า “พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์” ที่ปรากฏในต้นฉบับ โดยมีการใช้คำว่า Palace ในบทแปลเพื่อช่วยขยายความให้ผู้รับสารทราบว่าคือพระตำหนัก ทำให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

ตัวอย่าง 41

พระราชวังบางปะอินเห็นจะเป็นพระราชฐานที่ประทับของพระเจ้าอยู่หัวที่มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ที่สุด (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 212)

Bang Pa-In Palace may be the oldest royal residence. (From the book “In His Majesty's Footsteps” p. 114)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมโดยตรงในการถ่ายทอดคำว่า “พระราชวังบางปะอิน” โดยผู้แปลใช้ว่า Bang Pa-In Palace เพื่อให้ถ่ายทอดซึ่งเป็นการช่วยรักษาความในต้นฉบับ และผู้แปลได้แปลคำว่า “พระราชวัง” ว่า Palace ซึ่งเป็นการเพิ่มความให้ผู้รับสารทำให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อเรื่องได้ว่าเป็นการกล่าวถึงพระราชวัง ทำให้บทแปลสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้อย่างครบถ้วน

ตัวอย่าง 42

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ จึงได้โปรดขนานนามของพระที่นั่งทรงปราสาทแบบไทยองค์ที่ตั้งอยู่กลางสระนั้นว่าพระที่นั่งไอศวรรย์ทิพย์อาสน์ตามชื่อเดิม (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 212)

King Rama V named the traditional Thai-style throne hall in the middle of the pond Isawan Thippaya Assana Throne Hall in honor of the ancient throne. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 114)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมโดยตรงในการถ่ายทอดคำว่า "พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพย์อาสน์" โดยผู้แปลใช้ว่า Isawan Thippaya Assana Throne Hall เพื่อให้ถ่ายทอดซึ่งเป็นการช่วยรักษาความในต้นฉบับ และมีการใช้ Thorne Hall เข้ามาในบทแปลเพื่อช่วยสร้างบริบทให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ว่าเนื้อเรื่องกำลังกล่าวถึง "พระที่นั่ง"

การใช้คำยืมโดยตรงเป็นกลวิธีที่ใช้ในการถ่ายเสียงชื่อของสิ่งปลูกสร้าง อาหารหรือพิธีกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในวัฒนธรรมไทยซึ่งการใช้คำยืมในลักษณะนี้ช่วยรักษาความในต้นฉบับไว้โดยผู้แปลจำเป็นต้องสร้างบริบทให้ผู้รับสารได้ทราบชื่อเฉพาะ หรือวิสามานยนามที่ใช้ในบทแปลนั้นหมายถึงสิ่งใด หรือเป็นชื่อเฉพาะของสิ่งใด หากไม่มีการสร้างบริบทให้ผู้รับสาร เช่น การใช้คำว่า Palace หรือ Throne Hall ลงไปในบทแปลแล้วย่อมเป็นการยากในการทำให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

การใช้คำยืมในการแปลเป็นกลวิธีหนึ่ง que ผู้แปลใช้ในการแปลคำที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยผู้แปลมีการปรับบทแปลเพื่อช่วยในการสื่อสารความหมายจากต้นฉบับไปสู่ผู้รับสารด้วยภาษาของฉบับแปลซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Newmark (1988:147) ที่กล่าวว่าคำยืมนั้นไม่สามารถสื่อความหมายใดๆ ได้ ดังนั้นผู้แปลจึงต้องอาศัยบริบทในการสื่อความหมาย ผู้แปลต้องรู้จักเพิ่มความลงไปเพื่อช่วยสร้างความหมายให้คำยืมโดยคำขยายอาจทำหน้าที่ในการขยายความเพื่อบอกหน้าที่ หรือบอกลักษณะพื้นฐาน หรือผู้แปลอาจเพิ่มความโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างๆ ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้คำยืมซึ่งเป็นของใหม่สำหรับผู้อ่านสามารถสื่อความหมายได้ จากการศึกษาพบว่าผู้แปลได้สร้างบริบทต่างๆ ในบทแปลไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มคำขยาย หรือการใช้เครื่องหมายวงเล็บร่วมกับการให้คำจำกัดความทำให้บทแปลสามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างครบถ้วนตรงตามต้นฉบับ

4.2 การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ

การเปลี่ยนเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมดังนั้นผู้แปลมักประสบกับการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปลอยู่เสมอ เนื่องจากแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความเป็นเอกลักษณ์และมีความแตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อผู้แปลต้องเผชิญหน้ากับการแปลคำที่สื่อถึงสิ่งที่ไม่ปรากฏอยู่ในภาษาแปลผู้แปลต้องรู้จักวิเคราะห์สารและพยายามหาคำที่สามารถเทียบเคียงกันได้ การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆนับเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ในการแปลคำที่มีความแตกต่างกันทางด้านสังคมและวัฒนธรรมได้ โดยที่ผู้แปลใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วอธิบายความเพิ่มเพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับสารหรือเนื้อหาที่ปรากฏในต้นฉบับได้อย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งการอธิบายความเพิ่มเติมอาจเป็นการอธิบายรูปพรรณสัณฐาน หรือหน้าที่ของสิ่งนั้นๆ หรืออาจจะเป็นการอธิบายขยายความทั้งรูปร่างและหน้าที่ไปพร้อมๆกันก็ได้ ดังที่ สุวรรณี ปิ่นมณี (2552: 302) ได้กล่าวไว้ว่าในการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้แปลนั้น ผู้แปลต้องวิเคราะห์บริบทของต้นฉบับเพื่อพิจารณาเนื้อหาและพยายามหาคำเทียบเคียงที่ให้ความหมายได้พอเพียงในการสื่อสาร โดยคำบอกประเภทอย่างกว้างๆทำหน้าที่เป็นฐานความหมาย แล้วผู้แปลจึงเพิ่มความลงในบทแปลด้วยคำ หรือวลีที่ทำหน้าที่ขยายความด้วยการบอกหน้าที่ หรือบอกรูปพรรณสัณฐานของสิ่งที่กำลังกล่าวถึงอยู่

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เป็นกลวิธีการสรร และเลือกคำที่ให้ความหมายอ้างอิงได้ใกล้เคียง หรือคำที่สามารถเทียบเคียงกันได้เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความหมาย โดยไม่มีการใช้คำยืม หรือคำยืมร่วมในการถ่ายทอดความหมาย

ในการแปลเรื่อง "รอยพระยุคลบาท" เป็นภาษาอังกฤษเรื่อง "In His Majesty's Footsteps" พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เนื่องจากสารต้นฉบับเป็นการบอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และสังคมไทย โดยจากการศึกษาสามารถแบ่งกลวิธีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ได้ดังนี้

4.2.1 การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอก
ลักษณะสัณฐาน

4.2.2 การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายด้วยการบอกหน้าที่หรือ
วัตถุประสงค์

จากการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลของการแปลเรื่อง "รอยพระยุคลบาท" จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษสามารถอธิบายกลวิธีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆได้ดังนี้

4.2.1 การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอกลักษณะพื้นฐาน

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอกลักษณะพื้นฐานเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำหรือสิ่งที่ไม่เป็นวัณธรรมของภาษาแปล โดยผู้แปลใช้คำที่บอกประเภทของสิ่งนั้นๆ แล้วเพิ่มการขยายความให้เห็นลักษณะ หรือรูปพรรณสัณฐานของสิ่งที่กำลังกล่าวถึง โดยในการแปลหนังสือเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” สามารถพบลักษณะการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอกลักษณะพื้นฐานได้ดังนี้

ตัวอย่าง 43

และกราบในท่าที่ผมรู้ว่าถูกต้อง คือไม่แบ่มือแบบเบญจางคประดิษฐ์อันเป็นท่ากราบพระโดยเฉพาะ (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 17)

Fortunately I knew the appropriate prostration, which was not to open the palms to touch the ground and before moving them up slowly over the head the palm-opening prostration is reserved for Lord Buddha only. (From the book “In His Majesty’s Footsteps” p. 4)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถอธิบายรูปแบบการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ได้ดังนี้
 prostration (คำจำแนกความหมายอย่างกว้างๆ)
 palm-opening (การบอกลักษณะพื้นฐาน)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีกรแปลคำ เบญจางคประดิษฐ์ ว่า palm-opening prostration ซึ่งหมายถึงการแสดงความเคารพโดย Macmillan English Dictionary (2002:1133) ได้ให้ความหมายของคำกริยา prostrate ว่า lying flat on the ground with your face downwards as a sign of respect or worships เป็นการแปลโดยใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เพื่ออธิบายคำว่า “เบญจางคประดิษฐ์” ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2525: 486) ได้อธิบายว่า การกราบโดยให้อวัยวะทั้ง ๕ คือ มือ ๒ เท้า ๒ และหน้าผาก จดลงกับพื้น อันเป็นคำที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น โดยผู้แปลใช้คำจำแนกความหมายอย่างกว้างๆ ว่า prostration และเพิ่มการขยายความด้วยการบอกลักษณะพื้นฐานและหน้าที่ โดยใช้วลีขยายว่า palm-opening ทำให้ผู้อ่านสามารถรับทราบสารได้เท่าเทียมกับต้นฉบับแม้ว่าจะเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมก็ตาม

ตัวอย่าง 44

จบแล้ว พระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำเนิน (เดิน) เวียนเทียนประทักษิณมณฑป (คือเดิน เวียนขวารอบมณฑปโดยให้มณฑปอยู่ทางขวามือของผู้เดิน) สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ หลวงกระหม่อม ทรงพระดำเนินเวียนเทียน และข้าราชการประชาชนที่เฝ้าฯ ก็เดินเวียนเทียนตามเสด็จด้วย (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 285)

Then the royal family led the procession in ceremonial walking around the *mondhop*, that is, walking clockwise, candles in hand, with the *mondhop* on the walker's right side. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 159)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถอธิบายรูปแบบการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ได้ดังนี้
 walking (การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ)
 ceremonial (การบอกลักษณะพื้นฐาน)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ในการแปลคำ "เวียนเทียน" ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 775) ได้อธิบายว่า อาการที่ถือดอกไม้ธูปเทียนเดินประทักษิณสิ่งใด เคารพ ซึ่งเป็นเรื่องราวของพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่จัดขึ้นในวันสำคัญทางศาสนา อันเป็น ประเพณีที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมตะวันตก ผู้แปลเลือกใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ว่า walking ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:1608) ได้ให้ความหมายว่า the activity of going for walks ซึ่งเป็นคำที่สามารถให้ความหมายอ้างอิงได้เพียงพอสำหรับสื่อสารกับผู้รับสารได้ จากนั้นจึงใช้การเพิ่มเติมคำเพื่อขยายความด้วยการบอกลักษณะหรือพื้นฐานว่าเป็นพิธีกรรม ceremonial อย่างหนึ่งที่มีในสังคมไทย ผู้อ่านหรือผู้รับสารจึงสามารถรับสารได้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง 45

ท่านไม่รู้ตัวและไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน แต่ด้วยความรู้และปฏิภาณอันสูง จึงได้หยิบพัดยศตั้งขึ้น แล้วผูกคำถวายพระพรเป็นภาษาบาลี เริ่มด้วย "อติเรกะวัสสะตังชิวะตุ" (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 286)

He had not prepared a special blessing, but because he had a great deal of knowledge and wit, Phra Udom Pitaka lifted a fan from the monks' rank and gave the king a blessing in Pali, beginning with 'adireka wasatang chiwatu'. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 160)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถอธิบายรูปแบบการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ได้ดังนี้
 a fan (การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ)
 from the monks' rank (การบอกลักษณะพื้นฐาน)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ในการแปลคำว่า "พัดยศ" ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 591) ได้อธิบายว่า พัดพิเศษที่พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อพระราชทานแก่ภิกษุผู้มีฐานันดรในคณะสงฆ์ หรือพระราชทานเป็นกรณี มีสูงต่ำตามลำดับยศ ซึ่งเป็นของที่พบได้ในวัฒนธรรมทางพุทธศาสนา โดยผู้แปลใช้คำว่า "fan" ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:502) ได้ให้ความหมายว่า a flat object that you move backwards and forwards in front of your face in order to make you feel less hot แทนคำว่า "พัดยศ" และใช้วลีช่วยขยายความเพื่อบอกลักษณะของพัดว่าเป็นพัดที่ได้มาจาก "monks' rank" ซึ่งก็คือ "ตำแหน่งของพระสงฆ์ในพุทธศาสนา" ทำให้บทแปลสามารถสื่อความได้ตรงตามต้นฉบับ

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอกลักษณะพื้นฐานเป็นกลวิธีการแปลที่ทำให้ผู้รับสารสามารถจินตนาการถึงสิ่งของ หรือวัตถุต่างๆ ที่ไม่มีในวัฒนธรรมของผู้รับสารได้ จากการศึกษาพบว่าผู้แปลเลือกใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เป็นคำหลักแล้วจึงใช้วลีหรือข้อความช่วยขยายความให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจคำศัพท์ที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทย

4.2.2 การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำหรือสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล โดยผู้แปลใช้คำอ้างอิงที่ให้ความหมายเพียงพอสำหรับการบอกประเภทของสิ่งของที่กำลังกล่าวถึง แล้วจึงเพิ่มคำหรือวลีเพื่อทำหน้าที่ในการขยายความเพื่อแสดงหน้าที่และวัตถุประสงค์ของคำนั้นๆ โดยในการแปลหนังสือเรื่อง "รอยพระยุคลบาท" สามารถพบลักษณะการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ตัวอย่าง 46

คือในวันอาทิตย์ที่ ๔ ธันวาคม ตอนบ่าย เวลาประมาณ ๑๖.๔๐ นาฬิกา ที่วัดพระ

แก้ว มีพระราชพิธีเบิกพระเนตรฉลองพระพุทธรูป (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 367)

On Sunday, 4 December at 4.40 p.m., on the premises of the Emerald Buddha Temple, a ceremony was conducted to unveil a special Buddha image. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 211)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถอธิบายรูปแบบการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ได้ดังนี้
ceremony (คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ)

to unveil a special Buddha image (วลีขยายความเพื่อบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าผู้แปลใช้วิธีการแปลคำ พระราชพิธีเบิกพระเนตร พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 487) ได้ให้ความหมายของคำว่า "เบิกพระเนตร" ก. เปิดตา, เป็นคำที่ใช้สำหรับพิธีฝังหรือเขียนพระเนตรพระพุทธรูป ซึ่งเป็นพิธีการที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทยอันมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาว่า a ceremony ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:219) ได้ให้ความหมายว่า a formal public event with special traditions, actions, or words ซึ่งเป็นวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และใช้กลุ่มคำอธิบายความว่า to unveil a special Buddha image เพื่อบอกหน้าที่ว่าเป็นพิธีกรรมเพื่อเบิกเนตรพระพุทธรูป ทำให้ผู้รับสารจากบทแปลสามารถรับทราบข้อมูลเนื้อหาได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

ตัวอย่าง 47

จบแล้วพระเจ้าอยู่หัวทรงหลังทักษิโณทก (กรวดน้ำ) ทรงประเคนเครื่องไทยธรรมบูชา กัณฑ์เทศน์ ทรงทอดผ้า พระสงฆ์บังสุกุล ถวายอดิเรกและถวายพระพรลา (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 374)

The king poured water of dedication to transfer merit to the deceased officers, presented the offerings for the sermon to the monks, and laid down the robes in the memorial ceremony. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 215-216)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถอธิบายรูปแบบการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ได้ดังนี้

water (คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ)

to transfer merit to the deceased officers (วลีขยายความเพื่อบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ในการแปลคำ **ทักษิณาทก** ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 390) ได้ให้ความหมายของคำว่า น้ำที่หลังในเวลาทำงานเพื่ออุทิศผลให้แก่ผู้ตาย โดยผู้แปลใช้คำว่า water of dedication ซึ่งเป็นการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ว่า water และเพิ่มการขยายเพื่อบอกรูปร่างหน้าตาว่า dedication นอกจากนี้ยังมีวลีขยายเพื่อบอกรูปร่างหน้าตาที่เพิ่มเข้ามาในบทแปลว่า to transfer merit to the deceased officers เพื่อช่วยอธิบายความให้ผู้รับสารทราบว่าเป็นการกระทำเพื่อส่งผ่านบุญกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว การเพิ่มความเข้ามาในบทแปลทำให้บทแปลสามารถสื่อความได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

ตัวอย่าง 48

ทรงพระสุหร่ายและทรงปิดทอง**ลูกนิมิต** แล้วจึงทรงตัด**ลูกนิมิต**สองลูก ที่หน้าอุโบสถ**ลูก**หนึ่ง และในอุโบสถอีก**ลูก**หนึ่ง (จากหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” หน้า 386)

The king sprinkled holy water and pasted gold leaves on consecrated boundary-marking stone balls: one in front of the ubosot and the other inside it. (From the book “In His Majesty's Footsteps” p. 223)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถอธิบายรูปแบบการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ได้ดังนี้
balls (คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ)

boundary-marking stone (วลีขยายความที่บอกรูปร่างหน้าตาหรือวัตถุประสงค์)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลคำ “ลูกนิมิต” ซึ่งเป็นคำที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทยซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 739) ได้ให้ความหมายว่า ลูกที่ทำกลมๆ ประมาณเท่าบาตร ใช้ฝังเป็นเครื่องหมายเขตของอุโบสถ โดยผู้แปลใช้วิธีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ว่า balls ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:92) ได้ให้ความหมายว่า a round or nearly round object or shape โดยผู้แปลได้เพิ่มวลีที่ทำหน้าที่บอกรูปร่างหน้าตาของ “ลูกนิมิต” ไว้ว่าทำหน้าที่ในการบอกเขตโดยผู้แปลใช้ส่วนขยายว่า boundary-marking เพื่อช่วยให้บทแปลสามารถแสดงความหมายของคำว่า “ลูกนิมิต” ว่ามีไว้เพื่อทำหน้าที่บอกอาณาเขต ผู้อ่านจึงสามารถรับสารได้ชัดเจนมากขึ้น

ตัวอย่าง 49

คำฉันท์**คุณวิสัย**สังเวทที่พรหมณ์อ่าน และกาพย์ขับไม้ที่ศิลปินกรมศิลป์ากรขับในพิธีนั้น

ทูลกระหม่อมน้อยทรงพระนิพนธ์ขึ้นทูลเกล้าฯถวายเช่นเดียวกัน (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 402)

The poems in praise of the elephants, read by a Brahman priest and performed by artists from the Department of Fine Arts, were again composed by Princess Maka Chakri Sirindhorn. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 235)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถอธิบายรูปแบบการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆได้ดังนี้
 The poems (คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ)
 in praise of the elephants (วลีขยายเพื่อบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์)

จากตัวอย่างพบมีการใช้กลวิธีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆในการแปลคำ คำ **ฉันทดุขฎฐิสังเวย** ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 247) ได้ให้ความหมายของคำ "ฉันท" ว่า ชื่อคำประพันธ์ประเภทหนึ่งที่วางคำ ครุ ลหุ เป็นแบบต่างๆ โดยผู้แปลใช้คำว่า The poems ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:1087) ได้ให้ความหมายว่า a piece of writing using beautiful or unusual language arranged in fixed lines that have a particular beat and often rhyme เพื่อใช้ในการอ้างอิงถึง ผู้แปลได้เพิ่มวลีเพื่อช่วยขยายความในการบอกหน้าที่ของคำดังกล่าว คือเพิ่มความว่า in praise of the elephants ทำให้ผู้อ่านที่อยู่ต่างชาติต่างวัฒนธรรมสามารถเข้าใจสารที่ต้นฉบับว่า poem ที่กล่าวถึงในต้นฉบับมีหน้าที่และวัตถุประสงค์ในการกล่าวชื่นชม สรรเสริญช้างสำคัญ ซึ่งทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจสารได้มากขึ้น

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆแล้วขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เพื่อช่วยขยายความเข้าใจให้ผู้รับสารในกรณีที่มีการกล่าวถึงคำต่างๆที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทย ดังที่ Mona Baker (1992:28) ได้กล่าวไว้ว่าการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆเป็นกลวิธีการแปลที่ใช้เมื่อไม่สามารถหาคำที่เทียบเคียงกันได้ โดยผู้แปลใช้คำที่ให้ความหมายกว้างกว่าซึ่งสามารถอ้างอิงถึงความหมายของคำได้ จากการศึกษพบว่าผู้แปลใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆเป็นคำนามหลักก่อน แล้วจึงเพิ่มวลี หรือคำขยายลงไปในบทแปลเพื่อขยายความให้ผู้รับสารสามารถรับสารและเข้าใจเนื้อหาได้ตรงตามต้นฉบับ

4.3 การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล (Cultural Substitute)

วิธีการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้แปลสามารถทำได้โดยใช้วิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในภาษาฉบับแปล ซึ่งหมายถึงการที่ผู้แปลใช้สิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของตนที่มีลักษณะหรือหน้าที่ที่คล้ายคลึงกันมาแทนที่คำในภาษาต้นฉบับ แต่ควรใช้เฉพาะในกรณีที่ไม่มีการกล่าวเน้นเรื่องลักษณะของสิ่งนั้น หรือของสิ่งนั้นไม่ใช่ประเด็นสำคัญของตัวบท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุพรรณิ ปิ่นมณี (2552: 319-320) ที่เสนอว่าเมื่อไม่สามารถแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปลผู้แปลอาจใช้วิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปลแทนได้ จากการศึกษาพบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลในกรณีที่ต้องการสื่อสารข้อความหรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมอื่น โดยสามารถยกตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 50

คือเมื่อเสด็จเยี่ยมวัดสมัยสุพรรณ เจ้าอาวาส (พระครูปลัดเคลื่อน ฐิตวัฒน์โณ) ได้ทูลขอพระราชทานอุโบสถ (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 80)

In a visit to a temple, the structure of which was nothing more than four poles and a tin roof, the abbot asked the king for a new temple. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 40)

จากตัวอย่างพบว่าการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาอังกฤษคือการใช้คำว่า abbot ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002:2) ได้ให้ความหมายว่า a man who is in charge of an abbey โดยผู้แปลได้ใช้แทนที่คำว่า "เจ้าอาวาส" ที่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 240) ได้ให้ความหมายว่า พระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปกครองวัด ซึ่งเป็นการแปลด้วยการใช้คำที่มีในวัฒนธรรมของภาษาแปลเพื่ออธิบายความหมายของ "เจ้าอาวาส" ซึ่งเป็นคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เป็นการแทนที่บุคคลที่ดูแลศาสนสถานโดยในต้นฉบับเป็นการกล่าวถึงพุทธศาสนา แต่ในการแปลด้วยวิธีการแทนที่ทางวัฒนธรรมเป็นการใช้คำศัพท์ที่อ้างอิงถึงคริสต์ศาสนา ทำให้สามารถถ่ายทอดสารไปสู่ผู้รับสารได้เนื่องจากคำทั้งสองอ้างอิงถึงบุคคลที่มีหน้าที่ลักษณะเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 51

ท่านหญิงวิภาฯ นั้นทรงมีพระนิสัยคล้ายพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตรงที่โปรดการเสด็จ

แบบถึงลูกถึงคน (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 77)

The travelling style of Thanying Vibha was down to earth like that of the royal couple (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 38)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้สำนวน "ถึงลูกถึงคน" ซึ่งเป็นสำนวนไทยหมายถึง รุนแรง หรือการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความรุนแรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 371) เนื้อความในตอนนี้อ้างถึงลักษณะการเดินทางของท่านหญิงวิภาฯ ที่ไม่เคยย่อท้อต่อความยากลำบาก ผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีการตีความจากบริบทและความหมายจากสำนวนไทย แล้วจึงพิจารณาแปลโดยแทนที่ทางวัฒนธรรมของการ "ถึงลูกถึงคน" ว่าเป็นการลงมาสู่พื้นดินหรือติดดินโดย down to earth ซึ่งหมายถึง Not overly ornate; simple in style (MacMillan: 2006) ซึ่งเป็นการแทนที่โดยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล ซึ่ง down to earth สามารถสื่อได้ถึงความยากลำบาก และการเดินทางโดยไม่ย่อท้อได้เช่นเดียวกับการใช้สำนวนว่า "ถึงลูกถึงคน"

ตัวอย่างที่ 52

ทรงพระกรุณาพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่ราษฎรเหล่านั้น มีอาทิ ผ้าห่ม มุ้ง ผ้าขาวม้า ผ่านุ่ง เสื้อยืด เครื่องแบบนักเรียน ข้าวสาร เกลือ เมล็ดพันธุ์ผัก และของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์และสภากาชาดไทย (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 104)

Basic necessities were distributed, from blankets, mosquito nets, T-shirts, men's and women's sarongs and school uniforms to rice grains, salt, vegetable seeds, and other basic assistance packages from the Rajprachanukraow Foundation and the Sai Jai Thai Foundation. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 54-55)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาอังกฤษคือการใช้คำว่า sarongs ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002: 1257) ได้ให้ความหมายว่า a long wide piece of cloth that is tied around the waist to make a skirt or at the shoulder to make a dress. It is worn by men and women in Malaysia and some other countries โดยผู้แปลได้ใช้แทนที่คำว่า "ผ้าขาวม้า" ที่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 558) ได้ให้ความหมายว่า ผ้าที่ใช้ผลัดอาบน้ำ หรือเคียนพุงเป็นต้น และใช้แทนคำว่า "ผ่านุ่ง" ที่หมายถึง ผ้าสำหรับนุ่งชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เวลานุ่งม้วนให้เป็นชายกระเบนหรือหางกระเบนแล้วเอาสอดหว่างขาไปเหน็บไว้ที่ขอบผ้าระดับนั้น เอวข้างหลังตอนที่เรียกว่ากระเบนเหน็บ ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำว่า "ผ้าขาวม้า ผ่านุ่ง" เป็นผ้าชนิด

หนึ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมของไทย ผู้แปลจึงแปลด้วยการใช้การแทนที่ทางวัฒนธรรมโดยใช้คำว่า "Sarongs" แทนผ้าขาวม้า ซึ่งเป็นคำที่เป็นที่รู้จักกันมากกว่า โดยที่คำ Sarong สามารถสื่อสารข้อความไปสู่ผู้รับสารได้เนื่องจากมีลักษณะที่คล้ายคลึงและทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับ "ผ้าขาวม้า และผ้าถุง"

ตัวอย่าง 53

"อยากบวชไม่ไรร? บวชที่นี่เลยไหมล่ะ? ผ้าเหลืองที่นี้มี" (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 124)

"Don't you want to become a monk? If you wish, I can ordain you here. There are enough robes" (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 63)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาอังกฤษคือการใช้คำว่า robes ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002: 1229) ได้ให้ความหมายว่า a long loose piece of clothing worn by an important person such as a priest during an official ceremony. โดยผู้แปลได้ใช้แทนที่คำว่า "ผ้าเหลือง" ที่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525(ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 866) ได้ให้ความหมายว่า จีวร ซึ่งจะพบได้ว่าเป็นการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาอังกฤษ เนื่องจากคำว่า "จีวร" นั้นเป็นคำที่ใช้กับพุทธศาสนา ผู้แปลจึงเลือกแทนที่ด้วยคำว่า "robes" ซึ่งมีลักษณะเป็นผ้าผืนยาวๆ เช่นเดียวกับ "จีวร" และเป็นผ้าใช้สวมใส่ในพิธีกรรมสำคัญ ดังนั้นคำว่า "robes" จึงสามารถถ่ายทอดความคำว่า "จีวร" ไปสู่ผู้รับสารได้

ตัวอย่าง 54

ด้านหลังของตราจุลจอมเกล้ามีลักษณะเหมือนด้านหน้า แต่ต่างกันตรงที่กลางดวงเป็นรูปช้างไอยราพตลงยาสีขาว บนหลังช้างเป็นรูปตรีศูลงยาสีขาวเช่นเดียวกัน (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 149)

The backside of the medal contained almost identical details to those on the front, except for that in the center was the Airavata elephant bearing the Trident, enameled in white. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 76)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาอังกฤษคือการใช้คำว่า Trident ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002: 1537) ได้ให้ความหมายว่า a weapon made of three sharp points on a long pole, used in the past โดย

ผู้แปลได้ใช้แทนที่คำว่า "ตรีศูล" ที่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 322) ได้ให้ความหมายว่า หลาวสามง่ามเป็นศัตราประจำหัตถ์พระอิศวร ซึ่งเป็นการแทนที่ด้วยสิ่งปรากฏในวัฒนธรรมภาษาอังกฤษเพราะ Trident ก็นับเป็นอาวุธประจำตัวของเทพเจ้าไปเซดอน และมีลักษณะเป็นหลาวสามง่ามเช่นเดียวกันกับ "ตรีศูล" การถ่ายทอดความหมายด้วยการแทนที่ทางวัฒนธรรมจึงสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่าง 55

ขณะที่ช้างสำคัญเข้าสู่โรงพระราชพิธีนั้น พระสงฆ์ ๒๐ รูปเจริญชัยมงคลคาถา (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 341)

As the elephant entered the ceremony hall, twenty monks chanted stanzas for the blessing. (From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 194)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาอังกฤษคือการใช้คำว่า stanzas ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002: 1396) ได้ให้ความหมายว่า a section of poem consisting a group of lines that form a unit in a pattern that is repeated through the whole poem. ซึ่งเป็นเรื่องราวของคำประพันธ์โคลงกลอนในแบบวัฒนธรรมตะวันตก โดยผู้แปลใช้แทนที่คำว่า "คาถา" ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 183) ได้ให้ความหมายว่า คำประพันธ์ประเภทร้อยกรองในภาษาบาลี ซึ่งเป็นการแทนที่ทางวัฒนธรรมที่สามารถแทนที่กันได้เนื่องจากเป็นการกล่าวถึงบทประพันธ์ประเภทร้อยกรองเช่นเดียวกัน จึงทำให้บทแปลสามารถถ่ายทอดความหมายได้ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่าง 56

เรื่องกระต่ายป่าตัวนี้ที่เล่ามาเป็นคั้งเป็นแคว อ่านแล้วอาจจะรู้สึกที่ไม่เกี่ยวกับพระยุคลบาท (จากหนังสือ "รอยพระยุคลบาท" หน้า 366)

The story of this wild rabbit at first blush doesn't appear related to my duties to the king;...(From the book "In His Majesty's Footsteps" p. 210)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้สำนวนไทยว่า "เป็นคั้งเป็นแคว" ซึ่งหมายความว่า "พูดไปเรื่อย พูดยืดยาว" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 542) ผู้แปลเลือกแปลโดยตีความจากสำนวนไทยแล้วจึงแปลโดยใช้ภาษาอังกฤษว่า at first blush ซึ่งเป็นการแทนที่ด้วยสิ่งปรากฏในวัฒนธรรม

ภาษาแปลโดยคำว่า “คั่ง” และ “แคว” ในภาษาไทยหมายถึง ส่วนว่าโค้งเข้าไปของฝั่งน้ำ และ ลำน้ำที่ไหลลงมา ซึ่งให้ความหมายแตกต่างกับคำว่า “blush” ในบทแปลซึ่งหมายถึง red colour in your cheeks that appears when you are embarrassed or ashamed (MacMillan: 2006:141) ซึ่งเป็นการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม ที่เป็นการเปรียบเทียบที่ต่างกันในเรื่องของการพูดมากกวณเย็นเยื่อว่าเป็นคั่งเป็นแคว กับการกล่าวว่าเป็นลักษณะ อากาหน้าแดง ซึ่งการเทียบเคียงในบทแปลสามารถสื่อสารได้ตรงตามต้นฉบับเพราะหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของสำนวนในภาษาไทยต้นฉบับและสำนวนในภาษาฉบับแปลสื่อถึงเรื่องของการของการพูดเช่นเดียวกัน

การใช้กลวิธีการแปลด้วยการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในกรณีที่ไม่สามารถหาคำมาเทียบเคียงกับสิ่งที่กล่าวถึงในต้นฉบับได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mona Baker (1992:31-33) ที่กล่าวว่าในการจัดการปัญหาด้านการแปลคำหรือข้อความทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถหาคำที่เทียบเคียงกันได้ ผู้แปลอาจใช้วิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปลถึงแม้ว่าจะเป็นการไม่ได้ให้ความหมายอย่างเท่าเทียมกัน แต่เป็นคำที่สามารถทำให้ผู้รับสารได้รับผลตอบรับเช่นเดียวกับคำที่ปรากฏในต้นฉบับ การแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลช่วยให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจแนวคิดของความหมายหลักของค่านั้นๆได้ ดังนั้นผู้แปลจึงใช้การแทนที่ทางวัฒนธรรมมาอธิบายคำที่ปรากฏในต้นฉบับเพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของสารโดยรวมได้ ซึ่งผู้แปลสามารถใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลได้อย่างเหมาะสมและสามารถสื่อสารได้ตรงตามต้นฉบับเนื่องจากการแทนที่ในแต่ละคำสามารถถ่ายทอดความหมายหรือสื่อได้ถึงคุณสมบัติเดียวกันกับต้นฉบับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องกลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำจากการเรื่อง รอยพระยุคลบาท จากภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ In His Majesty Footsteps: A Personal Memoir มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำและระดับสำนวน โดยใช้แนวคิดจากนักทฤษฎีการแปลทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อาทิ สุวรรณี ปิ่นมณี, สัจจวิ สายบัว, เซง จันทรเขตต์, Eugene Nida, M.L. Larson, และ Beekam & Callow

5.1 สรุปผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้มีการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือต้นฉบับเรื่อง "รอยพระยุคลบาท บันทึกความทรงจำของ พล.ต.อ. วชิรรัฐ เดชกฤษฐ" และฉบับแปลภาษาอังกฤษเรื่อง "In His Majesty's Footsteps: A Personal Memoir" ซึ่งเป็นงานเขียนเชิงสารคดีที่กล่าวถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ รวมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ โดยจากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำที่พบสามารถอธิบายได้ดังนี้

การปรับบทแปลระดับคำ

1) การใช้คำยืมเป็นกลวิธีการปรับบทแปลที่เกิดขึ้นเมื่อมีการกล่าวถึงสิ่งของ หรือวัตถุที่ปรากฏในวัฒนธรรมต้นฉบับแต่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้รับสารฉบับแปล การแปลด้วยการใช้กลวิธีการใช้คำยืมนั้นผู้แปลต้องแน่ใจว่าการใช้คำยืมนั้นสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้ ดังนั้นผู้แปลจึงต้องมีการปรับการใช้คำยืมเพื่อให้สามารถสื่อสารความไปยังผู้รับสารได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นธรรมชาติ จากการศึกษาค้นพบว่าการใช้กลวิธีการใช้คำยืมดังนี้คือ

การใช้คำยืมและเพิ่มวลีเพื่ออธิบายเป็นการปรับบทแปลโดยผู้แปลเติมคำอธิบายลงไปในบทแปลเพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจคำยืมที่ปรากฏในบทแปลได้ โดยสามารถแบ่งลักษณะการใช้คำยืมและเพิ่มวลีอธิบายความซึ่งพบลักษณะการใช้วลีเพื่ออธิบายความ 3 รูปแบบ คือ การใช้คำยืมประกอบคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เป็นการเพิ่มคำที่สามารถทำหน้าที่สื่อความอ้างอิงถึงของ หรือวัตถุ หรือกิจกรรมที่กล่าวถึงในต้นฉบับลงไปในบทแปล โดยคำนั้นๆมีความหมายอ้างอิงในระดับกว้างและสามารถครอบคลุมความหมายของคำที่ต้องการสื่อสารในต้นฉบับได้ และอีกรูปแบบหนึ่งคือ การใช้คำยืมประกอบคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกลักษณะ เป็นการปรับบทแปลที่ผู้แปลใช้คำยืมเป็นหลัก

ในการแปลและเพิ่มคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ที่ให้ความหมายอ้างอิงถึงสิ่งที่กล่าวถึงได้ พร้อมกับข้อความที่ทำหน้าที่บอกลักษณะของคำยืมลงไปในบทแปลเพื่อให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงสิ่งที่กล่าวถึงในบทแปลได้อย่างชัดเจนขึ้น ส่วนรูปแบบการใช้คำยืมพร้อมวลีขยายรูปแบบสุดท้ายคือ การใช้คำยืมประกอบคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ และคำขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เป็นกลวิธีการปรับบทแปลที่ผู้แปลใช้คำยืมเป็นหลักในการแปลและเพิ่มคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ พร้อมกับคำอธิบายหรือคำขยายลงไปเพื่อบอกหน้าที่ของสิ่งของ หรือวัตถุนั้นๆ ว่ามีหน้าที่เช่นไรในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ

นอกจากนี้ผู้แปลยังใช้กลวิธีการใช้คำยืมและเพิ่มวงเล็บเพื่อให้ความหมายเป็นการแปลที่ผู้แปลใช้กลวิธีการใช้คำยืม และเพิ่มวงเล็บลงไปในบทแปลโดยในวงเล็บเป็นคำจำกัดความของคำยืมนั้นๆ ซึ่งการใช้กลวิธีการใช้คำยืมในกรณีนี้ทำให้สามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้อย่างครบถ้วนเนื่องจากผู้รับสารสามารถเข้าใจสารได้จากข้อความที่อยู่ในวงเล็บ

กลวิธีการใช้คำยืมรูปแบบสุดท้ายคือการใช้คำยืมโดยตรงเป็นการแปลที่ผู้แปลไม่มีการเพิ่มความหรือข้อความใดลงในบทแปล ผู้แปลใช้คำยืมโดยตรงในกรณีที่ดินฉบับให้บริบท หรือให้คำอธิบายความหมายของคำยืมนั้นๆ ในบทแปลอยู่แล้ว ผู้แปลทำหน้าที่แปลตรงตามต้นฉบับเท่านั้นก็สามารถทำให้บทแปลสามารถสื่อสารกับผู้รับสารได้อย่างครบถ้วน

2) การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ เป็นกลวิธีการปรับบทแปลที่ใช้ในกรณีที่เนื้อความกล่าวถึงสิ่งของ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปลซึ่งหมายความว่าผู้แปลไม่สามารถหาคำแปลที่เท่าเทียมกันได้โดยตรง ดังนั้นผู้แปลจึงต้องใช้คำที่เทียบเคียงกันได้ในระดับที่กว้างกว่า จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ 2 ลักษณะดังนี้คือ การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายด้วยการบอกลักษณะพื้นฐาน เป็นการปรับบทแปลที่ผู้แปลเพิ่มความขยายเพื่อบอกลักษณะของคำที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ กลวิธีการปรับบทแปลเช่นนี้ช่วยทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของตนได้โดยผู้รับสารสามารถเชื่อมโยงความเข้าใจได้จากคำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ซึ่งเป็นคำหลักที่ใช้สื่อสาร และขยายความเข้าใจด้วยส่วนขยายที่ทำหน้าที่บอกลักษณะของสิ่งของ หรือกิจกรรมที่กล่าวถึงในต้นฉบับ และอีกลักษณะคือ การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ แล้วขยายด้วยการบอกหน้าที่ เป็นการปรับบทแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายอ้างอิงอย่างกว้างๆ และเพิ่มส่วนขยายเพื่อบอกหน้าที่ของวัตถุ สิ่งของ หรือสถานที่ที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับว่ามีวัตถุ หรือของนั้นๆ ไว้เพื่ออะไร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจบทแปลได้อย่างชัดเจน

3) การแทนที่ด้วยสิ่งทีปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการอธิบายถึงสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมภาษาต้นฉบับแต่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล โดยผู้แปลเลือกใช้สิ่งที่มีผู้คน หรือคนในสังคมของภาษาแปลรู้จักและเข้าใจดีมาแทนที่ และใช้ในการสื่อสาร เช่น การแปล “ตรีศูล” ว่า Trident การปรับบทแปลด้วยวิธีการนี้ทำให้บทแปลสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้ เนื่องจากผู้แปลได้เลือกใช้คำที่สามารถแทนที่ทางวัฒนธรรมที่สามารถสื่อได้ถึงหน้าที่ วัตถุประสงค์ หรือ ลักษณะของสิ่งที่ถูกแทนที่

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาการปรับบทแปลระดับคำพบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการปรับบทแปลที่หลากหลายโดยขึ้นอยู่กับบริบทของเนื้อหาในแต่ละช่วงแต่ละตอน ซึ่งพบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการใช้คำยืมหลายลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะทางความหมายของคำแต่ละคำ ในการใช้กลวิธีการใช้คำยืมร่วมกับคำขยายต่างๆช่วยให้บทแปลมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพราะคำศัพท์ และเนื้อหาที่พบในต้นฉบับมักเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่เพียงในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น อาทิ คำที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา หรือคำที่เกี่ยวข้องกับวัง และวัด เช่น

ยกข้อฟ้า และเจ้าพนักงานอภิรม เป็นต้น จึงทำให้หนังสือแปลเล่มนี้มีคุณค่าในการทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลทางวัฒนธรรมไปสู่ผู้รับสารที่อยู่ต่างวัฒนธรรมหรืออยู่ต่างสังคมกับผู้ส่งสาร ส่วนในกรณีที่มีการแปลโดยผู้แปลไม่ได้เพิ่มคำขยายความของคำยืมลงไปในบทแปลเพราะในต้นฉบับหรือเนื้อหาของเรื่องได้ให้คำอธิบายความหมายของคำนั้นๆอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะเนื้อหา หรือคำนั้นๆเป็นคำเฉพาะถิ่นที่แม้แต่คนไทยเองก็อาจไม่คุ้น อาทิ คำว่า กินวอ และเซียดแลว เป็นต้น ผู้แปลจึงทำหน้าที่แปลตรงตามต้นฉบับ

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง เป็นการแปลโดยใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่มีความหมายเฉพาะกว่า เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการสื่อสารเนื้อหาไปสู่ผู้รับสาร โดยเน้นให้ผู้รับสารเข้าใจลักษณะรูปพรรณ หรือหน้าที่ของสิ่งที่กำลังกล่าวถึงในเนื้อหา ผู้แปลสามารถใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆได้อย่างเหมาะสมและสื่อความได้ตรงตามต้นฉบับ โดยในการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆแต่ละครั้งผู้แปลได้เลือกคำขยายเพื่อบอกลักษณะและบอกหน้าที่ร่วมลงไปในบทแปลทำให้บทแปลมีความชัดเจนมากขึ้น ทำให้บทแปลสามารถถ่ายทอดสารและถ่ายทอดลักษณะทางวัฒนธรรมและสังคมไปได้พร้อมๆกัน

การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลเป็นกลวิธีการปรับบทแปลที่ผู้แปลเลือกใช้ในการสื่อสารถึงสิ่งที่ไม่อยู่ในวัฒนธรรมของภาษาแปล โดยเลือกใช้คำที่มีอยู่แล้วในวัฒนธรรมภาษาแปลเพื่ออธิบายความ ซึ่งทำให้ผู้แปลสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้

จากการศึกษาการปรับแต่งคำพบว่าผู้แปลสามารถถ่ายทอดบทแปลได้เป็นอย่างดีและในขณะเดียวกันผู้แปลสามารถถ่ายทอดสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสังคมไทยไปสู่ผู้รับสารได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วน ทั้งนี้เพราะการเพิ่มเติมข้อความลงไปในบทแปลไม่ยาวและมากจนเกินไปจนกลายเป็นหนังสือแบบเรียนโดยผู้แปลได้สอดแทรกส่วนขยายลงไปในการขยายคำหรือข้อความที่จำเป็นเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือแปลเล่มนี้ให้สาระและประโยชน์ได้เท่าเทียมกับที่ต้นฉบับได้นำเสนอออกมาสู่ผู้รับสาร

จากการศึกษาพบว่าในการแปลซึ่งเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมนั้นย่อมต้องมีการปรับแต่งเนื่องจากความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชาติและเผ่าพันธุ์ย่อมมีความแตกต่างกันในการปรับบทแปลระดับคำนั้นผู้แปลย่อมไม่สามารถยึดกลวิธีการปรับแบบใดแบบหนึ่งได้ แต่ต้องเป็นการใช้ร่วมกันหลากหลายรูปแบบโดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของความหมายของคำแต่ละคำและขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมคำนั้นๆ หรือสถานการณ์นั้นๆ เป็นสำคัญ การทำความเข้าใจเนื้อหาของต้นฉบับได้อย่างถ่องแท้ย่อมจะช่วยให้ผู้แปลสามารถผลิตงานแปลที่สมบูรณ์ได้

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

5.3.1 ควรมีการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในระดับประโยคจากการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของการแปลหนังสือสารคดีเรื่องอื่นๆ เนื่องจากลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของสารคดีแต่ละเรื่องย่อมมีความแตกต่างกัน การศึกษาการแปลสารคดีเรื่องอื่นๆ อาจทำให้ทราบวิธีการใช้กลวิธีการปรับบทแปลที่แตกต่างหลากหลาย

5.3.2 ควรมีการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำและสำนวนของการแปลสารคดีจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของนักแปลท่านอื่นๆ เนื่องจากนักแปลแต่ละท่านอาจมีรูปแบบเฉพาะตนในการแปลหนังสือดังนั้นการศึกษาหนังสือแปลของนักแปลที่แตกต่างออกไปย่อมทำให้สามารถทราบลักษณะเด่น หรือลักษณะเฉพาะในการแปลของนักแปลท่านนั้นๆ

5.3.3 ควรมีการศึกษากลวิธีการแปลในระดับคำและระดับประโยคจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของการแปลสารคดีเรื่องอื่นๆ เนื่องจากกลวิธีการแปลระดับคำและระดับประโยคจะทำให้

ทราบถึงแนวทางในการแปลงงานเขียนสารคดีที่มีการแปลแบบตรงตัว หรือแปลแบบอิสระมากนัก เพียงใด และสามารถช่วยนำเสนอแนวทางในการแปลสารคดีในโอกาสต่อไป

5.3.4 ควรมีการศึกษากลวิธีการใช้คำยืมในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษจากงานแปลสารคดีเรื่องอื่นๆ เนื่องจากการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษมีเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ดังนั้นการศึกษาเรื่องการใช้คำยืมจึงช่วยนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาในการสื่อสารถึงสิ่งที่ไม่ปรากฏใน วัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล

5.4 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ขอบเขตการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลระดับคำเป็นการวิจัยที่นำเสนอกลวิธีการปรับบทแปล เพียงระดับเดียวเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วยังมีกลวิธีการปรับบทแปลในระดับโครงสร้าง หรือการปรับบทแปลระดับประโยค ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในการแปลนั้นผู้แปลต้องพิจารณาถึงบริบททั้งทาง ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสำคัญในการแปลเนื่องจากบริบททางภาษาและวัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ แปลสามารถพิจารณาว่าจะใช้กลวิธีการแปลแบบใด และจะปรับบทแปลในลักษณะใดเพื่อให้งานแปล สามารถสื่อสารไปสู่ผู้รับสารได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด เพราะการแปลนั้นไม่ใช่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอด ความหมายแต่เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่างๆไปสู่ผู้รับสารด้วย ผู้แปลจึงจำเป็นต้องเลือกสรรคำ และ รูปแบบที่ใช้ในการถ่ายทอด งานวิจัยครั้งนี้คงเป็นแนวทางให้ผู้สนใจงานแปลนำไปประยุกต์ หรือปรับใช้ ใน การแปลหรือการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานแปลต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- จิตติโสภา คงบำรุง. (2550). *กลยุทธ์ที่ใช้ในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาจากบทความในหนังสือสองกรุง*. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
- จุไรรัตน์ สุดประโคนเขต. (2543). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ห้วงนิยายแปลเรื่องคำสารภาพของมารี อังตัวแนตต์: การถ่ายถอดลีลาการเขียน = A literary study of style in the Thai translated version of The Queen's Confession*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวัฒนธรรม เพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชินสินธุ์ คลังทอง. (2552). *แปลตรง แปลไว แปลอย่างไรให้เก่ง! ได้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพมหานคร: ก้นยาวีวี.
- เขวง จันทระเขตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงตา สุกพล. (2536). *ปัญหาการแปลของนิสิต*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชา กลิ่นขจร. (2545). *กลวิธีการแปลตำราอาหารไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาดำรงอาหาร SPICY THAI CUISINE*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวัฒนธรรม เพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเทือง ทินรัตน์. (2543). *การแปลเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2537). *ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปฐมมา อักษรจรุง. (2545). *ศิลปะการแปลไทยเป็นอังกฤษ*. กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น.
- ปานฉาย ฐานธรรม. (2547). *สื่อสารด้วยการแปล*. กรุงเทพมหานคร: มายิก.
- พรพรรณ โลหะชิงชัยฤทธิ์. (2546). *การศึกษามบทแปลสารคดีวิทยาศาสตร์ทางโทรทัศน์เป็นภาษาไทย: กรณีศึกษารายการก้าวนำโลกกับ 9 SCI = A study of Thai translation of Scientific documentary: a case study of 9 SCI television program*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เพชรลดดา ซึ่งจิตสิริโรจน์. (2544). *การศึกษามบทแปลเรื่องสั้นแนวขบขันของเทศกักดิ์ นิยมเหตุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์ อจท.

- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2543). *สารคดี Non-fiction*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เลเดเรร์, มาริอานน์. (2540). "การแปลคือการถ่ายทอดความหมาย มิใช่การถ่ายทอดภาษา". ใน ศาสตร์การแปล รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ จิระพรรษ์ บุญเกียรติ, แปล. กรุงเทพมหานคร: โครงการศูนย์การแปล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วชิษฐ เดชกุญชร. (2549). *รอยพระยุคลบาท*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- วรรณาด วิมลเจลา. (2535). *คู่มือสอนแปล (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรัชญ์ ครุจิต. (2553). *การแปลภาษาอังกฤษเพื่องานนิเทศศาสตร์ = English translation for communication arts*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วัลลภา เออร์ไวน์. (2549). *การแปลข่าวและสารคดี News and documentary translation*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิมลมาลย์ แก้ววิมล. (2551). *กลวิธีการแปลคำศัพท์และสำนวนที่ใช้บรรยายประเพณีไทย อันไม่มีคำเทียบเคียงในวัฒนธรรมของภาษาแปล: กรณีศึกษานวนิยายเรื่อง "สี่แผ่นดิน"*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมเกียรติ ศิลประเสริฐ. (2547). *การปรับบทแปลในเรื่องแฮร์รี่ พอตเตอร์ กับศิลาอาถรรพ์ และแฮร์รี่ พอตเตอร์ กับห้องแห่งความลับของสุมาลี บำรุงสุข = Techniques of adjustment in translating Harry Potter and the philosopher's stone and Harry Potter and the chamber of secrets into Thai by Sumalee Bumrungsook*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สัญญาวี สายบัว. (2540). *หลักการแปล (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธา พิณภูวดล. (2542). *คู่มือนักแปลอาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- สุพรรณณี ปิ่นมณี. (2552). *การแปลขั้นสูง = Advanced translation (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี สมชอบ. (2542). *การแปลเบื้องต้น = Introduction to Translation*. อุบลราชธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

316578

เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข. (2544). *กลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกในนวนิยายภาษาอังกฤษของ "นิดา"*

"บุญญรัตน์" และ "ว.วินิจัยกุล" = *Strategies in translating passive sentences of English novels by "Nida", "Boonyarat" and "V.Vinicchayakul"*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

อังศุมารินทร์ ชลธนานารถ. (2543). *กระบวนการแปลเรื่องสั้นของลีโอดอลสตอยฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง*

How much land does a man need? Process in translating the English version of Tolstoy's "How much land does a man need?". วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาอังกฤษ

- Allan, D. (1989). *Translation*. Oxford: Oxford University Press.
- Anonymous. (1991). *Longman dictionary of contemporary english*. Essex: Clays Ltd.
- Anonymous. (2002). *Macmillan english dictionary*. Oxford: United Kingdom.
- Baker, M. (1992). In other words: A coursebook on translation. London: Routledge.
- Barnwell, K. (1980). *Introduction to semantics and translation* (2nd ed.). Horsleys Green: Summer Institute of Linguistics.
- Bell, T. R. (1991). *Translation and translating: Theory and practice*. New York: Longman.
- Catford, J. C. (1965). *A linguistics theories of translation*. London: Oxford University Press.
- Hatim, B., & Mason, I. (1990). *Discourse amd the translator*. Singapore: Longman Singapore Publishers.
- Landers, C. E. (2001). *Literary translation*. Sydney: The Cromwell Press.
- Larson, M. L. (1984). *Meaning-based translation: A guide to cross-language equivalence*. New York: University Press of America.
- Newmark. P. (1981). *Approaches to translation*. Oxford: Pergamon.
- Newmark. P. (1998). *A textbook of translation*. London: Prentice Hall Europe.
- Nida, E. A. (1964). *Toward a science of translating*. Leiden: E.J. Brill.
- Nida, E. A., & Taber, C. R. (1974). *The theory and practice of translation*. Leiden: the Bible Society.
- Nida, E. A. (2001). *Contexts in translating*. Philadelphia: John Benjamins Publishing.
- Tytler, A. (1791). *Essay on the principles of translation*. London: Dent.
- Vasit Dejkunjom. (2001). *In his majesty's footsteps: A personal memoir*. Suriyasarn Busakorn.(Translator) Bangkok: Asia Document Bureau.